

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Demografický vývoj obcí s rozšířenou působností
v okrese Teplice a jejich dlouhodobé tendence**

Bc. Lucie Ryněšová

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lucie Ryněšová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Litoměřice

Název práce

Demografický vývoj obcí s rozšířenou působností v okrese Teplice a jejich dlouhodobé tendence

Název anglicky

Demographic development of municipalities with extended powers in the Teplice district and their long-term tendencies

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat vybrané demografické ukazatele v obcích s rozšířenou působností v okrese Teplice za období poslední dekády s ohledem na krajské a celorepublikové trendy. Práce bude klást důraz na hledání příčin rozdílů ve struktuře obyvatelstva a v ukazatelích celkového přírůstku v jednotlivých obcích. Její součástí bude predikce možného vývoje na další období a posouzení její reálnosti. Podkladová data budou získávána především z ČSÚ a z městských a místních úřadů příslušných obcí.

Metodika

Vytvořená databáze bude analyzována statistickými metodami z oblasti časových řad a indexní analýzy.

Harmonogram:

Studium dostupné literatury a odborných textů: 03/2020-09/2020

Předložení literární rešerše: 10/2020

Sběr dat a jejich analýza: 08/2020-01/2021

Předložení konečné podoby textu diplomové práce: 02/2021

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

demografie, demografická statika a dynamika, migrace, přirozený přírůstek, časová řada, demografické projekce, predikce

Doporučené zdroje informací

- ANDĚL, J.: Demografické poměry severočeského kraje:(přehled základních demografických ukazatelů o kraji). Praha: Výzkumný ústav výstavby a architektury, 1986.
- BARTOŇOVÁ, D.: Demografická situace ČR: proměny a kontexty 1993 – 2008. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7419-024-7.
- HINDLS, R. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.
- KALIBOVÁ, K., PAVLÍK, Z., VODÁKOVÁ, A.: Demografie (nejen) pro demografy. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7419-012-4.
- KALIBOVÁ, K.: Úvod do demografie. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0222-9.
- KLUFOVÁ, R. a POLÁKOVÁ, Z.: Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978.80-7357-546-5.
- PAVLÍK, Z., RYCHTAŘÍKOVÁ, J., ŠUBRTOVÁ, A.: Základy demografie. Praha: Academia, 1986.
- ROUBÍČEK, V.: Úvod do demografie. Praha: CODEX Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.
- SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.: Statistické metody II. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014. ISBN 978-80-213-1736-9.
- ŠAŠEK, M.: Vývojové tendence sídelní struktury Severočeského kraje. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 1997. ISBN 80-7044-169-0.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 ZS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Marie Prášilová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 2. 10. 2020

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 10. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 11. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Demografický vývoj obcí s rozšířenou působností v okrese Teplice a jejich dlouhodobé tendence" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26.11.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Marii Prášilové, CSc. za odborné a cenné rady při tvoření práce a za vstřícný přístup v celém průběhu zpracování. Dále děkuji mojí rodině, hlavně rodičům, kteří mě po celé studium podporovali. A velké díky patří mému manželovi a mým dvěma dětem za trpělivost.

Demografický vývoj obcí s rozšířenou působností v okrese Teplice a jejich dlouhodobé tendence

Souhrn

Diplomová práce se zabývá vybranými demografickými ukazateli v obcích s rozšířenou působností v okrese Teplice s ohledem na krajské a celorepublikové trendy. Data byla čerpána z veřejné databáze Českého statistického úřadu za období poslední dekády 2009 – 2019. Pomocí statistických metod je zpracována analýza demografických ukazatelů vývoje počtu obyvatel, a to především v počtu, pohlaví a jeho věkové struktury. Dále pak porodnosti, úmrtnosti, sňatečnosti, rozvodovosti a migrace. Součástí diplomové práce jsou predikce budoucího vývoje vybraných demografických ukazatelů. V závěrečné části jsou formulovány návrhy a doporučení, které by mohly přispět ke zlepšení rozvoje jednotlivých obcí s rozšířenou působností.

Klíčová slova: demografie, demografická statika a dynamika, migrace, přirozený přírůstek, časová řada, demografické projekce, predikce

Demographic development of municipalities with extended powers in the Teplice district and their long-term tendencies

Summary

The diploma thesis deals with selected demographic indicators in municipalities with extended powers in the district of Teplice with regard to regional and national trends. The data were drawn from the public database of the Czech Statistical Office for the period of the last decade 2009 - 2019. Using statistical methods, an analysis of demographic indicators of population development is processed, especially in number, gender and its age structure. Furthermore, births, deaths, marriages, divorces and migrations. The diploma thesis includes predictions of the future development of selected demographic indicators. The final part formulates proposals and recommendations that could contribute to improving the development of individual municipalities with extended powers.

Keywords: demography, demographic statics and dynamics, migration, natural increase, time series, demographic projections, predictions

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
2.2.1 Časová řada.....	14
2.2.2 Demografické ukazatele	16
3 Literární řešerše	19
3.1 Demografie.....	19
3.2 Základní pojmy v demografii.....	19
3.3 Prameny demografických dat.....	21
3.4 Demografická statika	22
3.5 Demografická dynamika	24
3.5.1 Úmrtnost	24
3.5.2 Plodnost, porodnost	25
3.5.3 Sňatečnost	26
3.5.4 Rozvodovost	26
3.6 Migrace	26
3.7 Vybrané politiky související s demografií	28
3.7.1 Populační politika	28
3.7.2 Sociální politika	29
3.7.3 Rodinná politika.....	30
3.7.4 Bytová politika.....	32
3.7.5 Politika zaměstnanosti	33
3.7.6 Vzdělávací politika	33
3.7.7 Regionální politika.....	34
4 Charakteristika Teplicka z hlediska řešené problematiky	35
4.1 Charakteristika okresu Teplice.....	35
4.1.1 Geografické a administrativní vymezení	36
4.1.2 Vývoj počtu obyvatel v okrese Teplice	37
4.2 Správní obvod obce s rozšířenou působností Teplice	38
4.3 Správní obvod obce s rozšířenou působností Bílina	39
5 Analýza dosažených výsledků	41
5.1 Demografická struktura obyvatelstva	41
5.1.1 Struktura obyvatelstva podle věku.....	43
5.1.2 Struktura obyvatel podle pohlaví.....	45

5.2	Analýza ukazatelů demografické dynamiky	49
5.2.1	Porodnost a plodnost	49
5.2.2	Živě narození.....	49
5.2.3	Hrubá míra porodnosti	49
5.2.4	Věk a rodinný stav matky při narození dítěte	51
5.2.5	Úmrtnost.....	54
5.2.6	Hrubá míra úmrtnosti	56
5.2.7	Kojenecká úmrtnost	57
5.2.8	Sňatečnost	58
5.2.9	Hrubá míra sňatečnosti.....	59
5.2.10	Rozvodovost.....	60
5.2.11	Hrubá míra rozvodovosti	61
5.2.12	Migrace	62
5.3	Predikce budoucího vývoje	64
5.3.1	Vývoj počtu obyvatel.....	64
5.3.2	Index stáří.....	66
5.3.3	Vývoj počtu živě narozených dětí.....	68
5.3.4	Vývoj podílu předproduktivní složky a poproduktivní složky obyvatelstva	69
5.3.5	Návrhy a doporučení.....	73
6	Závěr.....	77
7	Seznam použitých zdrojů.....	81
8	Přílohy	83

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Mapa okresu Teplice	35
Obrázek 2 - Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Teplice.....	39
Obrázek 3 - Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Bílina.....	40

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Příklad na dítě.....	31
Tabulka 2 – Podíl počtu obyvatel v ORP Bílina a ORP Teplice podle věkových kategorií v % (2009-2019)	43
Tabulka 3 – Průměrný věk mužů a žen v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR - roky (2009 – 2019).....	48
Tabulka 4 - Vývoj kojenecké úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji, ČR v ‰ (2009-2019).....	57

Seznam grafů

Graf 1 - Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v okrese Teplice.....	37
Graf 2 - Vývoj přirozeného přírůstku v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR na 100 obyvatel (2009-2019).....	42
Graf 3 - Index stáří v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v % (2009-2019)..	45
Graf 4 - Věková struktura obyvatelstva v ORP Bílina pro rok 2019.....	47
Graf 5 - Věková struktura obyvatelstva v ORP Teplice pro rok 2019	47
Graf 6 - Věková struktura obyvatelstva v ÚK pro rok 2019	47
Graf 7 - Věková struktura obyvatelstva v ČR pro rok 2019.....	47
Graf 8 - Vývoj hrubé míry porodnosti ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰	50
Graf 9 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v ORP Bílina v % (2009-2019)	52
Graf 10 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v ORP Teplice v %	52
Graf 11 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v Ústeckém kraji v %	53
Graf 12 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v ČR v % (2009-2019)	54
Graf 13 - Příčiny úmrtí ORP Bílina v %.....	55
Graf 14 - Příčiny úmrtí ORP Teplice v %	55
Graf 15 - Příčiny úmrtí Ústecký kraj v %.....	55
Graf 16 - Příčiny úmrtí ČR v % (2009 – 2019)	55
Graf 17 - Vývoj hrubé míry úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)	56
Graf 18 - Vývoj kojenecké úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰	58
Graf 19 - Vývoj hrubé míry sňatečnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)	60
Graf 20 - Vývoj hrubé míry rozvodovosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)	62
Graf 21 – Vývoj hrubé míry migračního obratu v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)	63
Graf 22 - Vývoj počtu obyvatel v ORP Bílina (2009-2022).....	65
Graf 23 - Vývoj počtu obyvatel v ORP Teplice (2009-2022)	66
Graf 24 - Vývoj indexu stáří v ORP Bílina (2009-2022)	67
Graf 25 - Vývoj indexu stáří v ORP Teplice (2009-2022)	67
Graf 26 - Vývoj počtu živě narozených v ORP Bílina (2009-2022)	68
Graf 27 - Vývoj počtu živě narozených dětí v ORP Teplice (2009-2022).....	69
Graf 28 - Vývoj podílu počtu obyvatel v předproduktivní složce v ORP Bílina (2009-2022)	70
Graf 29 - Vývoj podílu počtu obyvatel v poproduktivní složce v ORP Bílina (2009-2022)	71
Graf 30 - Vývoj podílu počtu obyvatel v předproduktivní složce v ORP Teplice (2009-2022).....	72
Graf 31 - Vývoj podílu počtu obyvatel v poproduktivní složce v ORP Teplice (2009-2022)	72

Seznam použitých zkratk

SO	Správní obvod
ORP	Obec s rozšířenou působností
ÚK	Ústecký kraj
ČR	Česká republika
HMP	Hrubá míra porodnosti
HMÚ	Hrubá míra úmrtnosti
HMS	Hrubá míra sňatečnosti
HMRO	Hrubá míra rozvodovosti
HMI	Hrubá míra imigrace
HME	Hrubá míra emigrace
HMMO	Hrubá míra migračního objemu
HMMS	Hrubá míra migračního salda

1 Úvod

Demografie už od pradávna studuje procesy reprodukce lidských populací, které jsou spojeny s demografickými jevy (událostmi). Demografické události, na kterých se člověk podílí, aniž by o tom přemýšlel je narození a úmrtí. Mezi události, jež může každý jedinec v průběhu svého života ovlivnit patří sňatečnost, rozvodovost nebo migrace. Všechny události se dějí jen na základě priorit každého člověka, někdo upřednostňuje kariéru a svobodu a jiný je naopak rodinný typ a k jeho celoživotnímu uspokojení stačí mít spokojenou kompletní rodinu. Proto analýza demografických procesů umožňuje zobecňovat pravidelnost populačního vývoje jednotlivých populací, hledat zákonitosti, případně formulovat hypotézy budoucího demografického vývoje, jak při tuzemským, tak při mezinárodním srovnání jednotlivých území.

Demografický vývoj na území České republiky za období posledních 30 let prochází výraznými změnami. V současné době se zvyšuje věk jedince při vstupu do manželství, posouvá se věk ženy při rozhodnutí mít děti a klesá počet narozených dětí. Na těchto změnách mají podíl mnohé možnosti, které v současnosti mají mladí lidé, ať je to volné cestování po celém světě, příležitosti s dobrým pracovním postavením aj.

Nejvíce diskutovaným problémem je aktuálně ovšem stárnutí populace. Tento problém se netýká pouze naší republiky, ale i dalších vyspělých zemí Evropy. V zemích se snižuje podíl dětské předproduktivní složky oproti poproduktivní složce, která je pořád rostoucí. Předčasně umírá méně lidí a lidé mají větší šanci se dožít vyššího věku i díky lepší zdravotní péči, kvalitním lékům, lepším životním podmínkám a celkovému přístupu k životu. Stárnutí populace bude čím dál více zatěžovat stát hlavně po finanční stránce, ať už zajištěním kvalitní sociální a zdravotní péče, tak vyplácením důchodů.

Tato diplomová práce se zabývá analýzou demografického vývoje a predikcí budoucího vývoje vybraných demografických ukazatelů obcí s rozšířenou působností v okrese Teplice.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je analyzovat vybrané demografické ukazatele v obcích s rozšířenou působností v okrese Teplice za období poslední dekády s ohledem na krajské a celorepublikové trendy. Práce bude klást důraz na hledání příčin rozdílů ve struktuře obyvatelstva a v ukazatelích celkového přírůstku v jednotlivých obcích. Její součástí bude predikce možného vývoje na další období a posouzení její reálnosti. V závěru diplomové práce budou uvedeny návrhy a doporučení.

2.2 Metodika

Podkladové údaje byly získávány z databáze Českého statistického úřadu. Vytvořená databáze byla statisticky vyhodnocena pomocí metod, především z oblasti časových řad.

2.2.1 Časová řada

Základním prostředkem statistické analýzy dynamiky hromadných jevů je časová řada. Časovou řadou rozumíme posloupnost věcně a prostorově srovnatelných pozorování, která jsou jednoznačně uspořádána z hlediska času od minulosti do přítomnosti. Analýzou časových řad se pak rozumí soubor metod, které slouží k popisu těchto řad a případně k předpovídání jejich budoucího chování [1].

Elementární charakteristiky časových řad

Pro rozebrání dynamiky vývoje časových řad, tzn. pro zkoumání rychlosti změn hodnot sledovaného ukazatele v závislosti na čase je možné použít různé statistické charakteristiky [2].

- První absolutní diference, kterou lze definovat, jako rozdíly sousedních pozorování řady. Jedná se o přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v daném období proti bezprostředně předcházejícímu:

$$d_{yt}^1 = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- Druhá absolutní diference charakterizuje absolutní zrychlení nebo zpomalení vývoje ve zkoumané časové řadě:

$$d_{yt}^2 = d_{yt} - d_{yt-1} = y_t - 2y_{t-1} + y_{t-2}, \quad t = 3, \dots, n$$

- Koeficient růstu charakterizuje relativní postupnou rychlost změn hodnot v časové řadě. Tempo růstu vyjadřuje koeficient v procentech:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- Bazický index slouží k porovnání změn v časové řadě ve vztahu k základnímu období

$$BI_t = \frac{y_t}{y_0} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

Trendové funkce časové řady

Při analýze časových řad se nejčastěji vychází z předpokladu, že uvažovaná časová řada obsahuje tři složky: trend, periodická a náhodná kolísání. Trend vyjadřuje dlouhodobou celkovou a hlavní tendenci vývoje časové řady. Periodická se projevuje výkyvy kolísání ukazatelů časové řady okolo trendu (máme cyklické, sezónní, krátkodobé kolísání). Náhodné kolísání je vyvoláno působením vedlejších faktorů náhodného charakteru, které není možné předvídat. [2]

K predikci budoucího vývoje časových řad byly použity základní trendové funkce. Dle indexu determinace byla určena vhodnost modelu lineární, kvadratické nebo logaritmické funkce. Mezi dvěma nejlépe zhodnocenými funkcemi a na základě srovnání pomocí střední absolutní procentuální chyby odhadu (MAPE) byla vždy vybrána vhodná funkce pro danou časovou řadu.

Lineární funkce $yt = a + bt$

Kvadratická funkce $yt = a + bt + ct^2$

Logaritmická funkce $yt = a + b \log t$

Index determinace (I^2) je ukazatel sloužící ke zhodnocení stupně shodnosti jednotlivých trendových funkcí. Jedná se o bezrozměrné číslo v relaci od 0 do 1. Čím je hodnota bližší jedné, tím bude trendová funkce vhodnější:

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{i=1}^n (y_t - y'_t)^2}{\sum_{i=1}^n (y_t - \bar{y})^2}$$

Střední absolutní procentuální chyba MAPE:

$$MAPE = \frac{100}{n} \sum_t \left| \frac{y_t - y'_t}{y_t} \right|$$

2.2.2 Demografické ukazatele

Demografické ukazatele zachycují přirozený proces obnovy obyvatelstva důsledkem narození a vymírání.

Složení obyvatelstva podle věku udává *Index stáří*, který vyjadřuje počet obyvatel ve věku 65 a více let k počtu dětí 0 – 14 let v daném časovém období na daném území:

$$IS = \frac{\text{počet obyvatel nad 65 let}}{\text{počet obyvatel do 14 let}}$$

Zajímavou charakteristikou věkové skladby obyvatel je rovněž *Index ekonomického zatížení*. Vyjadřuje poměr seniorů a dětí k počtu obyvatel v ekonomicky aktivním věku

$$IEZ = \frac{\text{počet obyvatel}_{(0-14 \text{ let})} - \text{počet obyvatel}_{(65+ \text{let})}}{\text{počet obyvatel}_{(15-64 \text{ let})}}$$

Proporce mužů a žen v dané populaci se vyjadřuje demografickou analýzou – *Indexem maskulinity*, což je poměr mužů na 1000 žen, a nebo *Indexem feminity*, což vyjadřuje počet žen na 1000 mužů.

$$I^m = \frac{\text{počet mužů ve sledovaném období}}{\text{počet žen ve sledovaném období}} * 1000 \quad I^F = \frac{\text{počet žen ve sledovaném období}}{\text{počet mužů ve sledovaném období}} * 1000$$

Úmrtnost – též mortalita udává podíl zemřelých z určité populace za určité časové období a slouží jako podklad pro sledování zdravotního stavu populace

Hrubá míra úmrtnosti vyjadřuje celkový počet zemřelých v daném území a v daném období připadající na 1 000 obyvatel středního stavu

$$HMÚ = \frac{\text{zemřelí}}{\text{střední stav obyvatelstva}} * 1000$$

Kojenecká úmrtnost – udává počet zemřelých dětí do 1 roku života na 1000 živě narozených dětí v daném období

$$KÚ = \frac{\text{zemřelí děti do 1 roku života}}{\text{živě narozené děti}} * 1000$$

Plodnost (fertilita) vyjadřuje průměrný počet potomků na jednu ženu

Hrubá míra porodnosti – počet živě narozených dětí za určité období na sledovaném území na 1 000 obyvatel středního stavu

$$HMP = \frac{\text{živě narozené děti}}{\text{střední stav obyvatelstva}} * 1000$$

Sňatečnost studuje zakládání manželství na základě zákonem daných podmínek.

Hrubá míra sňatečnosti – udává počet sňatků připadajících na 1 000 obyvatel středního stavu ve sledovaném časovém období

$$HMS = \frac{\text{počet sňatků}}{\text{střední stav obyvatelstva}} * 1000$$

Rozvodovost – právním ukončením manželství je rozvod. Nejjednodušším ukazatelem je

Hrubá míra rozvodovosti. Jedná se o počet rozvodů v kalendářním roce na 1 000 obyvatel středního stavu.

$$HMRO = \frac{\text{počet rozvodů}}{\text{střední stav obyvatelstva}} * 1000$$

Migrace je chápána jako změna trvalého pobytu. Vnitřní migrace je změna za hranice administrativní jednotky, zpravidla obce. Mezinárodní je změna obvyklého pobytu za hranice státu.

Migrace = přistěhovalý (I) , vystěhovalý (E)

Migrační saldo – někdy též „čistá migrace“ vyjadřuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých (imigrantů „I“) a vystěhovalých (emigrantů „E“) v dané oblasti

$$M = I_{migranti} - E_{migranti}$$

Hrubá míra imigrace vyjadřuje intenzitu přistěhovalých

$$HMI = \frac{i_{migranti}}{střední\ stav\ obyvatelstva} * 1000$$

Hrubá míra emigrace vyjadřuje intenzitu vystěhovalých

$$HME = \frac{e_{migranti}}{střední\ stav\ obyvatelstva} * 1000$$

Hrubá míra migračního salda vyjadřuje migrační saldo na 1 000 obyvatel středního stavu

$$HMMS = \frac{i_{migranti} - e_{migranti}}{střední\ stav\ obyvatelstva} * 1000$$

3 Literární rešerše

3.1 Demografie

Demografie je vědní obor, jehož objektem studia jsou reprodukce lidské populace a podmíněnost tohoto procesu. Název demografie pochází z řeckých slov démos (lid) a grafein (psát, popisovat). Objektem studia demografie jsou lidské populace, předmětem demografického studia je demografická reprodukce, která může být též chápána jako neustálá obnova lidských populací v důsledku procesu rození a vymírání. S procesem demografické reprodukce jsou spojeny demografické jevy (události). Kromě narození, úmrtí a potratu se za demografické jevy považují i sňatek, rozvod, ovdovění apod., neboť mají přímý vliv na proces porodnosti a úmrtnosti. Demografické jevy (události) studuje demografie jako hromadné. Veškerá data z evidence se nejprve metodicky upraví do procesů a poté tyto procesy analyzuje s cílem najít jejich pravidelnost, kolísání i dlouhodobé trendy. Demografie se ve svém zkoumání zabývá z jedné části obecnými pravidelnostmi a zákonitostmi demografické reprodukce, z druhé části se zabývá i důsledky ze široké oblasti lidského života. Demografie může být chápána jako historický obor, neboť se zabývá populačním vývojem i v minulosti. Populační vývoj je nejen procesem přirozeného přírůstu populace, ale zahrnuje i prostou mobilitu obyvatelstva neboli migraci. Populační vývoj je migrací výrazněji ovlivněn, čímž se jedná o menší územní jednotky [3].

3.2 Základní pojmy v demografii

Obyvatelstvo

Obyvatelstvo je soubor osob obývajících určité území (obce, města, státu) a skládá se z jednotlivců – občanů. Někdy je zaměňováno s pojmem populace, ale v podstatě se obyvatelstvo může skládat z různých populací, národů nebo etnik. Za základní vlastnosti obyvatelstva se považuje etnické a národnostní složení, rozmístění do základních sídelních jednotek, hustota, struktura podle pohlaví, věku, zdravotního stavu, ekonomické aktivity, sociální příslušnosti, profese, zaměstnání, vzdělání, event.mateřského jazyka, náboženské víry, stupně gramotnosti, rodinného stavu, postavení v rodině a dalších rodinných charakteristik [4,5].

Populace

Populace je soubor jedinců určitého živočišného druhu žijících na vymezeném území, mezi kterými probíhá demografická reprodukce. Dnešní lidské populace zpravidla vznikly stěhováním a míšením z jiných původních populací. Populace se pořád utváří, nové populace vznikají a jiné zanikají. Jednotlivé populace mají zpravidla společný jazyk, kulturu, mentalitu a psychické založení. Základní jednotkou populace je osoba neboli obyvatel [4,5].

Generace

Generace je sociálně diferencovaná skupina osob spojených dobově podmíněným stylem myšlení a jednání, jež žije ve shodných historických a kulturních podmínkách, pod vlivem stejných událostí. Příslušníky jedné generace (přibližně věkově stejně staří) lze označit jako vrstevníky. Generace je zvláštním případem kohorty [4,5].

Kohorta

Kohorta je soubor osob, u nichž dochází v určitém časovém období ke stejné demografické události, např. sňatek, rozvod, narození po určité události, apod. [5].

Demografická reprodukce

Demografická reprodukce je obměnou lidské populace v důsledku probíhajících procesů narození, umírání a migrace. Přírozeným přírůstkem je označován rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých v určitém časovém úseku. Migrační saldo je označení pro počty přistěhovalých a vystěhovalých v určitém územním celku ve sledovaném období [4,5].

Demografická analýza

Demografická analýza se zabývá studiem hromadných demografických jevů s cílem charakterizovat jejich znaky a zkoumat jejich proměnlivost v závislosti na průběhu času a určitém území. Výsledkem analýzy jsou demografické ukazatele, jež jsou vyjádřeny z údajů vzájemných souvislostí a vztah [4].

Demografická krize

Demografická krize znamená období ve vývoji populace, kdy úroveň úmrtnosti přesáhne po určitou dobu porodnost. Takové období je obvykle důsledkem epidemií či hladomorů [4].

Demografická statika

Demografická statika zkoumá stav obyvatelstva, např. počtem obyvatel, strukturou složení, rozmístění obyvatel [5].

Demografická struktura

Demografická struktura vyjadřuje v užším slova smyslu složení obyvatelstva dle dvou nejdůležitějších biosociálních znaků populace, a to pohlaví a věku. Konkrétně se jedná o podíl proporcionality mužů a žen a jednotlivých, různě věkově vymezených skupin v dané populaci většinou se vzájemně propojenými oběma znaky [4].

Demografická dynamika

Demografická dynamika zkoumá pohyb obyvatelstva. Přírozený pohyb je porodnost a úmrtnost, mechanický je migrace [5].

3.3 Prameny demografických dat

Všechny prameny běžné demografické statistiky i výsledky speciálních výběrových šetření jsou v zásadě považovány za prameny demografických dat. Demografická data jsou rozdělena na údaje o stavu, která se zjišťují analýzou procesu demografické reprodukce včetně hodnocení demografických změn v návaznosti na změny v sociální, ekonomické a politické oblasti.

Hlavními prameny demografických dat jsou:

- sčítání lidu,
- evidence přírozené měny,
- evidence migrací,
- evidence nemocnosti,
- výběrová šetření,
- registry obyvatelstva,
- historické prameny [3].

Sčítání lidu je rozsáhlá akce, při které se zjišťuje mnohem více osobních dat než při soupisu obyvatelstva. Jeho realizaci předchází přesný postup – vymezení kdy a kde se bude sčítat, proškolení úředníků – respondentů, příprava dotazníků. Z těchto důvodů se sčítání lidu provádí zpravidla jednou za deset let [4,5].

Evidence přirozené měny souvisí pouze s přirozenou obnovou populace, tj. při vyloučení migrace. Evidence je vedena prostřednictvím matrik – knih, kde jsou záznamy o všech narozeních (živých i mrtvých dětí), o sňatku a úmrtí osob, které se v daný okamžik zdržovali na daném území. Dále prostřednictvím soudu – rozvodovost a zdravotnickými zařízeními – potratovost [3].

Evidence migrace informuje o změnách v rozmístění obyvatelstva, tedy je definována jako změna trvalého pobytu za hranice území obce či města [3].

Evidence nemocnosti a způsob sledování v České republice není zcela vyhovující, jelikož je běžně sledováno pouze několik závažných nemocí a sledování je územně nejednotné [3].

Ostatní prameny jako výběrová šetření, registr obyvatelstva a historické prameny jsou důležitým zdrojem dat. Mezi historické prameny patří především staré farní matriky a soupisy obyvatelstva různého původu [3].

3.4 Demografická statika

Demografická statika neboli statika stavu obyvatel registruje a hodnotí počet obyvatelstva, jeho rozmístění a strukturu.

Demografická struktura se zabývá dvěma nejdůležitějšími biosociálními znaky populace, a to je složení dle pohlaví a věku. Toto třídění je výhodné i z praktického hlediska pro hodnocení ve školství, stavu pracovních sil nebo zdravotní péče. Obě struktury (pohlaví i věk) jsou vzájemně propojené a musí se s nimi počítat současně, ale ne dohromady [6].

Struktura dle pohlaví vyjadřuje poměr neboli zastoupení obou pohlaví v populaci, která se v průběhu let člověka mění. Rozdílnost poměru je ovlivněna biologickou zákonitostí a migrací. Indexem maskulity se vyjadřuje proporce mužů a žen v dané populaci, jeho inverzní verzí je index feminity [6].

Struktura dle věku je výsledek rozdělení celkového počtu obyvatel do jednoletých nebo víceletých věkových skupin. Z pohledu reprodukce lze zjistit rozdělení obyvatelstva do tří základních skupin:

I.	0 – 14 let	předreprodukční (dětskou)
II.	15 – 49 let	reprodukční
III.	50 a více let	postreprodukční

Struktura dle rodinného stavu je zobrazení změn sňatečnosti, rozvodovosti a úmrtnosti, kde se přirozeně mění i zastoupení jednotlivých kategorií rodinného stavu v populaci. Rodinný stav je pro demografy zajímavý, jelikož úzce souvisí s pozitivní strukturou reprodukce, tedy s porodností, která má návaznost na plodnost. V současné době je větší podíl svobodných mužů a žen, u kterých je dost pravděpodobné, že nahradili manželství na nesezdané soužití. Totéž platí i pro rozvedené. Opakem se může jevit pokles ovdovělých, jež se může přisoudit klesající úmrtnosti.

Struktura podle typu domácnosti je údaj ze sčítání lidu, domů a bytů. Existují tři typy domácnosti, a to bytová, domácnost společně hospodařící a domácnost censová. Bytová domácnost je vymezena všemi osobami obývající jednu bytovou jednotku. Domácnost společně hospodařící se skládá ze skupiny osob, které shromažďují své prostředky pro uspokojení svých potřeb. Censová domácnost je tvořena skupinou osob, jež jsou v příbuzenském či jiném vztahu a soužití v jedné společně hospodařící domácnosti nemusí být a ani není vždy zcela dobrovolné, může být například vynuce no bytovou situací. Censová domácnost se rozlišuje na čtyři typy podle příbuzenských vztahů v domácnosti na úplné rodiny, neúplné rodiny, vícečlenné nerodinné domácnosti a domácnosti jednotlivce. Údaje ze struktury podle typu domácnosti jsou zajímavé převážně pro ekonomy, architekty, urbanisty nebo sociology [6].

Ekonomická struktura je zohledňována dle ekonomické aktivity, potažmo dle výdělečné činnosti nebo zdroje příjmů. Ekonomicky aktivní se dělí na ty, kteří přispívají svou činností k hospodářskému výsledku společnosti (zaměstnaní, včetně zaměstnávajících sama sebe a pomáhající členové domácnosti). A na ty, kteří museli dočasně z nějakého důvodu přerušit svou činnost – zdržet se od povolání (nezaměstnaní, vězni a ženy na mateřské dovolené). Potenciál ekonomicky aktivních představují osoby, které jsou nazývány produktivní a jsou vymezeny věkovými hranicemi, které lze porovnat s ostatními státy, takto:

I.	0 – 19 let	předproduktivní generace
II.	20 – 64 let	produktivní generace
III.	65 a více let	poproduktivní generace

Prostorová či geografická struktura obyvatelstva je popis vyjadřující rozmístění obyvatelstva v prostoru. Koncentrace osob je určována sociálním prostředím, jež do jisté míry ovlivňuje demografické chování. Sociální prostředí v hustě obydleném území je diametrálně odlišné od sporadicky osídleného území. Lidé se koncentrují do sídel, které se dělí dle hustoty osídlení na samoty, vesnice a města. Samota se obvykle označuje za osamoceně obydlené obydlí tvořící jediným obytným domem, výjimečně dvěma, třemi. Vesnice je sídlo venkovského typu tvořena intravilánem venkovské obce, která má malé lidské osídlení. Město je sídelní útvar, jež má status města, pro který je charakteristický soubor znaků, jež jej odlišuje od vesnice (vysoká hustota osídlení, kompaktnost a koncentrace zástavby, obslužnost vzdělání, zdravotnictví, obchodu, aj.) [6].

3.5 Demografická dynamika

Demografická dynamika se zabývá procesy a atributy, které souvisí s reprodukcí populace a jejím vývojem. Jedná se o část demografie jejímž studiem je úmrtnost, plodnost, sňatečnost, rozvodovost a migrace [6].

3.5.1 Úmrtnost

Úmrtnost je spolu s porodností jedna ze základních složek demografické reprodukce. Úmrtí je v demografii hodnoceno jako hromadný jev, jež zkoumá proces vymírání určité populace. Strůjcem zkoumání procesu úmrtnosti je označován zakladatel

demografie J. Graunt, jehož nejdůležitější spis z roku 1662 přesáhl svým významem hranice vlastní demografie. Úmrtnost doplněna nemocností je jedním z hlavních ukazatelů vypovídajících o zdravotním stavu populace. Vývoj a úroveň úmrtnosti může být ovlivněna genetickými faktory (vrozené vady, zděděné dispozice), ekologickými faktory (klimatické podmínky, životní prostředí), socioekonomickými faktory (např. životní úroveň, úroveň vzdělání, úroveň zdravotnictví). K nejjednodušším ukazatelům k vyjádření úrovně úmrtnosti se používá hrubá míra úmrtnosti, která udává celkový počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu ve sledovaném kalendářním roce. V současné době však tento model ztrácí svou vypovídací schopnost, neboť je příliš ovlivněn věkovou strukturou srovnávaných populací. Proto se používá zpravidla odděleně pro muže a ženy přesnějších měr úmrtnosti podle věku [5,7].

3.5.2 Plodnost, porodnost

Porodnost je spolu s úmrtností základní složkou demografické reprodukce i když objektem vědeckého zájmu se stala až o téměř 200 let později. Studium plodnosti začalo nabývat na významu až od konce 19.století a v současnosti má v demografii významné postavení. Porodnost ovlivňuje především populační vývoj určitého územního celku či populace, jako indikátor sociálního rozvoje v širším slova smyslu. Vývoj plodnosti je obecně dán do souvislosti s procesem tzv. modernizace, kde rozlišujeme tři oblasti změn:

- kulturní – postoje k manželství, kohabitaci (nesezdané soužití), rozvodu, k hodnotě rodin a dítěte,
- technické – možnosti antikoncepce a interupcí
- strukturální – změny v organizaci společnosti, které přináší větší možnosti seberealizace, vzdělávání se, cestování, atd.

Při analýze porodnosti se dělí narozené děti na manželské, nemanželské, zvláštní pozornost sledování zaujímají děti rozené v 8 měsíci po sňatku, tj. děti tzv. předmanželských koncepcí. Dále jsou narozené děti sledovány podle pořadí a rozložení porodů. K nejjednodušším ukazatelům k vyjádření úrovně porodnosti se používá hrubá míra celkové porodnosti, která udává poměr celkového počátku živě narozených dětí a středního stavu obyvatelstva v ročním cyklu. V praxi je spíše využíván model obecné míry plodnost, což je definováno jako poměr počtu živě narozených dětí na 1 000 žen v reprodukčním věku (15-45 let) v ročním cyklu. Hodnoty se vyjadřují v promilích ne procentech [5].

3.5.3 Sňatečnost

Sňatečnost je spolu s rozvodovostí nepřímým ukazatelem ovlivňující proces reprodukce. Sňatečnost je proces formování, tj. uzavírání sňatků na základě zákonem daných podmínek. Limitující fakta při uzavírání sňatku jsou rodinný stav (svobodný, rozvedený, ovdovělý), věk a určitý stupeň pokrevnosti (mezi předky, potomky, sourozenci, apod.). Sňatek je chápán jako demografická událost opakovatelného rázu, která nemusí nastat u všech členů zkoumané populace (na rozdíl od narození a úmrtí). V České republice se mohou uzavírat civilní sňatky i církevní sňatky (platí do roku 1949 a opět od roku 1992). Nejjednodušším ukazatelem intenzity sňatečnosti je hrubá míra sňatečnosti, která udává počet sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu v ročním cyklu. Intenzita sňatečnosti je stále více ovlivňována sňatky vyššího pořadí, tj. sňatky osob rozvedených a ovdovělých. Intenzita sňatečnosti v současné době klesá, kde zákonné sňatky nahrazuje tzv. kohabitace u nás označováno jako nesezdané soužití [4].

3.5.4 Rozvodovost

Rozvodovost je společenský a demografický jev hromadného charakteru odvozeného od demografické události – rozvodu. Rozvod představuje zákonný způsob zániku monogamního manželství. Zánik manželství však nemusí způsobit pouze rozvod, ale i úmrtí jednoho nebo obou manželů/partnerů. Úroveň rozvodovosti určuje celá řada společenských a sociálních faktorů (tradice, náboženství, hodnotová orientace, zaměstnanost, vzdělání). K nejjednodušším orientačním ukazatelům k vyjádření rozvodovosti je hrubá míra rozvodovosti, což je podíl rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu ve sledovaném kalendářním roce. Míra rozvodovosti manželství není vztahována k obyvatelstvu, nýbrž k počtu existujících manželství, eventuálně k počtu vdaných žen. Událostmi sledovanými k rozvodovosti mohou být např. příčiny rozpadu manželství na straně muže/ženy. Nejčastější příčiny českých rozvodů je nedostatečná komunikace a nepochopení, nedostatek sympatií, důvěry a respektu, vzájemné odcizení [3].

3.6 Migrace

Migrace označuje jednak proces stěhování, tj. proces přibývání či ubývání populace, jednak samotný jev přestěhování. Přestěhování je demografická událost, která nemá mezinárodní definici, jelikož neexistuje mezinárodně jednotné vymezení bydliště. V mnoha zemích je specifikováno, jako místo trvalého pobytu, kdežto v České republice

existuje jako trvalé bydliště a každý občan by měl být někde k trvalému pobytu přihlášen. Pro sledování migrace se však nejedná o přestěhování v rámci jedné obce tedy v blízkém okolí, nýbrž o změnu za hranice určité územní jednotky. Migrace významně ovlivňuje celkový počet obyvatelstva, pracovních sil i jeho další demografické, ekonomické a sociální struktury. Za migraci není považováno sezónní migrace (v zimě pobyt na horách, apod.) ani kyvadlová migrace (pravidelně se opakující územní pohyby, např. za prací). Vnitřní migrací označujeme migraci v rámci jednoho státu, oproti tomu migrace mimo hranice vyznačené oblasti je nazývána vnější migrací. Migrační pohyb může být emigrací z určité územní jednotky nebo naopak imigrací při přistěhování. Rozdíl mezi imigrací a emigrací je nazýván saldem migrace, jehož kladné hodnoty ukazuje přírůstek a záporná hodnota úbytek populace. Obecní (hrubá) míra migrace se vyjadřuje jako podíl salda migrace s celkovou populací a výsledek je uváděn v promilích [6,7].

Celkové počty migrantů se stejným místem (krajem) odchodu a stejným místem příchodu vytvářejí tzv. migrační proudy, které mají vliv na strukturu osídlení dané země. Zhodnocením se vyjadřuje intenzita vztahu mezi místem emigrace a imigrace a rozdílnost atraktivity jednotlivých míst. Při analýze migrace je kladen značný důraz na zjišťování demografických charakteristik migrantů, jako jsou pohlaví, věk, rodinný stav, ekonomické aktivity či národnosti [8].

Ve většině hospodářsky vyspělých zemí je dnes trvale vypracována migrační politika včetně sankcí proti ilegální imigraci a pravidel pro možnou naturalizaci přistěhovalců. Počty migrantů jsou regulovány imigračními zákony, které často využívají systému kvót, kterými jsou stanoveny hranice pro počty migrantů z jednotlivých států [4].

Mezinárodní migrace je pravděpodobně nejčastěji spojena s řešením ekonomické a sociální situace jedince. K faktorům motivujícím k emigraci, značené též jako „push“ faktory můžeme řadit ekonomickou nestabilitu, nízkou životní úroveň, rychlý demografický růst, chudobu, nemoci, válečné, náboženské a národnostní střety. Naopak k faktorům zvaným „pull“ faktory, které lákají migranty do západních zemí řadíme politickou stabilitu, ekonomické prosperity, vysoká kvalita života, svoboda a možnost realizace [5].

3.7 Vybrané politiky související s demografií

3.7.1 Populační politika

Populační politikou označujeme v oblasti reprodukce obyvatelstva otázky společenské praxe, které předcházejí od demografie. Populační politika je součástí sociální politiky a její cíle obvykle vychází ze stanovení populačního optima, tj. optimálního počtu nebo početního růstu obyvatelstva za existujících podmínek.

Populační politika v sobě zahrnuje opatření v oblasti ekonomické, sociální, právní, administrativní a zdravotní. Realizace těchto opatření vede k ovlivňování populačního vývoje a může se provádět formou materiální, peněžitou, psychologickou, výchovnou apod. Populační politiku určují dvě definice pojetí, a to užší a širší. V užším pojetí zahrnuje opatření přijaté společností se záměrným účelem působit na populační reprodukci nebo na rozmístění obyvatelstva a migraci. Jedná se o politiku státu, jejímž účelem je ovlivnění demografických proměnných v oblasti porodnosti, úmrtnosti nebo související aspekty sňatečnosti, rozvodovosti apod. V nejužším pojetí je populační politika chápána jako natalitní politika, která svými opatřeními reguluje porodnost. V případě pronatalitní politiky směřuje ke zvýšení porodnosti a opakem je antinatalitní politika. V širším pojetí zahrnuje všechna opatření, která ovlivňují populační vývoj a v tomto pojetí se překrývá se sociální politikou. Jedná se o vymezení přejaté ke zvyšování životní úrovně, ke zlepšení pracovních podmínek, životního prostředí, apod. [3].

Cíle populační politiky lze shrnout v oblasti úmrtnosti, porodnosti, rozmístění obyvatelstva a migrace a tím i celkového početního růstu obyvatelstva. V oblasti úmrtnosti je jednoduchá situace, jejím cílem je prodloužení naděje dožití (zlepšení úmrtnosti), což se může zajistit opatřením k zlepšení zdravotní péče a životního prostředí. Limitujícím faktorem v tomto případě mohou být ekonomické, sociální nebo dokonce i psychologické možnosti společnosti [7].

Složitější situací může být cíl v oblasti porodnosti, a to z několika důvodů. Zájmy a cíle jednotlivých rodin se nemusí vždy ztotožňovat se zájmy a cíli společnosti, dále nelze porušovat právo rodičů, kolik si přejí mít dětí a kdy. Obvykle se v oblasti porodnosti dosahuje cílů populační politiky pomocí nepřímých opatření. Může se jednat o vytvoření takových podmínek, jež by počet dětí v rodině neovlivnil životní úroveň rodiny směrem dolů, např. poskytování placené mateřské dovolené, daňové úlevy pro rodiče nezletilých dětí, poskytování sociálních dávek, aj. [3,7].

3.7.2 Sociální politika

Sociální politika je víceznačný pojem a jeho jednoznačné definiční vymezení prakticky neexistuje, jelikož sociální politika je součástí mnoha oblastí lidského života a je potřeba na ně správně reagovat. Sociální politika je vždy součástí určitého společenského celku. Cíle, funkce a nástroje společnosti jsou součástí dalších sfér (ekonomické, sociální, ekologické, politické, atd.) a jsou utvářeny v souvislosti s řadou norem (ekonomických, politických i mravních) [9].

Hlavním cílem sociální politiky je vytvořit důstojné podmínky pro život a zajistit příležitosti pro všechny. Mezi hlavní cíle sociální politiky se řadí sociální spravedlnost, kterou lze definovat, jako pravidla, podle nichž je ve společnosti rozdělováno bohatství, životní příležitosti a předpoklady mezi jednotlivé členy společnosti. Dále jsou tu principy sociální solidarity, subsidiarity a participace. Všeobecným cílem je zdokonalování životních podmínek lidí a rozvoj osobnosti.

Sociální politika se zvláště v současném transformačním procesu v České republice vymezuje třemi základními přístupy:

- široké pojetí sociální politiky lze vymezit jako zásah konkrétního státu, kterým je ovlivňována sociální sféra společnosti a jeho aktivita se váže k životním podmínkám lidí,
- sociální politika je součástí hospodářské politiky, jejím cílem je eliminace sociálních tvrdostí. Jedná se zejména o opatření v oblasti zaměstnanosti, mzdového vývoje nebo sociálního zabezpečení,
- nejužší pojetí sociální politiky je snižováno na nouzová řešení ve prospěch osob, u nichž je životní úroveň zajišťována cestou veřejné spotřeby [10].

Sociální politika států se dělí dle přístupu k řešení svých problémů na aktivní a pasivní. Aktivní neboli perspektivní sociální politika prvotně usiluje o prevenci, k jejímu naplnění přijímá systémová opatření, tj. změna a úprava samotného sociálního systému. Nebo opatření, kde se snaží ovlivnit příčiny sociálních problémů a jejich následků. Pasivní neboli retrospektivní sociální politika reaguje na již nastalé sociální problémy a snaží se zmírnit jejich následky.

Sociální politika plní ve státě několik funkcí:

- **ochrannou** – historicky nejstarší funkce, řešení již vzniklých sociálních událostí, zmírnění či odstranění problémů v oblasti práce (nezaměstnanost, škodlivé pracovní prostředí), v oblasti rodiny (stáří, nemoc, osiření),

- **rozdělovací a přerozdělovací** – jedna z nejsložitějších a zároveň nejvýznamnějších funkcí, přerozdělování příjmů nejen z ekonomického hlediska, ale i z jiných aspektů, např. v začleňování lidí do společnosti, zdokonalování jejich života a osobního rozvoje,

- **homogenizační** – relativně nová funkce, jejímž smyslem je vytvářet stejnorodé uspokojování základních životních potřeb a zájmů v přibližně stejném rozsahu a míře,

- **stimulační** – cílem je podněcovat, podporovat, vyvolávat v lidech žádoucí sociální jednání nejen v oblasti ekonomické. Stimulačním zaměřením, vytvářením záchranných sociálních sítí, garantováním základních sociálních jistot to vše je výrazný stabilizační efekt v sociální politice.

- **preventivní** – podporuje snahu zabránit zcela nebo alespoň v co nejmenší míře k docházení nežádoucích sociálních situací. Realizací funkce jsou taková opatření, která budou směřovat k odstranění příčiny nepříznivých sociálních situací, jež brání integraci člověka do společnosti [11].

Základním nástrojem demokratické společnosti je právní řád, jehož součástí je sociálně právní legislativa. Sociální politika se realizuje širokým a rozmanitým spektrem nástrojů (např. systém daní a transferových plateb, sociální služby, komunikační sdělovací prostředky, poradenství, apod.) Nástroje mohou být dlouhodobého (program a plán) nebo krátkodobého (kolektivní vyjednávání) charakteru či konkrétně aplikační [12].

Subjekty sociální politiky tvoří stát a jeho orgány, společnosti (zaměstnavatelé), obce, občanské a dobročinné organizace, církve a občané, rodiny, domácnosti. Jedinec vždy jako součást celku je základním objektem sociální politiky [14].

3.7.3 Rodinná politika

Rodina je základní jednotkou společnosti a nejstarší sociální institucí lidstva, která plní významné společenské funkce (biologickou, výchovnou, sociální, ekonomickou). Ve většině států používá zvláštní podpory prostřednictvím rodinné politiky, která je nedílnou součástí politiky sociální. Na základě právních norem by rodina měla být pod zvláštní ochrannou státní a na druhé straně by měla uplatňovat práva na svobodu a sebeurčení [13].

Mezi prvky podpory rodin současné doby patří:

- přímá podpora rodin – s ohledem na výši příjmů rodiny je vyplácen přírůstek na dítě, porodné, příspěvek na bydlení a sociální dávka; bez ohledu na výši příjmu

- rodiny jde o rodičovský a zaopatřovací příspěvek, dávky pěstounské péče a pohřebné,
- nepřímá podpora rodin – probíhá prostřednictvím daňových opatření – snížení daňového zatížení, např. daňové zvýhodnění na dítě a na manžela/ku; školkové,
 - poskytování vybraných služeb – finanční zvýhodnění služeb pro děti, např. příspěvek na dopravu do školy [11].

V České republice se přímá finanční podpora poskytuje prostřednictvím státních sociálních dávek. Žádosti o tyto dávky se podávají prostřednictvím krajských poboček Úřadu práce ČR podle místa trvalého pobytu oprávněné osoby – žadatele na předepsaných tiskopisech Ministerstva práce a sociálních věcí, který je též odvolacím orgánem. Přídavek na dítě je základní dlouhodobou dávkou pro rodiny s dětmi. Nárok na ni mají rodiny s příjmem do 2,7 násobku životního minima. Je poskytován měsíčně ve třech výších dle věku dítěte a ve dvou výměrách dle druhu příjmu (tabulka 1).

Tabulka 1 – Přídavek na dítě

Věk dítěte	Základní výměra v Kč	Zvýšená výměra v Kč
do 6 let	500	800
6 – 15 let	610	910
15 – 26 let	700	1000

Zdroj: www.mpsv.cz, vlastní zpracování

Rodič, který celý kalendářní měsíc osobně a celodenně pečuje o nejmladší dítě v rodině má nárok na rodičovský příspěvek. Příspěvek ve výši 300 tis. Kč lze čerpat až do 4 roku věku dítěte, dle zvolené varianty čerpání a je-li zákonný nárok. Volbu výše rodičovského příspěvku je možno měnit jedenkrát za tři měsíce. Příspěvek na bydlení je poskytován rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy. Nárok na příspěvek vzniká vlastníkovvi či nájemci bytu, jehož 30% (v Praze 35%) výše příjmů nestačí k pokrytí nákladů na bydlení. Porodné se poskytuje jednorázově rodinám s nízkými příjmy na první či druhé živé dítě ve výši 13 tis. Kč nebo 10 tis. Kč. Příspěvek je poskytován rodině, jejich součet příjmů v předcházejícím čtvrtletí nepřesáhl 2,7 násobku životního minima. Na pohřebné má nárok osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo jeho rodiči

s trvalým pobytem v České republice. Výše pohřebného je pevně stanovena částkou 5 tis. Kč [20].

Státní podpora rodin se v České republice realizuje nepřímo pomocí daňového zvýhodnění a slev na dani, která se řídí dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů. Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit prostřednictvím slevy na dani, daňového bonusu nebo jeho kombinací.

Nárok na daňové zvýhodnění na dítě má poplatník žijící s ním ve společné domácnosti, pro rok 2020 ve výši:

- 15 204 Kč ročně na jedno dítě,
- 19 404 Kč ročně na druhé dítě,
- 24 204 Kč ročně na třetí a každé další dítě

Sleva na manžela/ku ve výši 24 840 Kč lze uplatnit na osoby žijící ve společně hospodařící domácnosti a příjem jednoho z nich ve zdaňovacím období nepřesáhl hranici 68 tis. Kč. Je-li manžel/ka držitelem průkazu ZTP částka se zdvojnásobuje. Výše slevy za umístění dítěte (školkovně) odpovídá výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem za umístění vyživovaného dítěte v předškolním zařízení v daném zdaňovacím období. Slevu lze uplatnit v maximální výši minimální mzdy, pro rok 2020 částka 14 600 Kč [21].

3.7.4 Bytová politika

Na bytové politice, tedy aktivitách státu v oblasti bydlení jsou závislé většiny domácností, jelikož zajištění patřičného bydlení je pro ně nejdůležitější životní investice. Pro obyvatelstvo je naplnění této potřeby – bydlení druhou nejdůležitější částí, hned po zajištění výživy, jelikož utváří rozvinutí dalších stránek kvality života (zdraví, vzdělání, sociální komunikace, aj.) [11].

Bydlení je soubor činností, které souvisí s užíváním obydlí. Obydlí můžeme vymezit, jako prostor chráněný před nepříznivými vlivy přírody, nežádoucími kontakty s lidmi a neblahými důsledky civilizace. Základními znaky jsou jeho oddělenost, nezávislost a nedotknutelnost. Na intenzitu bydlení působí hlavně demografické faktory, především přírůstek cenových domácností (dle počtu a věku členů, aj.) a také stav bytového fondu (struktura bytů dle územního rozložení, aj.). Neopomenutelným faktorem je také vývoj a změny životního stylu a změny v úrovni životního standardu. Nástroje

k zajišťování bydlení pro obyvatelstvo si každý stát vytváří sám. V některých státech je podpora bydlení omezena pouze na ovlivňování trhu bydlení pro sociálně slabší občany, zatímco v jiných státech zasahují na trhu bydlení v širším měřítku, a to cestou plánování a realizací programů bydlení pro více společenských skupin občanů. Ve všech ekonomicky vyspělých, tržně orientovaných státech však fungují masivní soukromé bytové trhy, které se uplatňují především pro domácnosti s průměrnými příjmy. K volbě nástrojů bytové politiky využívá vláda dvou strategií, jednak podporu investorů (např. programem podporující výstavbu státních bytů určených nízko a středně příjmovým skupinám, aj.) a jednak podporu spotřebitelů (např. snížení výdajů na bydlení – poskytnutí příspěvků, daňové úlevy, stavební spoření se státním příspěvkem, aj.), nebo kombinuje oba typy strategií [11].

3.7.5 Politika zaměstnanosti

Posláním politiky zaměstnanosti je přispívat k podpoře rovnováhy na trhu práce a k omezení nezaměstnanosti. Následky nezaměstnanosti se mohou projevit v menší či větší míře osobního i společenského života. Sociální důsledky nezaměstnanosti mají dopad na sociální situaci, chování a postoj nezaměstnaných [11].

Ekonomické důsledky nezaměstnanosti mají dopad na ekonomiku, jež nevyrábí tolik produkce, kolik je schopna. Státní politika zaměstnanosti zásadním způsobem neupravuje trh práce, spíše podporuje a doladuje jeho rovnováhu a je realizována pomocí aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti. Hlavním ukazatelem aktivní politiky je rozvoj infrastruktury trhu práce, podpora vytváření nových pracovních míst a zvýšení adaptability pracovní síly. Pasivní politika je označována jako zabezpečení nezaměstnaných a jejich životních podmínek, což je ve své podstatě vyplácení podpor v nezaměstnanosti. Ohroženou skupinou nezaměstnaností jsou především matky s malými dětmi, absolventi škol, osoby se zdravotním hendikepem. Nezaměstnanost je v současné době celosvětově nejvíce řešený problém, proto státy zdůrazňují naléhavost efektivního vynakládání prostředků na politiku zaměstnanosti [11].

3.7.6 Vzdělávací politika

Vzdělávací politice náleží v každé moderní společnosti významné poslání. Její role není pouze podřizovat se potřebám trhu práce, ale je potřeba na ní pohlížet, jako na politiku sloužící k zabezpečení osobního rozvoje každého člověka, šířit všeobecné kulturní

hodnoty. Politika vzdělání má také funkci v podněcování ekonomického růstu, kdy vzdělání není pouze efektem růstu, ale především prostřednictvím znalostí a kvalifikace. Stát i další subjekty ovlivňují prostřednictvím konkrétních činností a opatření vzdělávací politiky celou vzdělávací oblast. Vzdělání lze označit za typickou netržní komoditu, která přispívá vzdělaným jedincům společnosti k společenským užitkům a prospěchu, a tudíž je předurčeno k tomu být zabezpečováno ze státních zdrojů. Významná role ve vzdělávací politice tak připadá státu. Nejedná se pouze o vzdělávání ve školských institucích (státní, soukromé, církevní), ale i v mimoškolských (např. systém celoživotního vzdělání, rekvalifikace, podnikové vzdělání, apod.), kde už je opodstatněnost finanční spoluúčasti jedince na vzdělání. V soudobé vývojové etapě je prvotní součástí povinností poskytnout jedinci nástroj vzdělávací politiky k tomu, aby se stali a po celý život zůstali vzdělanými a dovednými osobnostmi [11].

3.7.7 Regionální politika

Cílem a úkolem regionální politiky je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje. Regiony by měly mít stejné šance a možnosti k plnohodnotnému využití jejich demografického, hospodářského a přírodního potenciálu. Stát v rámci vytvoření rovných šancí pro obyvatele všech regionů musí přijímat taková opatření, která povedou ke zmírnění regionálních rozdílů (na státní, regionální a nadnárodní úrovni). Určitá úroveň rozdílů je přirozená a není snadné jí snížit, ale regionální politika musí být schopna rozlišovat nerovnosti. Nenapravuje jen důsledky ekonomiky, ale také musí sama připravovat podmínky pro ekonomický růst [16].

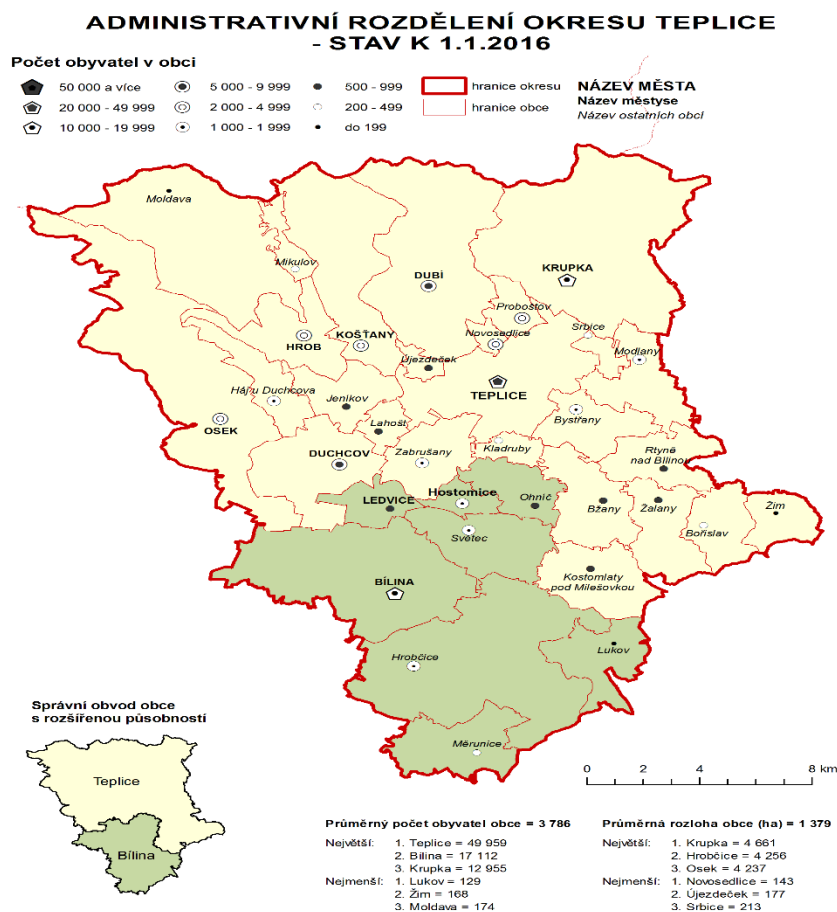
Regionální ekonomika je jedním z hlavních vědních disciplín v rámci regionalistiky, který zkoumá ekonomické aktivity v prostorovém rozložení. Zajišťuje uplatnění teorií a postupů v analýze regionů a řeší problémy lidského života v regionu [17].

4 Charakteristika Teplicka z hlediska řešené problematiky

4.1 Charakteristika okresu Teplice

Okres Teplice je součástí Ústeckého kraje (obrázek 1). Na jihozápadní straně sousedí s okresem Most, z jihu přiléhá malou část k okresu Louny, na jihovýchodní straně sousedí s okresem Litoměřice a na východě s okresem Ústí nad Labem. Jeho severozápadním vymezením je státní hranice s Německem. Podle údajů, které vycházejí z Českého statistického úřadu rozloha okresu činí 469 km² (tvoří 8% z rozlohy kraje), tato rozloha řadí okres Teplice na páté místo, co se týká velikosti okresů v Ústeckém kraji. Hustota obyvatel okresu převyšuje celorepublikový průměr a v Ústeckém kraji má druhou nejvyšší nezaměstnanost (údaje k 1.12.2020).

Obrázek 1 - Mapa okresu Teplice

Zdroj: WWW.CZSO.CZ

4.1.1 Geografické a administrativní vymezení

Území okresu Teplice je velmi členité a z jedné čtvrtiny pokryto Krušnými horami (nejvyšší vrchol Pramenáč 909 m.n.m.) a z jihovýchodní strany zabíhá do okresu část Českého Středoohoří (s nejvyšším vrchem Pařez – 733 m.n.m.). Horská oblast okresu je využívána především v zimních období ke krátkodobé rekreaci a zimním sportům nejen místními obyvateli, ale i obyvateli z vnitrozemí a ciziny. Teplicko tvoří vyrovnaně nížiny i horské oblasti.

Jediným větším tokem protékajícím severovýchodním směrem přes město Bílinu k obci Žalany je řeka Bílina v délce povodí 20,5 km. Jejími největšími přítoky jsou Mikulovský potok, Syčivka, Bouřlivec a Košťanský potok. Za zmínku jistě stojí i 4 nejvýznamnější uměle vytvořené vodní nádrže, a to ve Všechlapech, Modlanech a v bývalých dolech Kateřina a Barbora. Rozlohou je z nich největší vodní dílo ve Všechlapech v rozsahu asi 1 km délky a 300 m šíře.

Teplickým okresem prochází důležité železniční a silniční dopravní tepny, z nichž železniční byly z důvodu dřívější povrchové těžby uhlí v okrese často překládány. Okresem prochází velmi významná dopravní komunikace (E 55), která vede ze Spolkové republiky Německo a spojuje sever a jih České republiky.

Okres Teplice je bohatý na historické a kulturní památky v oblasti měst Teplice, Duchcov, Bílina a Dubí. Mezi nejvýznamnější památky okresu se řadí Duchcovský zámek (rok postavení 1570), který se proslavil působností Giacomo Casanovy, který zde působil jako knihovník a také zde zemřel. Dále nejvýznamnější a proslulé jsou světoznámé lázně ve městě Teplice, které vznikly kolem roku 762 a jejich léčebné prameny jsou proslaveny daleko za hranicemi. Léčí se zde nemoci pohybového a oběhového ústrojí.

Ve 34 obcích tohoto okresu žije necelých 130 tis. obyvatel. Hustota obyvatel k 31.12.2019 činila 308 obyv./km² a tím má okres nadprůměrnou hustotu zalidnění oproti České republice jejíž hodnota k 31.12.2019 byla 136 obyv./km². Dřívějším sídlem okresu bylo město Teplice, které je významným lázeňským statutárním městem, jehož viditelnou dominantou je Doubravská hora. Ve městě žije 49 731 obyvatel (k 31.12.2019). Teplice jsou také městem kultury, nachází se zde městské divadlo s domem kultury. Hlavní a tradiční akcí je každoroční slavnostní zahájení lázeňské sezóny, které připadá vždy na poslední květnový víkend a přiláká obyvatele ze širokého okolí. K dalším kulturním střediskům patří zámek (dnes slouží především ke sňatečním obřadům), regionální muzeum, botanická zahrada, kino, hvězdárna a planetárium. Město Teplice je proslaveno i

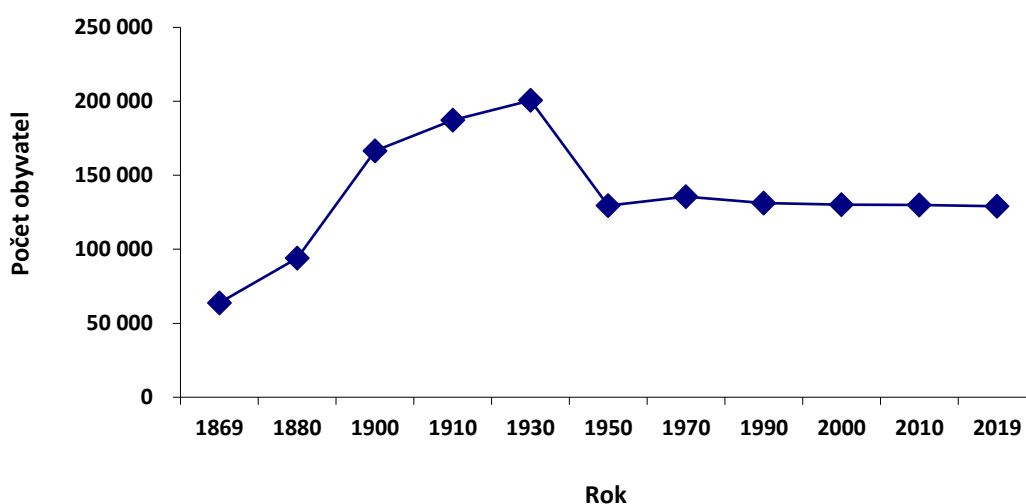
díky sportu, na několik malých desítek tělovýchovných jednotek a klubů je dominantou města prvoligový fotbalový klub FK Teplice, jehož nejlepší úspěch bylo umístění na 2. místě tabulky ve fotbalové sezóně 1998/1999, a tím si zajistilo účast v mezinárodních pohárech. Do druhé světové války bylo město pro svou klasickou architekturu a vznešenou kulturní úroveň nazýváno Malá Paříž.

V České republice k 31.12.2002 zanikly všechny okresní úřady a jejich pravomoci byly částečně převedeny na kraje a částečně na obce s rozšířenou působností. Na základě zákona č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností s jeho účinností od 01.01.2003 vznikly na území okresu dvě obce s rozšířenou působností, a to Teplice a Bílina. Dále se zde nachází 4 obce s pověřeným úřadem. V současnosti má okres 34 obcí z toho 9 měst a 1 městys.

4.1.2 Vývoj počtu obyvatel v okrese Teplice

Okres Teplice dosáhl svého populačního maxima v roce 1930, jak je zaznamenáno na grafu 1. Největší úbytek obyvatel byl v rozmezí let 1930 – 1950, který souvisí především s druhou světovou válkou. Ať už obsazením Sudet, a tím odsunem Čechů do vnitrozemí, a nebo po skončení druhé světové války vystěhováním Němců z pohraničí. Po roce 1989 je až do současnosti patrný rovnoměrný pohyb obyvatel v okrese Teplice.

Graf 1 - Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v okrese Teplice

Zdroj: www.czso.cz

4.2 Správní obvod obce s rozšířenou působností Teplice

Správní obvod obce s rozšířenou působností Teplice se rozkládá jako jeden z 16 SO ORP ve stejnojmenném okrese Ústeckého kraje. Teplice jsou od krajského města vzdáleny 22 km (obrázek 2).

Při své rozloze 34 km² patří k průměrnému správnímu obvodu Ústeckého kraje (nejmenší ORP je Varnsdorf 89 km²). Správní obvod obce s rozšířenou působností Teplice je tvořen 26 obcemi (z toho má 7 obcí statut města), 85 částí obce a 80 katastry. Nejlidnatějšími obcemi ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Teplice jsou Teplice (49 731 obyvatel), Krupka (12 633 obyvatel) a Duchcov (8 564 obyvatel). Nejméně obyvatel žije v obci Moldava (183 obyvatel) a v obci Žim (187 obyvatel). Hustota zalidnění SO ORP Teplice je 308 osob/km².

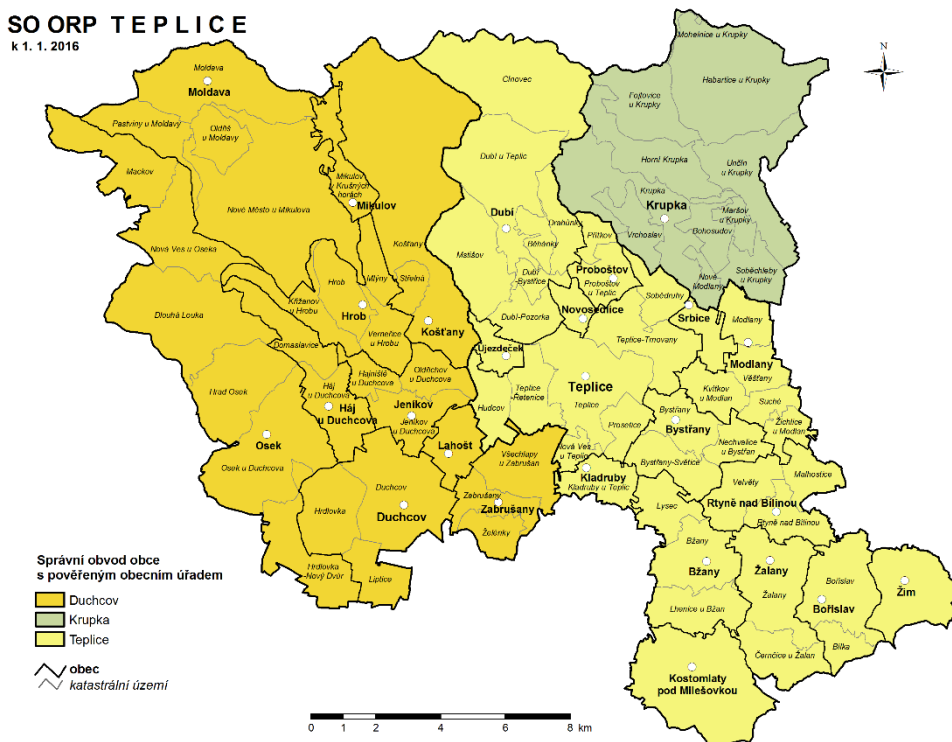
Počtem obyvatel se ORP Teplice řadí na 2 místo z celého počtu 16 správních obvodů Ústeckého kraje. První místo s vyšším počtem obyvatel má SO ORP Ústí nad Labem. Celkový počet obyvatel obce s rozšířenou působností Teplice k 31.12.2019 činil 106 472 čímž se podílí 13% na celkovém počtu obyvatel Ústeckého kraje.

Ve druhé polovině 20.století nastává průmyslový rozmach Teplicka, který souvisí především s těžbou uhlí. V okolí vznikly dodnes proslulé sklárny a keramické továrny, strojírny a dnes již bývalé textilky. Koncem třicátých let bylo Teplicko poznamenáno ztrátou Sudet a odklonem Čechů do vnitrozemí. Po skončení druhé světové války a vysídlení naprosté většiny Němců (na Teplicku jich pobývalo asi 40 tis.) se do téměř vyliďněného města postupně z vnitrozemí opět vraceli Češi, ale i jiné národnosti (Slováci, Maďaři, Ukrajinci, aj.). Českou národnost v roce 1991 tvořilo 91,2 % trvale bydlících.

Podíl nezaměstnaných osob v SO ORP Teplice, dle uvedených dat ministerstva práce a sociálních věcí k 31.12.2019 činil 2,7 %. Tímto se skoro rovná průměru ČR, ale oproti Ústeckému kraji je o 1,4 % nižší.

Počet obyvatel v SO ORP Teplice za posledních 10 let neustále kolísá. V samotném městě Teplice počet obyvatel klesá. Důvodem mohou být preferování klidnějšího bydlení jež poskytují přilehlé obce, které díky své blízké vzdálenosti nabízejí dostupnou lokalitu.

Obrázek 2 - Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Teplice

Zdroj: www.czso.cz

4.3 Správní obvod obce s rozšířenou působností Bílina

Město Bílina leží v Ústeckém kraji v okrese Teplice, 12 km jižním směrem od statutárního města Teplice a 31 km od krajského města Ústí nad Labem (obrázek 3).

Správním obvodem z větší části protéká řeka Bílina, která udala i název největšímu městu ze správního obvodu. Název byl odvozen od její bílé barvy. Dominantu okolní krajiny tvoří z jižní části města Bíliny vrch Bořeň.

Při své rozloze 124 km² je druhým nejmenším správním obvodem Ústeckého kraje (nejmenší ORP je Varnsdorf 89 km²). Správní obvod obce s rozšířenou působností Bílina je tvořen 8 obcemi, z toho mají dvě status města – Bílina, Ledvice a jedno status městys – Hostomice, dále 30 částí obce a 31 katastry. Nejlidnatějšími obcemi ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Bílina jsou město Bílina (17 200 obyvatel), obec Hrobčice (1 391 obyvatel) a městys Hostomice (1 254 obyvatel), naopak nejméně osídlenou obcí je obec Lukov se 126 obyvateli. Hustota zalidnění SO ORP Bílina je 182 osob/km².

S celkovým počtem obyvatel obce s rozšířenou působností Bílina k 31.12.2019 jež činil 22 600 obyvatel se řadí z celkového počtu 16 obvodů Ústeckého kraje na předposlední místo v počtu obyvatel.

Podíl nezaměstnaných osob v SO ORP Bílina, dle uvedených dat ministerstva práce a sociálních věcí k 31.12.2019 činil 2,5 %. Tímto je nižší o pár setinek než průměr ČR a oproti Ústeckému kraji je dokonce nižší o 1,6 %.

Počet obyvatel v ORP Bílina za posledních 10 let má vzestupnou tendenci, a to i přes nedobré územní podmínky pro soudržnost společenství obyvatel (z roku 2016), které převažují ve většině obcí ORP Bílina. Výjimkou je obec Hrobčice, která je druhá v pořadí s největším nárůstem obyvatel v obci a má dobrý stav v podmínkách pro soudržnost společenství obyvatel.

Obrázek 3 - Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Bílina

Zdroj: www.czso.cz

5 Analýza dosažených výsledků

Diplomová práce je zaměřena na základní demografické jevy a ukazatele s demografickým vývojem od roku 2009 – 2019. Pro analýzu níže uvedených statistických demografických ukazatelů byla použita data Českého statistického úřadu za období 2009 – 2019. Jednotlivá data budou srovnávána mezi správními obvody okresu Teplice, a to konkrétně mezi SO ORP Bílina a SO ORP Teplice s daty Ústeckého kraje a ČR.

5.1 Demografická struktura obyvatelstva

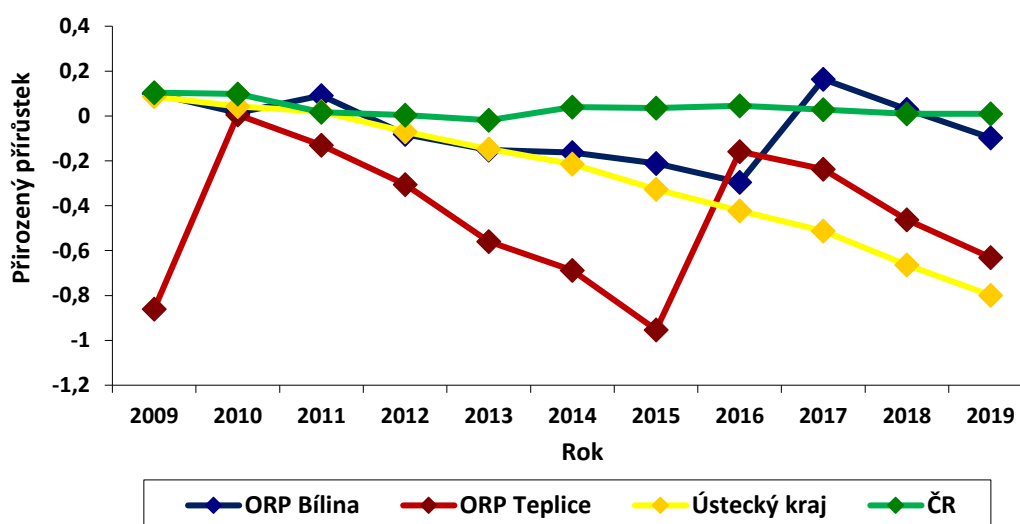
Ve sledovaném období docházelo v obvodu obce s rozšířenou působností Bílina k postupnému zvyšování počtu obyvatel, průměrný počet 21 820 obyvatel. V obvodu obce s rozšířenou působností Teplice docházelo k postupnému snižování počtu obyvatel, a to až do roku 2018, kdy se situace změnila a počet obyvatel se oproti předcházejícímu období zvýšil o 271 obyvatel. Na počátku sledovaného období (v roce 2009) měl správní obvod ORP Bílina 20 929 obyvatel. Do roku 2012 měl mírnou tendenci snížení obyvatel, ale od roku 2013 se začal počet obyvatel zvyšovat, kde svého maxima dosáhl v roce 2019. Přirozený přírůstek (graf 2) byl za sledované období spíše v úbytku obyvatel, maxima dosáhl v roce 2017 (37 obyvatel) a minima v roce 2010 (3 obyvatel). Největší přírůstek byl ve městě Bílina, jelikož je v ORP největším územním celkem a tím pádem roste význam přirozené reprodukce obyvatel. Má největší počet obyvatel v daném území v produkčním věku. Druhou nejvíce ziskovou obcí byla obec Hostomice, která je ve sledovaném obvodu druhá ve složení obyvatelstva s nejnižším průměrným věkem 38,6 let, což může mít za důsledek více narozených dětí nežli zemřelých obyvatel. Nejmenší přirozený přírůstek byl zaznamenán u obce Hrobčice. Počet obyvatel ve správním obvodu se zvyšoval díky přírůstku stěhování, převažuje zde kladné migrační saldo, které bude dále popsáno.

Ve správním obvodu ORP Teplice v roce 2009 žilo 109 056 obyvatel a maximum za sledované období dosáhl správní obvod v následujícím roce 2010, poté nastalo postupné snižování počtu obyvatel. Nejmenší počet obyvatel za sledované období byl v roce 2017 a v dalších dvou letech se počet obyvatel opět nepatrně zvýšil. Přirozený přírůstek byl v tomto správním obvodu pouze jednou kladným, a to v roce 2010 (5 obyvatel), naopak nejvyšších ztrátových hodnot dosáhl v roce 2015 (-281 obyvatel). Ztrátu obyvatelstva

přirozenou měnou má za celé sledované období obec Bystřany a obec Dubí. Tento záporný přirozený přírůstek je dán skutečností, že v obou obcích se nachází domovy pro seniory a domovy sociálních služeb, v nichž jsou ubytovaní obyvatelé vyššího věku s větší pravděpodobností úmrtí. Počet obyvatel ve správním obvodu se snižoval jednak díky přirozenému úbytku, ale také díky emigraci, jež bude popsáno v dalších kapitolách.

V případě celého Ústeckého kraje docházelo ke snižování počtu obyvatel ve sledovaném období. Nejvyššího přirozeného úbytku bylo dosaženo v roce 2018 (- 1239 obyvatel). V roce 2019 se počet obyvatel proti roku 2009 snížil v celém Ústeckém kraji o 15 262 obyvatel. K poklesu počtu obyvatel došlo vlivem přirozeného úbytku obyvatel, kdy převyšuje počet zemřelých nad počtem živě narozených dětí. V uplynulém desetiletí byl zaznamenán obecně rozšířený trend poklesu podílu osob v produktivním věku (15-64 let) na úkor rostoucího podílu osob poproduktivního věku (65 a více let). Dalším ukazatelem snížení počtu obyvatel bylo až do roku 2017 záporné migrační saldo. Ve sledovaném období za Českou republiku docházelo spíše k nárůstu počtu obyvatel, kde k maximu přirozeného přírůstku došlo v roce 2016 (4913 obyvatel).

Graf 2 - Vývoj přirozeného přírůstku v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR na 100 obyvatel (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Pohyb počtu obyvatel ve správních obvodech byl způsoben díky přirozenému přírůstku, ale také díky stěhování, které bude dále popsáno. Počet obyvatel ve správních obvodech ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckého kraje a České republiky za sledované období je uveden v příloze 1.

5.1.1 Struktura obyvatelstva podle věku

Z pohledu ekonomické struktury je možno obyvatelstvo rozdělit dle věku do tří základních skupin. První skupinu předproduktivní tvoří obyvatelstvo dětské složky (0-14 let), poté produktivní skupina, ve které se nachází ekonomicky aktivní obyvatelé (15 – 64 let) a třetí poproduktivní skupinu tvoří obyvatelstvo důchodového věku (65 a více).

V tabulce 2 je zobrazen podíl počtu obyvatel v ORP Bílina a ORP Teplice s indexem stáří. U obou správních obvodů převyšují produktivní skupiny tedy ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Podíl počtu obyvatel i za ostatní sledované skupiny je též detailně rozepsán v tabulce 2.

Tabulka 2 – Podíl počtu obyvatel v ORP Bílina a ORP Teplice podle věkových kategorií v % (2009-2019)

SO ORP Bílina				Index stáří (%)
Průměr za roky	0 – 14 let	15 – 64 let	65 a více let	
2009 – 2014	16,5	69,8	13,7	83,0
2015 – 2019	14,9	68,7	16,4	110,0
SO ORP Teplice				Index stáří (%)
Průměr za roky	0 – 14 let	15 – 64 let	65 a více let	
2009 – 2014	15,3	68,9	15,8	103,2
2015 – 2019	15,8	65,0	19,2	121,5

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Z tabulky 2 je vidět, že ve sledovaném období 2009 – 2014 v ORP Teplice je předproduktivní složka téměř totožná s poproduktivní, kdežto v ORP Bílina v letech 2009 – 2014 byla předproduktivní složka o 2,8 % vyšší než poproduktivní. V následujících letech 2015 – 2019 se u obou sledovaných správních obvodů složka poproduktivní zvýšila a došlo ke snížení předproduktivní složky.

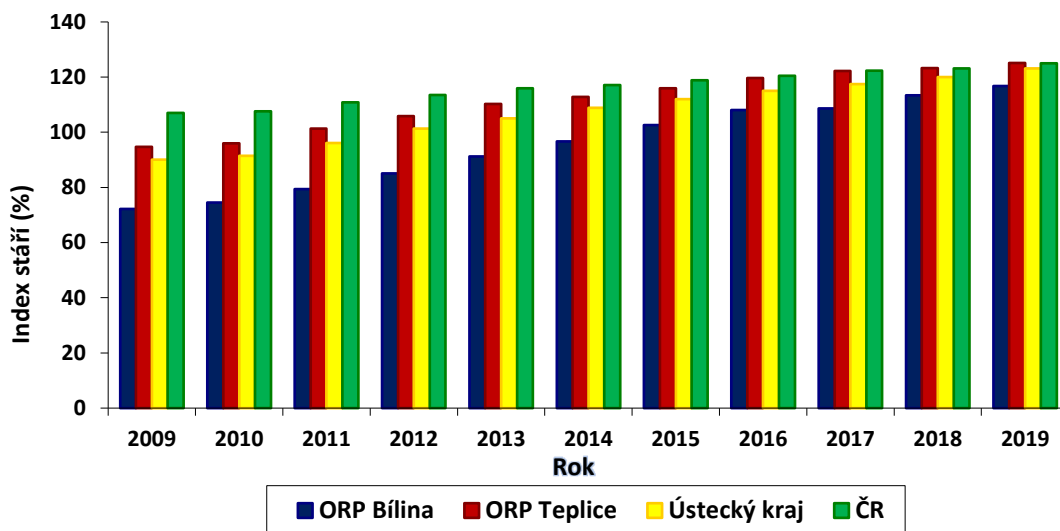
V roce 2009 bylo ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Bílina v předproduktivní složce zaznamenáno 16,5 % obyvatelstva a postupem let se podíl snižoval. V roce 2019 zde bylo již 14,9 % z celkového počtu obyvatel. Oproti tomu v poproduktivní složce v roce 2009 bylo 13,7 % obyvatel a podíl narůstal až do roku 2019 do maximální hodnoty 16,4 % obyvatel.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Teplice vykazuje ve vývoji podílu počtu obyvatel přibližně stejné hodnoty jako ORP Bílina. Vývoj předproduktivní složky se oproti roku 2009, kdy bylo zaznamenáno 15,3 % obyvatel nepatrně zvýšil a v roce 2019 byl zaznamenán nárůst na 15,8 % z celkového počtu obyvatelstva. V poproduktivní složce došlo k nárůstu, kdy v roce 2009 bylo zaznamenáno 15,8 % obyvatel a v roce 2019 to bylo již 19,2 % obyvatel.

Z toho je patrné, že zanedbatelné zvýšení a snížení obyvatelstva v předproduktivním věku a zvýšeného nárůstu poproduktivního obyvatelstva můžeme do budoucnosti očekávat u obou správních obvodů přiblížení se celoevropskému trendu stárnutí populace.

Na základě této skutečnosti můžeme říci, že ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností roste index stáří (počet osob starších 65 let na počet dětí ve věku 0 – 14 let). Index stáří ve sledovaných správních obvodech okresu Teplice, za Ústecký kraj a za Českou republiku je znázorněn v grafu 3. Z hodnot uvedených v příloze 2 a z grafu 3 je patrné, že se index stáří stále zvyšuje. Index stáří v ORP Bílina pro rok 2009 byl nejmenším registrovaným údajem (72,2 %). Do konce sledovaného období se zvýšil na hodnotu 116,8 %. Relativně nízký index stáří zde nejspíše souvisí mj. s vysokou koncentrací romského etnika, které je charakteristické vysokou natalitou a mírou porodnosti. V ORP Teplice byl po celou dobu sledování index stáří narůstající. Na počátku sledovaného období, tj. rok 2009 byla jeho hodnota 94,7 % a na konci sledovaného období, tj. rok 2019 již 125,1 %. Stejný vzestup je zaznamenán jak v Ústeckém kraji, kde v roce 2009 činil index stáří 90,1 % a v roce 2019 již 123,1 %, tak i v celé České republice, jež v roce 2009 byl index stáří 107 % a v roce 2019 to bylo 125 %. Za sledované období 11 let lze říci, že v ORP Teplice je v průměru index stáří vyšší o 16,2 % než v ORP Bílina a vyšší o 4,24 % oproti Ústeckému kraji, ale nižší o 4,97 % vůči celé České republice. Jednou z možných příčin tohoto údaje u ORP Teplice oproti ORP Bílina může být umístění ve správním obvodu většího počtu sociálních zařízení pro staré obyvatele, pro obyvatele nemohoucí se o sebe postarat a dále umístění dvou nemocničních zařízení s lůžkovou částí. Obyvatelé ubytovaní zde v těchto zařízeních jsou převážně z celého okresu Teplice.

Graf 3 - Index stáří v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v % (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Dalším demografickým ukazatelem, který odráží věkové složení populace daného území je index ekonomického zatížení (tj. počet osob ve věku 0-14 let a 65 a více let na počet osob ve věku 15- 64 let). Z hodnot výpočtu tohoto ukazatele lze konstatovat, že výhodnější je vždy menší výsledná hodnota indexu, jelikož čím je údaj menší, tím příznivější je poměr mezi ekonomicky neaktivní a aktivní složkou obyvatel z hlediska věkové struktury obyvatel (příloha 2). Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Bílina se index ekonomického zatížení pohybuje v průměru 40,3 %, což lze shledat za příznivý index, který dosahuje celkově nižších hodnot, oproti správním obvodu obce s rozšířenou působností Teplice, kde se index ekonomického zatížení pohybuje v průměru 49 %. Tento index převyšuje průměrné ekonomické zatížení v Ústeckém kraji (průměr 44,7 %) a je téměř totožný s průměrnou hodnotou za celou Českou republiku (průměr 49,1 %).

5.1.2 Struktura obyvatel podle pohlaví

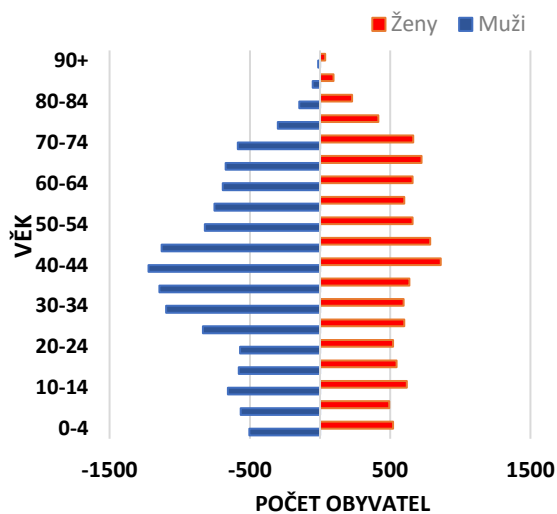
Struktura obyvatel dle pohlaví vyjadřuje poměr neboli zastoupení obou pohlaví v populaci, která se v průběhu let člověka mění. Rozdíly, které se mezi muži a ženami vyskytují, se dobře vyjadřují pomocí věkové struktury. V úhrnu obyvatelstva mají mírnou převahu ženy. Převaha žen v populaci je typická pro vyspělé země, naopak v rozvojových zemích bývá v důsledku vyšší úmrtnosti žen početně silnější mužská část populace. Jedním z dalších důvodů je, že se muži dožívají nižšího věku než ženy. Pro toto tvrzení existuje

celá řada důvodů, mohlo by se jednat např. o to, že ženy o sebe více dbají, co se týká životního stylu, muže více trápí obezita, rovněž muži častěji kouří, je více alkoholiků než alkoholiček. Muži daleko více riskují, a to nejen za volantem, ale celkově se více věnují adrenalinovým aktivitám a páchají daleko více sebevražd než ženy.

Ve správním obvodu ORP Bílina žilo v roce 2009 celkem 10 630 žen a 10 299 mužů (příloha 3). Ve sledovaném období se postupně zvyšoval počet mužů v populaci oproti ženám, což se vymyká celorepublikovému trendu. Nárůst mužské populace v daném území jistě souvisí i s větší možností zaměstnanosti mužů oproti ženám. V oblasti Bílinska se nachází zejména rozsáhlá povrchová důlní činnost. Jedná se o severočeský hnědouhelný revír – Lom Bílina, který zaměstnává z důvodu těžké fyzické práce především muže. To samozřejmě souvisí i s demografickým ukazatelem, indexem maskulinity. Ve správním obvodu ORP Teplice v roce 2009 žilo 109 056 obyvatel z čehož 55 581 žen. V tomto případě za sledované období převažovaly v populaci vždy ženy nad muži. Co se týká Ústeckého kraje a celé České republiky byly výsledky ve sledovaném období stejné jako u ORP Teplice, tedy vždy převažovaly ženy nad muži.

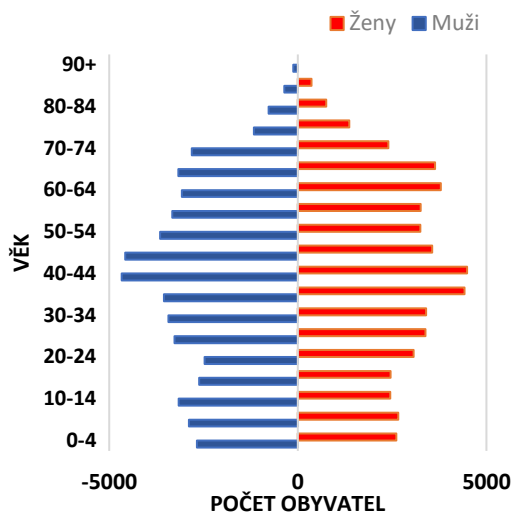
V grafu 4 a 5 jsou znázorněny věkové struktury obyvatelstva obou správních obvodů v roce 2019. Grafy jsou sestaveny po 5-ti letých věkových intervalech. Z hlubšího pozorování obyvatelstva podle pohlaví je možné konstatovat, že i v tomto případě můžeme hovořit o zákonitostech, které platí pro celé soubory populace. Za jednotlivé věkové skupiny je možné zhodnotit, že počet mužů v ORP Bílina převažuje nad ženami, a to až do věku 65 let, poté začínají převládat v populaci ženy. Podobně je na tom i ORP Teplice, ve kterém převládají muži až do věku 60 let, dále již převažují ve zbývajících věkových kategoriích jednoznačně ženy. Ústecký kraj a Česká republika jsou na tom totožně jako ORP Teplice (grafy 6 a 7).

Graf 4 - Věková struktura obyvatelstva v ORP Bílina pro rok 2019

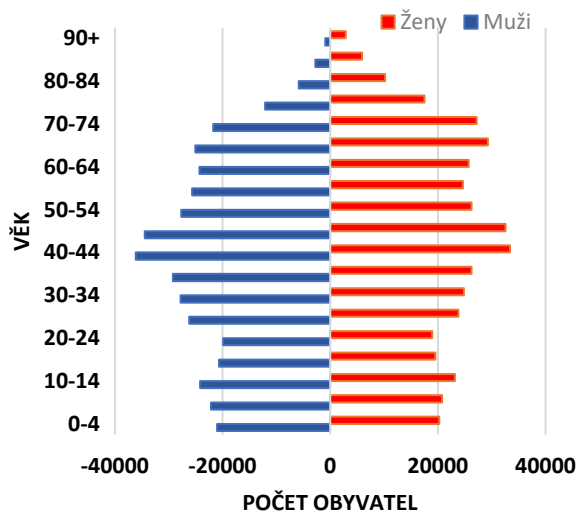
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Graf 5 - Věková struktura obyvatelstva v ORP Teplice pro rok 2019

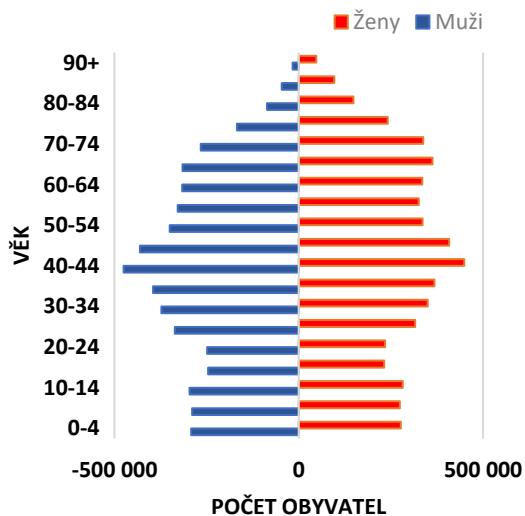
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Graf 6 - Věková struktura obyvatelstva v ÚK pro rok 2019

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Graf 7 - Věková struktura obyvatelstva v ČR pro rok 2019

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Průměrný věk žijícího obyvatelstva a jeho růst souvisí s indexem stárání a odráží se na stárnutí společnosti. Průměrný věk v ORP Teplice je vyšší než v ORP Bílina a dá se říci, že je téměř totožný s průměrným věkem v Ústeckém kraji a v České republice. Tuto skutečnost potvrzuje tabulka 3.

Ve správním obvodu ORP Bílina mají nejvyšší průměrný věk menší obce, kde dosahuje nejvyššího průměrného věku obec Lukov (46 let), jelikož se jedná o nejméně osídlenou obec v ORP Bílina a převážně zde žijí starousedlíci již v pokročilém věku, kteří nechtějí měnit svá obydlí. Na druhou stranu nejnižších hodnot dosahuje město Ledvice (37 let). Toto menší město leží obklopené průmyslovou oblastí a ve své blízkosti má tepelnou elektrárnu. Právě ta městu zajišťuje dobrou finanční situaci prostřednictvím které může město nabídnout svým občanům různé benefity ve formě úhrady poplatků za odpady, za kabelovou televizi a jiné výhody. Tudíž je žití ve městě lákavé pro mladou generaci, která zde nalezne nejen možnost zaměstnání, ale i výhodného bydlení. Ve správním obvodu ORP Teplice mají nejvyšší průměrný věk větší obce, kde dosahuje nejvyššího průměrného věku obec Bystřany (45,3 let). V této obci je umístěn domov pro seniory, kde obyvatelé vyššího věku zde ubytovaní přispívají k většímu průměrnému věku, což může být jeden z důvodů. Nejnižší průměrný věk žijících osob je v obci Moldava (32,7 let). Obec se nachází v horské oblasti, která starší generaci činní problém s mobilitou při dojezdu základních potřeb (lékař, nákup potravin aj.), a proto starší obyvatelé opouštějí a přenechávají své nemovitosti např. mladším členům rodiny. U všech hodnot v pozorovaném období 2009 – 2019 se věkový průměr zvýšil, a tím se potvrzuje již zmíněný zvyšující se index stáří, který dokazuje stárnutí populace.

Tabulka 3 – Průměrný věk mužů a žen v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR - roky (2009 – 2019)

Rok	Bílina		Teplice		Ústecký kraj		ČR	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
2009	37,3	39,8	38,5	41,6	38,3	41,2	39,1	41,1
2010	37,6	40,0	38,6	41,8	38,5	41,4	39,3	42,3
2011	38,0	40,4	39,1	42,2	39,0	41,8	39,6	42,5
2012	38,3	40,7	39,4	42,4	39,2	42,0	39,8	42,7
2013	38,6	40,9	39,7	42,7	39,5	42,3	40,0	42,9
2014	39,0	41,3	39,9	42,9	39,8	42,5	40,2	43,1
2015	39,4	41,6	40,1	43,1	40,0	42,7	40,4	43,3
2016	39,8	42,0	40,4	43,4	40,3	43,0	40,6	43,4
2017	40,1	42,1	40,7	43,5	40,5	43,2	40,8	43,6
2018	40,4	42,4	40,8	43,7	40,7	43,4	40,9	43,7
2019	40,7	42,7	41,1	43,9	40,9	43,6	41,1	43,9

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

V tabulce 3 je viditelný rozdíl mezi muži a ženami, kde průměrný věk žijících mužů je nižší než u žen jak v ORP Bílina, tak u ORP Teplice, i v Ústeckém kraji a České republice.

5.2 Analýza ukazatelů demografické dynamiky

5.2.1 Porodnost a plodnost

Porodnost a plodnost je jednou ze tří složek v procesu reprodukce populace a patří mezi základní demografické ukazatele. Při analýze porodnosti se děti rozlišují na živě nebo mrtvě narozené, dále dle rodinného stavu matky v době porodu. Od 90. let 20. století se začal zvyšovat průměrný věk matky – prvorodičky, zvyšoval se počet narozených dětí v mimo manželském svazku a nastal celkový pokles porodnosti.

5.2.2 Živě narození

V obou správních obvodech okresu Teplice byl počet živě narozených dětí ve sledovaném období nestabilní (příloha 4). V ORP Bílina se narodilo nejvíce dětí v roce 2009 a nejméně se narodilo v roce 2014 (179 dětí). Od roku 2009 do roku 2014 byl snižující se vývoj narození a mezi lety 2014 až 2019 byl zaznamenán nejvyšší nárůst v roce 2017, a to 226 dětí. V ORP Teplice byl největší počet živě narozených dětí zaznamenán v roce 2010 (1 222 dětí). Oproti roku 2009 se zvýšil o 41 dětí. Nejméně dětí se v ORP Teplice narodilo v roce 2013, a to 990 dětí. V Ústeckém kraji a České republice je také zaznamenán vývoj méně se rodících dětí, a dá se říci, že od roku 2012 se drží na stabilních hodnotách. Na vývoji porodnosti se podepisuje především měnící se věková struktura žen – ubývání žen v reprodukčním věku, především i díky tomu, že postupně přestávají rodit silné populační ročníky 80. let. Další vliv na vývoj porodnosti má jistě změna stylu života, lidé se více začínají zaměřovat na vzdělání, cestování a užívání společenského života.

5.2.3 Hrubá míra porodnosti

K vyjádření úrovně porodnosti se používá ukazatel hrubé míry porodnosti, který udává poměr celkového počátku živě narozených dětí a středního stavu obyvatelstva v ročním cyklu.

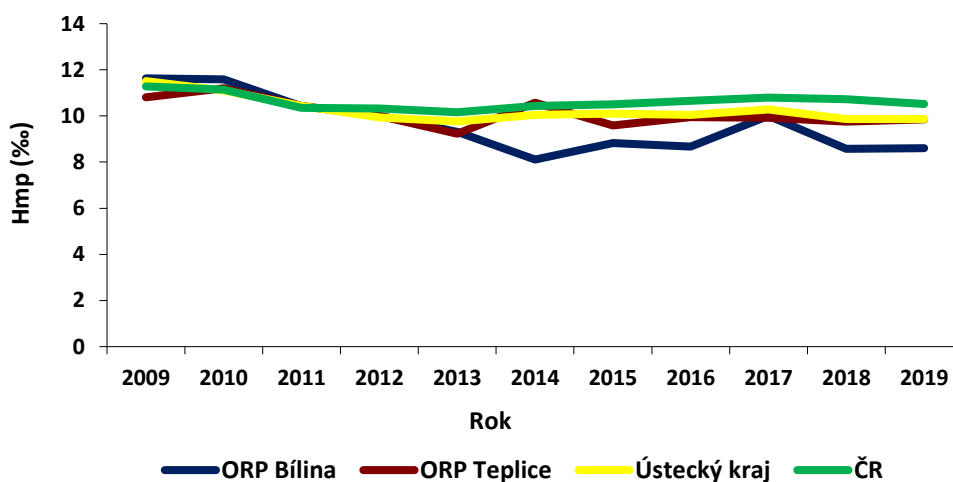
Hrubá míra porodnosti za sledované období jedenácti let v ORP Bílina se pohybuje v průměru kolem 9,61 ‰. U ORP Teplice dosahuje 10,12 ‰ průměrných hodnot.

V Ústeckém kraji to je průměr 10,27 ‰ a v České republice to dělá v průměru kolem 10,63 ‰. Na pár výjimek se hrubá míra porodnosti za sledované období a ve sledovaných obvodech pohybuje převážně ve stejných hodnotách, což je viditelné v grafu 8.

Nejvyšších hodnot hrubá míra porodnosti (dále jen hmp) v ORP Bílina dosáhla v roce 2009 (11,63 ‰) a od té doby až do roku 2016 hranice klesla o 2,96 ‰, poté v roce 2017 stoupla oproti předchozímu roku o 1,33 ‰ (10,00 ‰).

V ORP Teplice byl vývoj podobného charakteru jako v ORP Bílina. Nejvyšších hodnot hmp bylo dosaženo v roce 2010 (11,20 ‰), poté se stav snižoval až do roku 2013, kdy dosáhl minimálních hodnot za celé sledované období (9,23 ‰). V roce 2014 se sledované hodnoty zvýšily o 1,34 ‰ (10,57 ‰) a dále byl již do konce sledovaného období klesající vývoj, v roce 2019 (9,85 ‰). Téměř totožný vývoj hmp je viditelný za sledované období v Ústeckém kraji i v České republice.

Graf 8 - Vývoj hrubé míry porodnosti ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Snižování porodnosti za sledované roky je dáno především díky věkové struktuře obyvatelstva. Především ženy ze silných populačních ročníků se dostaly do pozdního produkčního věku.

5.2.4 Věk a rodinný stav matky při narození dítěte

V 21. století ženy odkládají mateřství do vyššího věku, s čímž souvisí i zvýšení průměrného věku matky při narození prvního dítěte.

Průměrný věk matky při narození prvního dítěte za sledované období v ORP Bílina má mírně vzrůstající hodnotu. Na přelomu 21. století se průměrný věk pohyboval okolo 24,2 let. V roce 2010 byl průměrný věk již 24,9 let, maxima dosáhl v letech 2015 a 2016, a to 25,7 let, po této etapě má opět mírnou klesající tendenci, kdy v roce 2019 to bylo 24,5 let (příloha 5). Co se týká průměrného věku matky při narození dítěte, lze říci, že je vývoj neměnný a pohybuje se kolem věku 27,6 let, akorát v letech 2013, 2014 dosáhl 28 let a v roce 2016 byl věk matky 28,2 let.

Ve správním obvodu ORP Teplice je to velmi podobné, zde dosahuje na začátku sledovaného období, tj. v roce 2009 průměrný věk matky při narození prvního dítěte 26,4 let. Na počátku 21. století se tento údaj pohyboval okolo 24,6 let. Do roku 2019 se věk zvýšil na 28 let. U průměrného věku matky při narození dítěte jsou hodnoty vyšší, a to v roce 2009 byl věk 28,9 let a na konci sledovaného období v roce 2019 to bylo již 29,5 let.

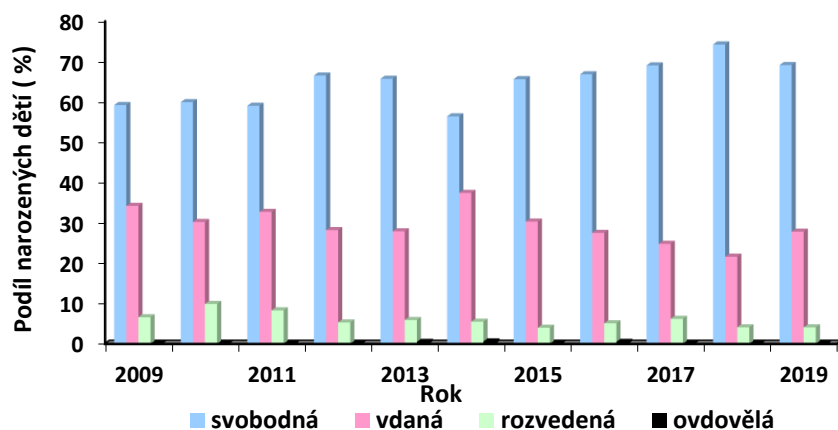
Stejně je tomu tak i v Ústeckém kraji, kde průměrný věk matky při narození prvního dítěte na počátku sledovaného období v roce 2009 byl 26,5 let a v roce 2019 již 27,5 let. V České republice průměrný věk matky při narození prvního dítěte v roce 2009 byl 28,1 let a v roce 2019 to bylo již 29,2 let.

Trend zvyšování průměrného věku matky při narození dítěte se projevil i na podílu dětí v jednotlivých věkových skupinách matek. V příloze 5 jsou rozděleny matky do 6 věkových skupin (mladší 19 let až do starší 40 let). U ORP Bílina se nepatrně zvýšil počet dětí ve věkové skupině do 19 let a 40+, na druhou stranu se snížil ve věkové skupině 20-24, 25-29, 30-34 a 35-39. U ORP Teplice se zvýšil počet dětí ve věkové skupině matky 35-39 let a 40+, naopak klesnul ve věkových skupinách do 19 let, 20-24 let, 25-29 let a 30-34 let. Stejně údaje jako u ORP Teplice jsou zaevidovány v Ústeckém kraji i České republice. Tady se ukazuje trend odkládání rodičovství do vyššího věku ženy.

Určitým trendem v současné moderní společnosti je soužití nesezdaných párů, které se pak projevuje ve zvyšování počtu dětí narozených mimo manželství. Tento trend je rozhodně i výrazem tolerantnější společnosti vůči svobodným matkám. Na grafu 9 a příloze 6 u ORP Bílina byl v roce 2009 podíl narozených dětí dle rodinného stavu matky – svobodná 59,3 % a od té doby se podíl zvyšoval, kdy v roce 2019 dosáhl 69,1 %. U skupiny vdaná byl opačný průběh, kdy v roce 2009 byl podíl 34,2 % a v roce 2019 už jen

27,8 %. Rodinný stav rozvedená dosáhl největšího podílu v roce 2010, a to 9,9 %, zbývající roky byly kolísavé a v posledním sledovaném roce 2019 činil podíl 4,1 %. Nejmenší skupinu představuje stav ovdovělá. Ve sledovaném období nepřesáhlo ani jednou 1 % podílu.

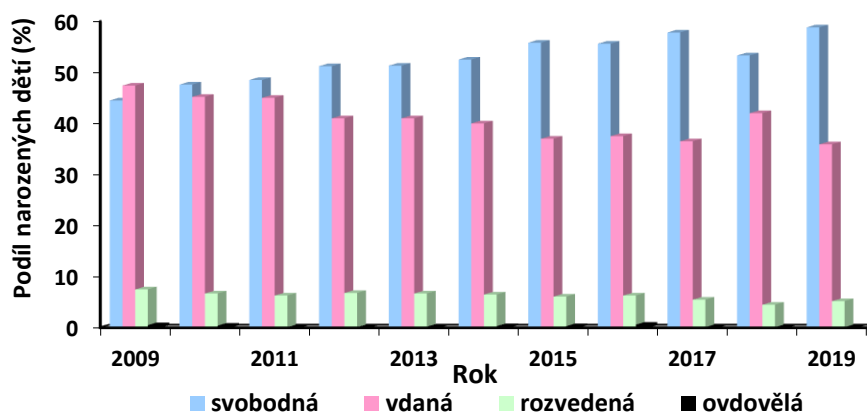
Graf 9 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v ORP Bílina v % (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Při pohledu na graf 10 je u ORP Teplice viditelnější rozdíl oproti ORP Bílina. Vývoj skupiny svobodná má vzrůstající tendenci. V roce 2009 bylo 44,5 % dětí z celkového počtu 1 181 živě narozených dětí. V roce 2019 to již bylo 58,8 % dětí. Největší pokles byl zaznamenán u stavu vdaná, kde se počet živě narozených dětí za sledované období 11 let snížil o 184 dětí. U skupiny rozvedená je stejný klesající směr a následně jako u ORP Bílina nejmenší skupinu dle rodinného stavu matky – ovdovělá.

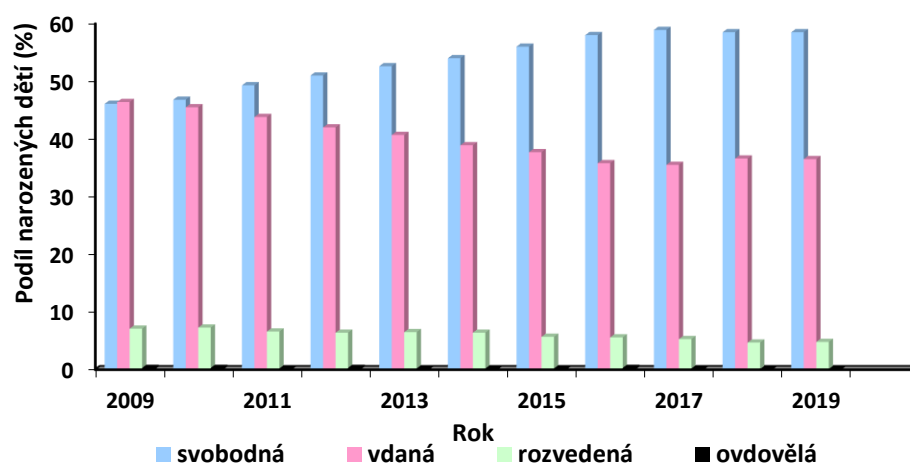
Graf 10 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v ORP Teplice v % (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Grafy 11 a 12 zveřejňují data živě narozených dětí dle rodinného stavu matky za sledované období v Ústeckém kraji a České republice. Zde je vidět, že na počátku sledovaných let převažuje skupina vdaných žen a v průběhu se začíná zvyšovat skupina svobodných žen. Skupiny rozvedená a ovdovělá mají totožnou tendenci jako u pozorovaných správních obvodů okresu Teplice. V Ústeckém kraji byl v roce 2009 podíl narozených dětí ve skupině svobodných matek 46,1 % a v roce 2019 již 58,5 %. Dle rodinného stavu – vdaná to bylo 46,4 % dětí v roce 2009 a v roce 2019 36,5 % dětí. Důvodem narůstajícího podílu narozených dětí svobodným matkám mohou být obavy žen z neisté společné budoucnosti. Dalším důvodem může být i fakt, že v Ústeckém kraji žijí skupiny obyvatelstva sociálně i ekonomicky znevýhodněné, pro něž je výhodnější být ve svazku svobodná. A dalším důvodem je dnešní liberální postoj společnosti mužů i žen, jež považují manželství za zbytečnou formalitu a raději zůstávají ve svobodném svazku.

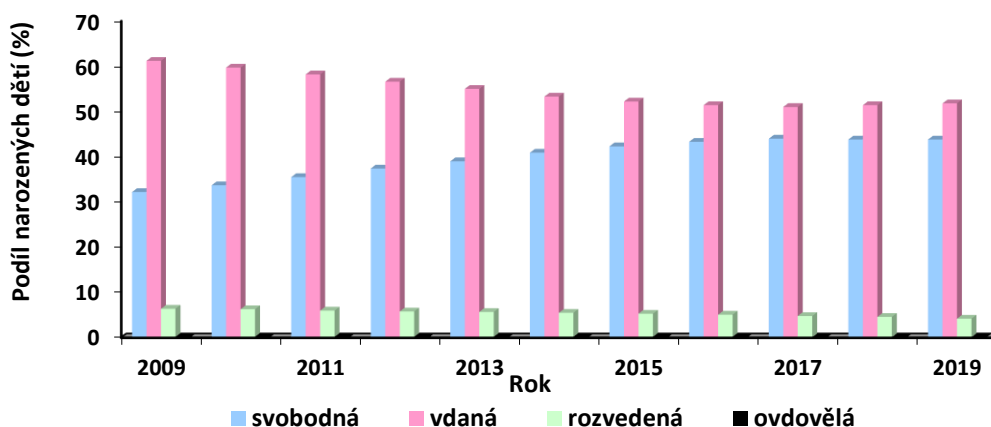
Graf 11 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v Ústeckém kraji v % (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

V České republice podíl dětí u svobodných matek v roce 2009 byl 32,2 % a ve stavu – vdaná v roce 2019 bylo o 14 256 dětí méně.

Graf 12 - Vývoj podílu narozených dětí podle rodinného stavu matky v ČR v % (2009-2019)

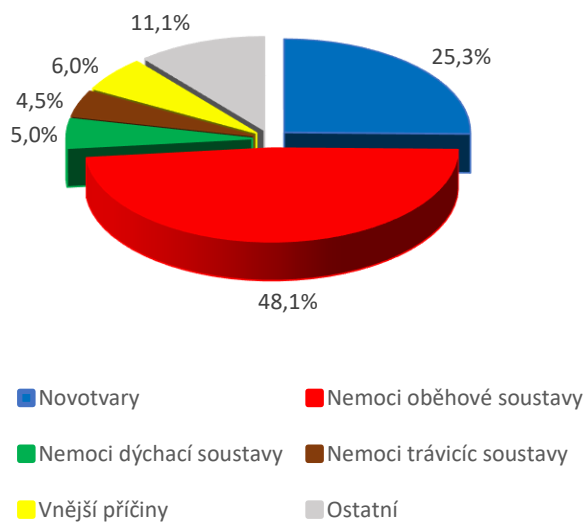
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

5.2.5 Úmrtnost

Úmrtnost je první událostí, o kterou se demografie začala zajímat a patří mezi demografické ukazatele, které jsou velmi důležité při zjišťování demografických údajů. V posledních letech klesá především intenzita úmrtnosti osob ve vyšším věku, a tím se také zrychluje demografické stárnutí. Základními faktory přispívajícími ke klesající intenzitě úmrtnosti je kvalitní lékařská péče, zavádění a zlepšování se dostupnosti nejmodernějších technologií a kvalitních léků, individuální péče o zdraví, zájem populace o zdravý životní styl a způsob života. Záporným faktorem, jež vede k úmrtnosti může být obezita, stres, kouření, zvyšující se životní tempo, atd.

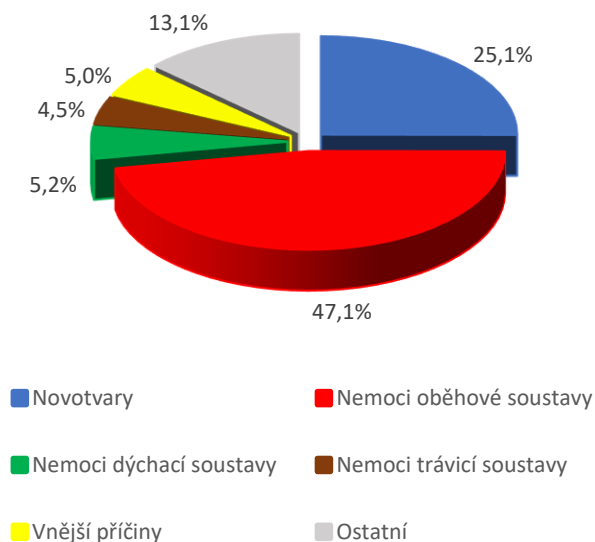
Na uvedených grafech (graf 13,14,15, a 16) jsou podílově uvedeny nemoci za sledované období 2009 – 2019, které zapříčinily úmrtí ve správních obvodech okresu Teplice, v Ústeckém kraji a v celé České republice. Ve všech sledovaných oblastech je na prvním místě úmrtí zapříčiněné nemocí oběhové soustavy (infarkt myokardum, cévní nemoci mozku, aj.). Druhé místo v pořadí nejvyšší úmrtnosti obsadila nemoc novotvary, do kterých spadají např. zhoubný novotvar prsu, zhoubný novotvar průdušky a plic, zhoubný novotvar tlustého střeva, konečníku, apod. Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Bílina se na další místo s největším podílem zařadily vnější příčiny úmrtí (spadají sem např. dopravní nehody, sebevraždy). Kdežto ve zbývajících sledovaných obvodech bylo další největší zapříčinění úmrtí nemocí dýchacích cest. Nejmenší podíl v ORP Bílina, ORP Teplice, v Ústeckém kraji a i v České republice znázorňují nemoci trávicí soustavy.

Graf 13 - Příčiny úmrtí ORP Bílina v %
(2009 – 2019)

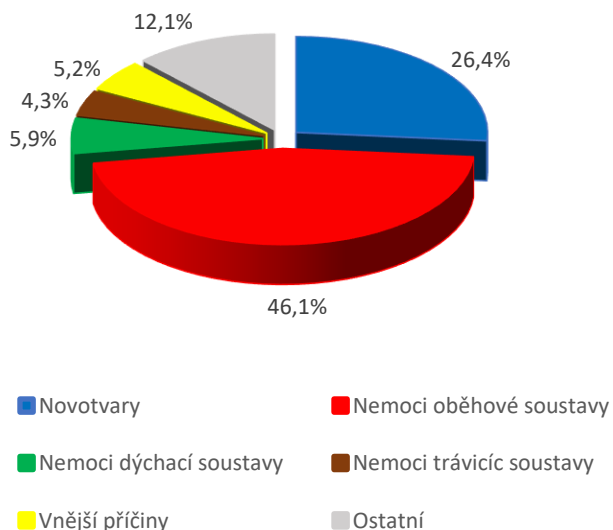
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Graf 14 - Příčiny úmrtí ORP Teplice v %
(2009 – 2019)

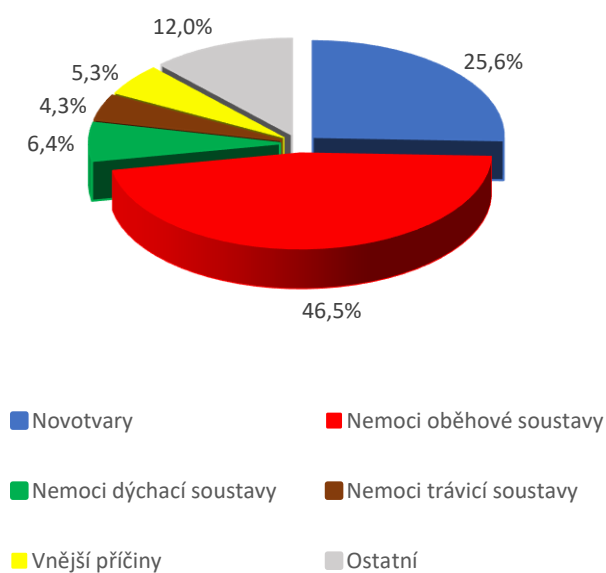
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Graf 15 - Příčiny úmrtí Ústecký kraj v %
(2009 – 2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Graf 16 - Příčiny úmrtí ČR v % (2009 – 2019)

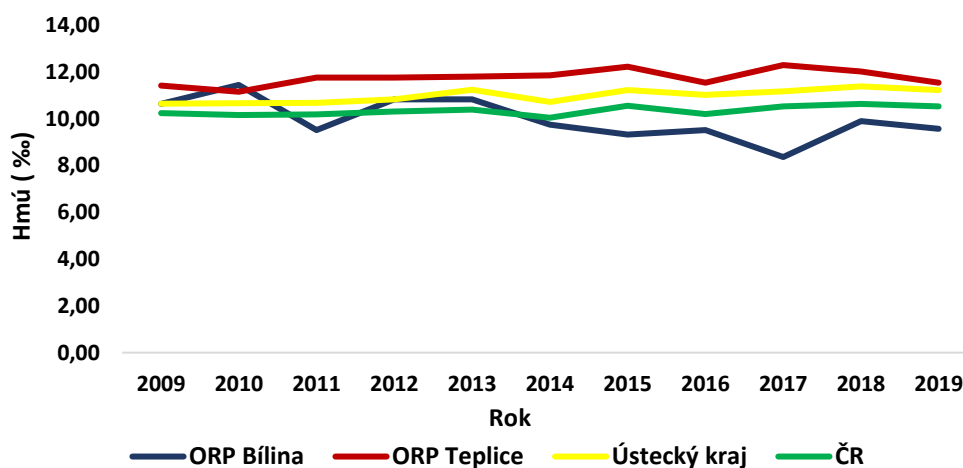
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

5.2.6 Hrubá míra úmrtnosti

Základním ukazatelem úrovně úmrtnosti je hrubá míra úmrtnosti, která udává celkový počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu ve sledovaném kalendářním roce. Hrubá míra úmrtnosti (dále jen hmú) měla v okrese Teplice v průběhu sledovaných let kolísavý charakter (graf 17). Po celé sledované období je hmú v ORP Teplice vyšší než u ORP Bílina. V obci s rozšířenou působností Teplice byla zaznamenána nejvyšší hmú v roce 2017, a to 12,29 ‰, minimální hodnoty byly evidovány v roce 2010 (11,15 ‰). Největší skok v hmú byl registrován právě v roce 2017, kdy se hodnota zvýšila o 0,75 ‰ a rok poté se opět snížila o 0,27 ‰ (příloha 7).

ORP Bílina má proměnlivější průběh než správní obvod ORP Teplice. V obci s rozšířenou působností Bílina byly zaznamenány minimální hodnoty v roce 2017 (8,36 ‰) a v celkovém průměru hmú činila za sledované období 9,96 ‰. Ze zjištěných výsledků je zcela zřetelné, že u správního obvodu ORP Bílina se hrubá míra úmrtnosti pohybuje ve valných hodnotách se srovnáním hmú v Ústeckém kraji a v celé České republice. Kdežto správní obvod ORP Teplice je s hodnotami hmú nad průměrem jak Ústeckého kraje (průměr 10,07 ‰), tak České republiky (průměr 10,34 ‰). Jedním z možných zapříčinění vyšších hodnot hmú ve správním obvodu ORP Teplice je umístění několika domovů pro seniory a nemohoucí obyvatele a umístění dvou nemocničních zařízení s lůžkovou částí. Obyvatelé zde umístění jsou z celého okresu Teplice, tudíž i z části ORP Bílina. Vzhledem k věkovému složení obyvatel obývajících tyto zařízení je větší pravděpodobnost nárůstu úmrtí.

Graf 17 - Vývoj hrubé míry úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

5.2.7 Kojenecká úmrtnost

Pro přesnější vyjádření intenzity úmrtnosti se konstruuji míry úmrtnosti podle věku. Nejmenších hodnot ve všech sledovaných oblastech ve sledovaném období nabývá ve věku před pubertálního věku 1-14 let (příloha 8). Kojenecká úmrtnost vyjadřuje počet zemřelých ve stáří do jednoho roku na 1 000 obyvatel živě narozených dětí. V tabulce 4 je uveden vývoj kojenecké úmrtnosti v obcích s rozšířenou působností, Ústeckém kraji a v celé České republice.

Tabulka 4 - Vývoj kojenecké úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji, ČR v ‰ (2009-2019)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ORP Bílina	8,23	4,13	9,22	4,78	4,97	5,59	0	15,31	0	5,16	5,16
ORP Teplice	3,39	4,09	2,67	3,71	2,02	0	3,92	3,79	6,67	2,91	5,74
Ústecký kraj	3,95	4,85	4,63	4,02	3,60	3,86	4,45	5,20	4,50	3,46	3,95
ČR	2,88	2,67	2,74	2,60	2,48	2,39	2,46	2,81	2,66	2,56	2,57

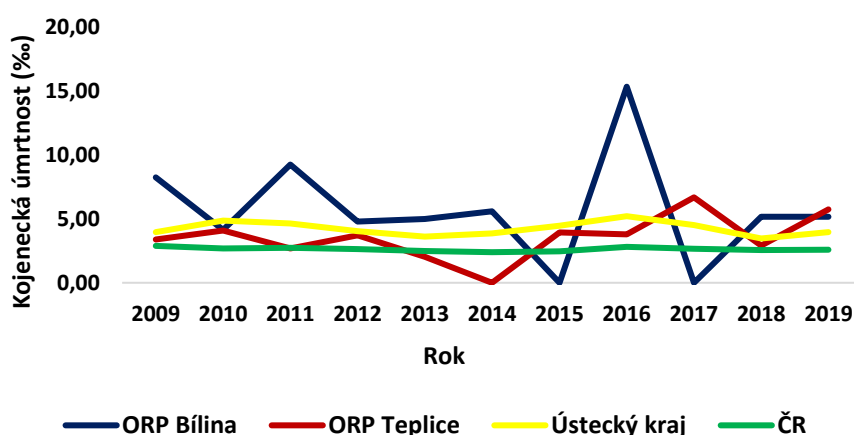
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

V grafu 18 je zaznamenáno jak se kojenecká úmrtnost ve sledovaném období a sledovaných obvodech vyvíjela, měnila. Zatímco v případě ORP Bílina tento ukazatel vykazuje klesající vývoj, v roce 2016 byl zaregistrován velmi vysoký výkyv 15,31 ‰ (3 zemřelí kojenci), kdy oproti roku 2014 vzrostl o 9,72 ‰. Vzhledem k poměru menšího počtu narozených dětí a třech zemřelých kojenců v roce 2016 vyšlo vysoké promile kojenecké úmrtnosti. Bohužel nelze detailně zjistit příčiny úmrtí kojenců, ale ve statistikách se nejčastěji uvádějí příčiny respirační poruchy specifické pro perinatální období, vrozené vady oběhové soustavy a jiné nezařazené. V posledním sledovaném roce klesl na 5,16 ‰. V ORP Teplice má kojenecká úmrtnost ve sledovaném období mírný vzrůstající vývoj. K největšímu nárůstu došlo v roce 2017, kdy se hodnota zvýšila oproti roku 2016 o 2,88 ‰, tedy z hodnoty 3,79 promile na 6,67 promile. Na 1 000 živě narozených novorozeňat připadalo o více než dvě mrtvé děti do jednoho roku. Rok poté tj. 2018 proběhlo další kolísání, kdy kojenecká úmrtnost opět klesla na 2,91 ‰ a v posledním sledovaném roce vzrostla na 5,74 ‰.

V Ústeckém kraji ukazatel vykazoval stoupající i klesající směr bez zvláštních velkých výkyvů. Na počátku sledovaného období v roce 2009 byly hodnoty kojenecké

úmrtnosti 3,95 ‰ a na konci sledovaného období v roce 2019 byly hodnoty totožné. Kdežto v České republice tento ukazatel vykazuje klesající vývoj bez zvláštních výkyvů a vede si v mezinárodním srovnání velmi dobře. V roce 2009 byla kojenecká úmrtnost 2,88 promile a v roce 2019 již 2,57 promile. K těmto pozitivním celorepublikovým údajům vede i fakt rozmístění babyboxů po celé republice. V roce 2009 byl úspěšně zprovozněn i jeden ve městě Teplice.

Graf 18 - Vývoj kojenecké úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

5.2.8 Sňatečnost

Mezi další demografické procesy, které mají vliv na populačním vývoji, se řadí počet uzavřených sňatků, rozvodů i počet potratů. Sňatek je demografická událost opakovatelného charakteru, která nemusí nastat u každého na rozdíl od narození a úmrtí. Sňatečnost se v ORP Bílina ve sledovaném období (2009 – 2019) pohybovala pod hranicí 100 sňatků za rok a byla kolísavá (příloha 9). Nejvíce sňatků bylo zaznamenáno v roce 2019 (96) a v roce 2009 (95). Nejméně sňatků je evidováno v letech 2013 a 2014 (65). V ORP Teplice bylo v roce 2009 evidováno 528 sňatků a následně byl směr uzavírání sňatků klesající až do roku 2013, kde byly zaznamenány nejmenší hodnoty 423 sňatků. Od následujícího roku (2014) byl opět nárůst zájmu o uzavření manželství a v roce 2018 dosáhla sňatečnost vrcholu 569 sňatků. V roce 2019 to již bylo jen 533 sňatků za rok.

V Ústeckém kraji i v České republice byl obdobný vývoj, jako ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností. V Ústeckém kraji bylo nejvíce uzavřených sňatků v roce 2018 (4 299) a poslední sledovaný rok 2019 byl zaregistrován mírný pokles tj. 4 207 uzavřených manželství za rok. Oproti tomu v České republice byl vývoj sňatečnosti od

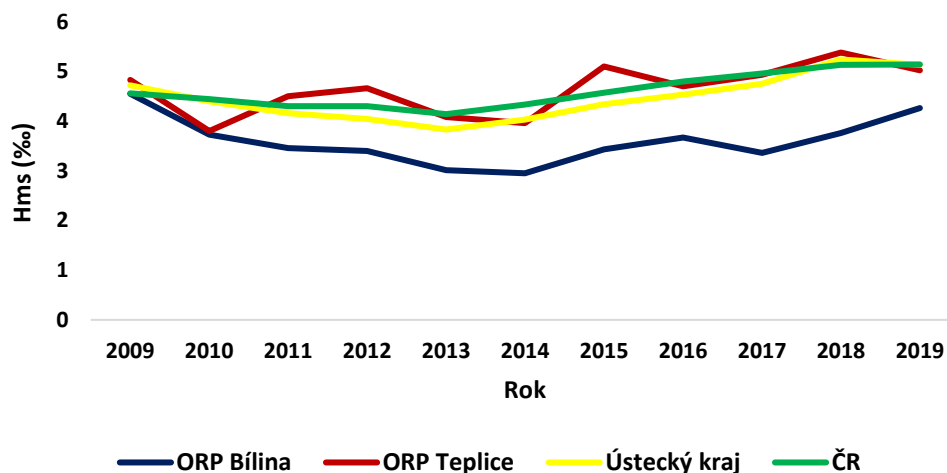
roku 2009 až do 2014 proměnlivý, ale následně od roku 2015 má vzrůstající tendenci a maximálních hodnot dosáhl v roce 2019, a to 54 870 uzavřených sňatků.

Zájem svobodných o manželství má měnivou tendenci, ale v posledních sledovaných letech registrujeme spíše nárůst jejich zájmu o uzavření manželství. Počet sňatků, které jsou v druhém či dalším pořadí se pohybuje přibližně na stejných úrovních.

5.2.9 Hrubá míra sňatečnosti

Nejjednodušším ukazatelem intenzity sňatečnosti je hrubá míra sňatečnosti, která udává počet sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu v ročním cyklu. Vývoj hrubé míry sňatečnosti je ve sledovaných správních obvodech rozdílný (graf 19). V ORP Bílina hrubá míra sňatečnosti (dále jen hms) probíhala v rozmezí 2 – 4 ‰, celkový průměr za sledované období činí 3,60 ‰. Zatímco v ORP Teplice se hms pohybovala v rozmezí 3 – 5 ‰ a celkový průměr 4,63 ‰ předčil hodnoty i za sledované území Ústeckého kraje (průměr 4,47 ‰) a České republiky (průměr 4,61 ‰). K možným důvodům vyšší hms je umístění správního obvodu ORP Teplice v příhraničním pásmu, kde dochází k větší koncentraci cizinců, kteří v oblasti vlastní nemovitosti a zakládají rodiny. Dalším zásadním důvodem, proč je hms v ORP Teplice vyšší oproti ORP Bílina je rozsáhlejší velikost jejího správního obvodu, co se týká matričních úřadů, kde se můžou uzavírat sňatky. Největší rozdíl mezi správními obvody byl v roce 2015, kdy hms v ORP Bílina činila 3,43 ‰ a v ORP Teplice 5,10 ‰ (rozdíl 1,67 ‰). Nejmenší rozdílové hodnoty byly v obou správních obvodech zaznamenány v roce 2010, které byly pouhých 0,07 ‰. Jedním z důvodů nízké hms v ORP Bílina může být, že ve správním obvodu žije vyšší procento párů ze sociálně slabších vrstev, které mají v průměru nižší rodinný příjem a soužití v nesezdaném svazku jim zajišťuje větší pravděpodobnost přijímání podpory a sociálních dávek. Trvalému životu v neformálním svazku dávají také přednost lidé, kteří již zkušenost s manželským životem mají z minulosti tedy lidé rozvedení či ovdovělí. Hms za sledované období v Ústeckém kraji byla v průměru 4,47 ‰ a v České republice v průměru 4,61 ‰.

Graf 19 - Vývoj hrubé míry sňatečnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v % (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Dalším pozorováním se lze zaměřit na uzavírání manželství z hlediska pohlaví a z hlediska věkových skupin (příloha 10). Nejméně záznamů ve všech sledovaných obvodech je evidováno ve věkové skupině 16-19 let. V ORP Bílina nebyl v této věkové skupině oženěn ani jeden muž. Naopak novým trendem je uzavírání manželství ve vyšším věku. Ve všech pozorovaných obvodech ORP Bílina, ORP Teplice, v Ústeckém kraji i celé České republice je nárůst ve věkové skupině 40+. Jak již bylo jednou poznamenáno v dnešní době mají mladí lidé jiný přístup k manželství, uzavření sňatku považují za zbytečnou formalitu a raději zůstávají ve svobodném svazku.

5.2.10 Rozvodovost

Rozvodovost je společenský a demografický jev hromadného charakteru vyvozený od demografické události – rozvodu. Rozvod představuje zákonný způsob zániku monogamního manželství. Za sledované období měla rozvodovost v ORP Bílina klesající směr (příloha 11). Nejvíce rozvodů bylo v roce 2010, v absolutním vyjádření přesně 79 rozvodů za rok, naopak nejméně zaznamenaných rozvodů bylo v roce 2019, a to 30 rozvodů. U ORP Teplice byl průběh rozvodovosti podobného proměnlivého charakteru. V roce 2009 byla zaznamenána maximální hodnota, a to 384 rozvodů a poté měl vývoj kolísavý charakter do roku 2014. V tomto roce byl opět zaznamenán mírný nárůst rozvodů oproti roku 2013, a to celkem o 77 rozvodů. Rok poté v 2015 byla rozvodovost v ORP Teplice na minimálních hodnotách z celé sledované dekády (230 rozvodů). V roce 2016

bylo opět mírné zvýšení hodnot na 298 rozvodů a poté do konce sledovaného období už měla rozvodovost je klesající tendenci.

V Ústeckém kraji se rozvodovost vyvíjela v klesající tendenci, na počátku sledovaného období v roce 2009 dosáhla rozvodovost 2805 rozvodů a v roce 2019, to bylo jen 2022 rozvodů. Obdobný vývoj je registrován i pro Českou republiku, v roce 2009 bylo evidováno 29 133 rozvodů a v roce 2019 to bylo o 4 992 rozvodů méně.

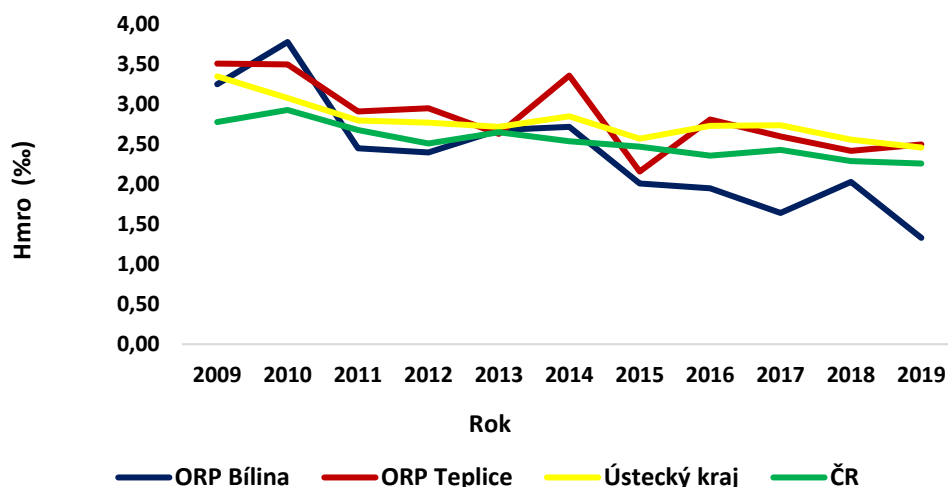
Podle délky trvání manželství se nejvíce párů rozvádí po 15 letech od uzavření manželství. Manželství, které nevydrželo déle, než jeden rok bylo u ORP Bílina nejvíce zaznamenáno v roce 2010, celkem 8 rozvodů. U ORP Teplice byl nejmenší záznam v roce 2015, celkem 6 rozvodů. U obou správních obvodů ve sledovaném období byl největší počet rozvodů zaznamenán v roce 2010, což odpovídá i hodnotám pro celou Českou republiku. Rozvodovost u dlouhotrvajících manželství může být zapříčiněna dospíváním a osamostatňováním dětí. Manželé si najednou připadají odcizení, už si nerozumí a nemají si co říct a začnou pochybovat o vztahu. Ženy v dnešní době se díky stabilitě v zaměstnání a ekonomické jistotě rozhodují v případě rozvodu svobodněji než v minulosti. Další příčinou může být nevěra, hádky o peníze aj.

5.2.11 Hrubá míra rozvodovosti

Patřičným ukazatelem k vyjádření podílu rozvodů je hrubá míra rozvodovosti, jež vyjadřuje podíl rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu ve sledovaném kalendářním roce. Vývoj ve sledovaném období je zaznamenán v grafu 20.

Ve správním obvodu ORP Bílina je hrubá míra rozvodovosti (dále jen hmro) v průměru 2,38 ‰ a ve správním obvodu ORP Teplice v průměru 2,85 ‰. Za sledovanou dekádu dosáhlo hmro za celou Českou republiku v průměru 2,54 ‰, což tedy dokazuje, že ve správním obvodu s rozšířenou působností Teplice je nadprůměrná hodnota. Maximální hodnoty v ORP Teplice bylo dosaženo v roce 2009, a to 3,51 ‰, opačným směrem nejmenší dosažené hodnoty bylo zaevidováno v roce 2015 (2,16 ‰). Totožný průběh evidujeme v Ústeckém kraji, jež přesáhl celorepublikový průměr o 0,24 ‰.

Graf 20 - Vývoj hrubé míry rozvodovosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v % (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

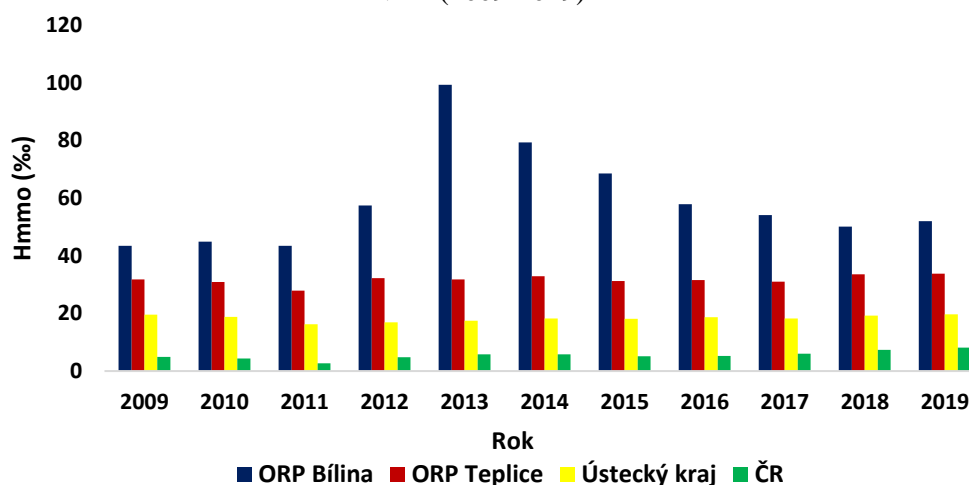
5.2.12 Migrace

Ústecký kraj dominuje v kategorii nejpočetnějších meziobecních sledů stěhování v rámci stejného okresu. Do tohoto se může řadit i okres Teplice v němž je velmi silná vnitřní migrace. Tento jev je daný specifickou strukturou kdysi silně průmyslového, vysoce urbanizovaného kraje a některé obce či města jsou rozděleny jen administrativně hranicemi, což může působit jako jedno sídlo. Silné migrační proudy mohou být dány stěhování obyvatel z míst, kam se přistěhovali sociálně slabší. Dalším trendem je stěhování mezi městem a venkovem. V dřívějších dobách se lidé stěhovali spíše do měst, ať už z důvodu mobility za prací, vzděláním, ale dnes vyhledávají spíše okolní obce. Záleží také na osobních prioritách každého obyvatele.

Ve sledovaném správním obvodu ORP Bílina převažuje především kladné migrační saldo a právě z tohoto důvodu se zvyšuje počet obyvatel (příloha 12). Od roku 2012 se na celkovém přírůstku podílejí převážně přistěhovalí obyvatelé – cizinci, kteří jsem přicházejí za prací. Počty přistěhovalých jsou daleko vyšší než počty narozených ve správním obvodu a stejného rázu je to i v případě vystěhovalých vůči zemřelým. Největší úbytek stěhování byl zaznamenán v roce 2010 (-88) a největší přírůstek v roce 2013, kdy to bylo 996 obyvatel. Za období sledovaných 11 let vnitřní migrace lze říci, že nejvíce přistěhovalých zaznamenalo město Bílina. Jednak z důvodu rozšířeného průmyslového odvětví a také přistěhování příbuzných k rodinám sociálně slabších obyvatel. Kdežto záporné migrační saldo zaznamenala obec Ohníč, zde převážně převažuje ve všech sledovaných letech počet odhlášených obyvatel nad počtem přihlášených obyvatel.

U ORP Teplice bylo za sledované roky záporné migrační saldo v šesti letech. Výjimka byla v roce 2010 a 2011, a následně od roku 2017, kdy bylo migrační saldo kladné. V roce 2019 byl evidován největší přírůstek obyvatel díky imigrantům, tehdy migrační saldo dosáhlo 583 obyvatel. Společně s rokem 2018 to jsou jediné roky, ve kterých byla překročena hranice 500 obyvatel. Největší úbytek byl zaznamenán v roce 2016, to migrační saldo dosáhlo -223 obyvatel. Pohyb obyvatel ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Teplice je různorodý, nejvíce odstěhovaných ve sledovaném období zaregistrovalo město Krupka a Teplice. Tento vývoj je z jisté míry v důsledku obývaných lokalit s vysokou koncentrací romského etnika a nepřizpůsobivých obyvatel. Mezi obce s největším počtem přistěhovaných patří obec Bystřany a Dubí. Nárůst obyvatel v těchto obcích je jistě zapříčiněn, jak již bylo dříve uvedeno, i díky umístění sociálních zařízení pro seniory a obyvatele nemohoucí se o sebe postarat. Lidé odcházejí do menších měst a obcí, které jsou přilehlé k městu, nestěhují se moc daleko. Při stěhování přihlížejí ke vzdálenosti za prací, dostupnému zdravotnímu zařízení, i když v dnešní době je většina obyvatelstva zcela mobilních, dále ke společenskoobčanské vybavenosti obce, klidnému bydlení blízko přírody, apod. Od roku 2001 Český statistický úřad započítává počet cizinců na daném území do celkového počtu obyvatel. Nejvíce cizinců v okrese Teplice je z Vietnamu, Ukrajiny a díky příhraniční poloze z Německa, poté následuje Slovensko. Na grafu 21 je znázorněn vývoj hrubé míry migračního obratu za období 2009-2019 ve sledovaných obvodech, v Ústeckém kraji a České republice.

Graf 21 – Vývoj hrubé míry migračního obratu v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v ‰ (2009-2019)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Co se týká migrace v Ústeckém kraji, tak z celkového pohledu migrace byl Ústecký kraj dost ztrátový. Od roku 2017 se migrační saldo posunulo do kladných hodnot. Nejvíce migrují obyvatelé Ústeckého kraje mezi Středočeským krajem a Prahou, kde vystěhovaní převažují nad přistěhovanými obyvateli. Tento směr je dán zejména lákavým pracovním trhem a větší možností vysokoškolského vzdělání. K vystěhování obyvatelstva zde došlo také v důsledku dokončení a zprovoznění dálnice D8 mezi Prahou a Ústím nad Labem. Toto zprovoznění rychlostní komunikace umožnilo obyvatelstvu nejen rychlejší pohyb mezi kraji, ale také zkrácení doby cestování za svými rodiči, prarodiči a ostatními příbuznými. Oproti tomu migrační saldo za Českou republiku bylo za celé sledované období v kladných číslech, pouze v roce 2013 bylo záporné. Od počátku 21. století má migrační chování obyvatel značný vliv na vývoj populace České republiky.

5.3 Predikce budoucího vývoje

Predikce budoucího vývoje jsou provedeny pro vybrané demografické ukazatele za správní obvody ORP Bílina a ORP Teplice (vývoj obyvatelstva v absolutních hodnotách, index stáří, počty živě narozených dětí a podíly počtu obyvatel v předproduktivní složce 0-14 let a poproduktivní 65 a více let).

Odhady budoucího vývoje jsou zpracovány na následující tři roky, tedy roky 2020 až 2022. Pomocí programu Microsoft Excel a na základě získaných dat z veřejné databáze Českého statistického úřadu byla zvolena odpovídající trendová funkce.

5.3.1 Vývoj počtu obyvatel

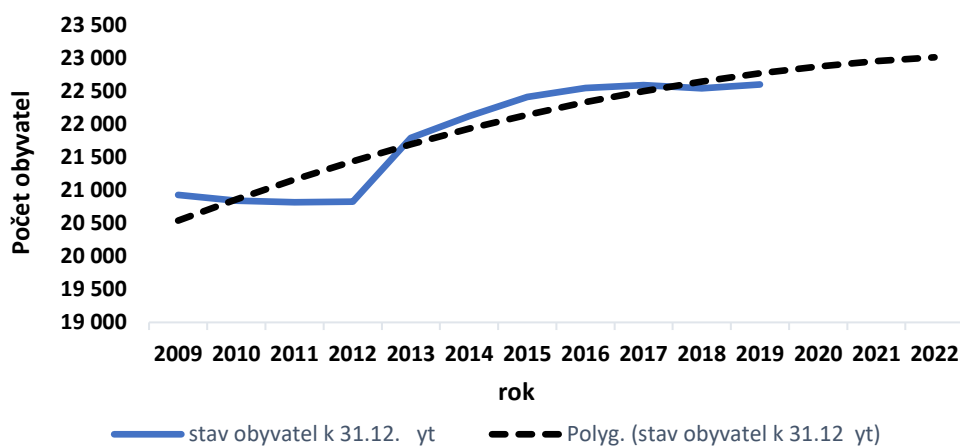
Vývoj počtu obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností byl proložen lineární, kvadratickou a logaritmickou funkcí. Výběr vhodné funkce pro danou časovou řadu proběhl vždy mezi dvěma nejlépe zhodnocenými funkcemi. Pro predikci byla použita funkce s nejvyšší hodnotou indexu determinace. Dále byla u zvolených modelů stanovena Střední absolutní procentuální chyba odhadu (MAPE) na základě níž byla vybrána vhodná funkce pro modelování predikce.

ORP Bílina

Odhad budoucího vývoje počtu obyvatel byl stanoven na základě kvadratické funkce ve tvaru $y' = 20\,196,933 + 354,582 t - 10,970 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad počtu obyvatel v ORP Bílina je 22 872 obyvatel pro rok 2020, pro rok 2021 to je již 22 953 obyvatel a pro rok 2022 se předpokládá 23 011 obyvatel. Vývoj počtu obyvatel je včetně predikce analyzován na grafu 22.

	<u>Index determinace</u>	<u>MAPE</u>
lineární funkce	0,851	1,229
kvadratická funkce	0,867	1,055

Graf 22 - Vývoj počtu obyvatel v ORP Bílina (2009-2022)

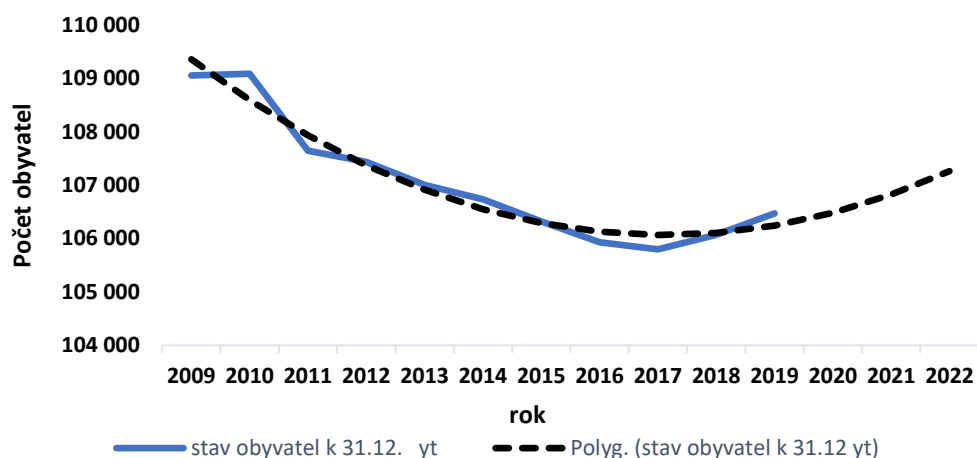
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

ORP Teplice

Odhad budoucího vývoje počtu obyvatel byl stanoven na základě kvadratické funkce ve tvaru $y' = 110\,219,727 - 911,867 t + 50,042 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad počtu obyvatel v ORP Teplice je 106 483 obyvatel pro rok 2020, pro rok 2021 to je již 106 823 obyvatel a pro rok 2022 se předpokládá 107 262 obyvatel (zachycuje graf 23).

	<u>Index determinace</u>	<u>MAPE</u>
kvadratická funkce	0,953	0,185
logaritmická funkce	0,899	0,250

Graf 23 - Vývoj počtu obyvatel v ORP Teplice (2009-2022)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Z vypočtených hodnot obou správních celků lze do budoucnosti očekávat rostoucí trend počtu obyvatel, což můžeme hodnotit, jako kladný výsledek. Na rostoucím počtu obyvatel se bude podílet přirozený přírůstek i migrační pohyb. Obce by měly vytvářet nejen pro své ale i budoucí obyvatele vyhovující životní podmínky, příjemné prostředí např. stanoveným územním plánem obce s trvale udržitelným rozvojem daného území.

5.3.2 Index stáří

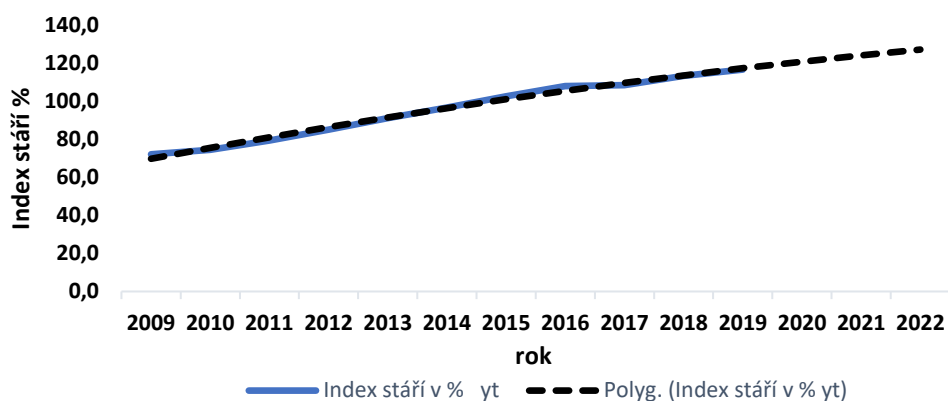
Vývoj indexu stáří ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností byl porovnáván lineární a kvadratickou funkcí, jelikož mají ze základních funkcí nejlepší hodnotu indexu determinace. Na základě stanovení Střední absolutní procentuální chyba odhadu (MAPE) u zvolených modelů byla vybrána vhodná funkce pro modelování predikce.

ORP Bílina

Index stáří a odhad jeho budoucího vývoje byl stanoven na základě kvadratické funkce ve tvaru $y' = 63,830 + 6,127 t - 0,114 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad indexu stáří v ORP Bílina dosáhl hodnoty 120,9 pro rok 2020, pro rok 2021 to je již 124,2 hodnoty a pro rok 2022 se předpokládá 127,3 hodnoty. Na grafu 24 je včetně predikce analyzován vývoj indexu stáří pro sledované roky, doplněný o kvadratický trend.

	<u>Index determinace</u>	<u>MAPE</u>
lineární funkce	0,987	1,599
kvadratická funkce	0,991	1,363

Graf 24 - Vývoj indexu stáří v ORP Bílina (2009-2022)

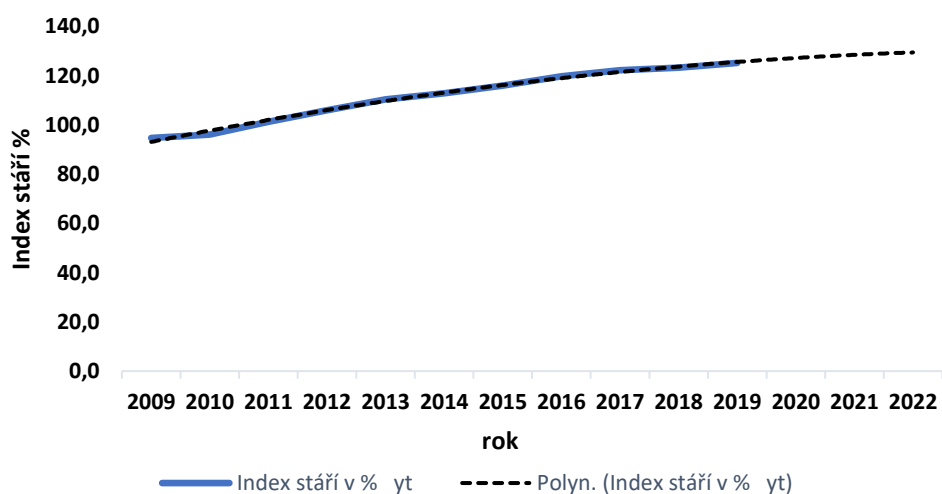
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

ORP Teplice

Na základě kvadratické funkce ve tvaru $y' = 88,181 + 5,053 t - 0,150 t^2$ byl stanoven odhad budoucího vývoje indexu stáří. Podle predikovaných hodnot odhad indexu stáří v ORP Teplice dosáhl hodnoty 127,2 pro rok 2020, pro rok 2021 to je již 128,5 hodnoty a pro rok 2022 se předpokládá hodnota 129,5, což zobrazuje graf 25.

	<u>Index determinace</u>	<u>MAPE</u>
lineární funkce	0,977	1,256
kvadratická funkce	0,993	0,650

Graf 25 - Vývoj indexu stáří v ORP Teplice (2009-2022)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Ze zjištěných predikcí je zřejmé, že i ve sledovaných obcích s rozšířenou působností bude nadále pokračovat stárnutí obyvatelstva a oba správní obvody si budou v zastoupení starší věkové skupiny početně téměř rovny. Obce by se prioritně měly tímto nárůstem zabývat například v zajištění pomoci rodinám se seniory, ať už vybudováním denních stacionářů (školek pro seniory) nebo sociálních zařízení se zdravotnickou péčí, apod.

5.3.3 Vývoj počtu živě narozených dětí

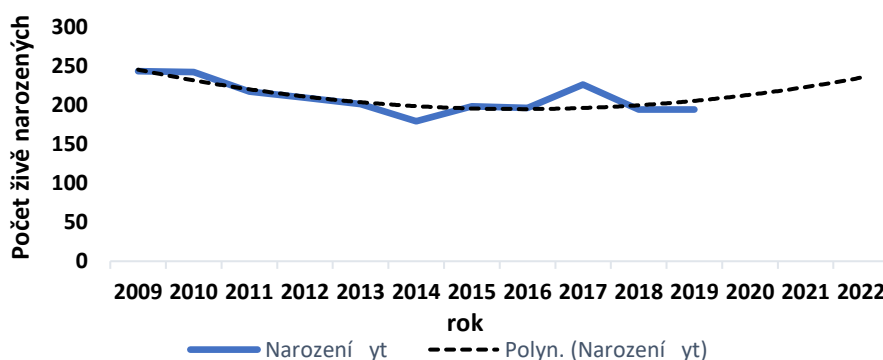
Předpověď budoucího vývoje počtu živě narozených dětí ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností byla proložena kvadratickou a logaritmickou funkcí. Funkce s nejvyšší hodnotou indexu determinace a s menší hodnotou Střední absolutní procentuální chyby odhadu (MAPE) byla použita pro predikci.

ORP Bílina

Dalším ze zvolených demografických ukazatelů, u kterých je provedena predikce budoucího vývoje je počet živě narozených dětí. Odhad byl stanoven na základě kvadratické funkce ve tvaru $y' = 260,733 - 16,816 t + 1,069 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad vývoje počtu narozených dětí v ORP Bílina je pro rok 2020 celkem 213 dětí, pro rok 2021 to je již 223 dětí a pro rok 2022 se předpokládá 235 dětí. Vývoj živě narozených dětí doplněný o kvadratický trend je znázorněn na grafu 26.

	<u>Index determinace</u>	<u>MAPE</u>
kvadratická funkce	0,635	3,920
logaritmická funkce	0,569	4,073

Graf 26 - Vývoj počtu živě narozených v ORP Bílina (2009-2022)

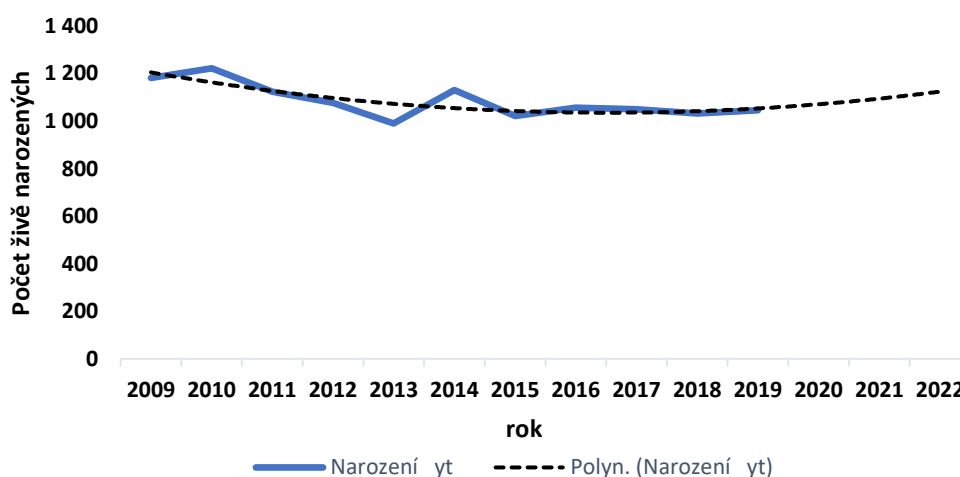
Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

ORP Teplice

Dalším ze zvolených demografických ukazatelů, u kterých je provedena predikce budoucího vývoje je počet živě narozených dětí. Odhad byl stanoven na základě kvadratické funkce ve tvaru $y' = 1253,055 - 50,981 t + 2,983 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad vývoje počtu narozených dětí v ORP Teplice je pro rok 2020 celkem 1 071 dětí, pro rok 2021 to je již 1094 dětí a pro rok 2022 se předpokládá nárůst na 1 124 dětí (zachycuje graf 27).

	<i>Index determinace</i>	<i>MAPE</i>
kvadratická funkce	0,645	2,804
logaritmická funkce	0,603	2,930

Graf 27 - Vývoj počtu živě narozených dětí v ORP Teplice (2009-2022)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Predikce u obou správních obvodů vykazuje oproti předchozím rokům příznivější hodnoty a vypadá to, že do budoucna by mohl mít vývoj v počtu živě narozených dětí kladný směr. Tento vývoj je spojen i s nárůstem obyvatel v obcích, které i díky rozšířením svých územních plánů umožňují novou výstavbu rodinných domů a tím lákají obyvatele k bydlení a zakládání rodin.

5.3.4 Vývoj podílu předproduktivní složky a poproduktivní složky obyvatelstva

Predikce vývoje podílu obyvatel v předproduktivní složce, tedy 0–14 let a v poproduktivní složce 65 a více let ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností byl stejně jako u vývoje indexu stáří porovnáván lineární a kvadratickou funkcí. Pro

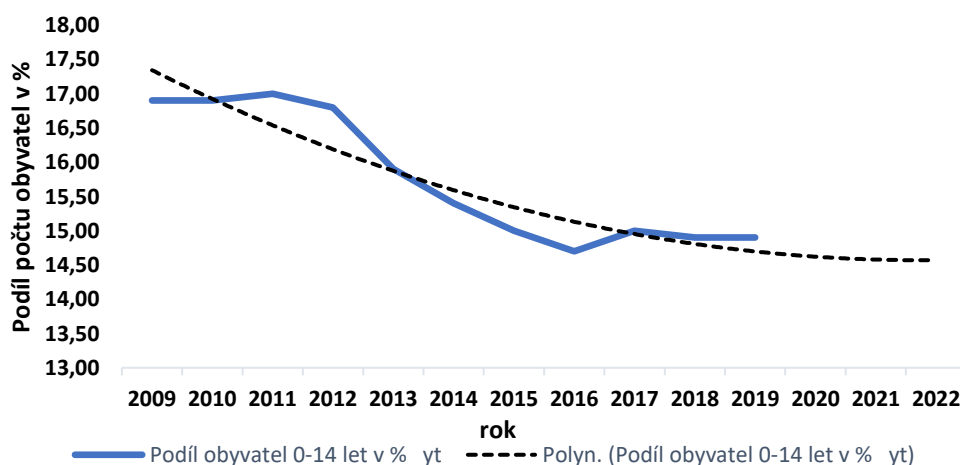
predikci byla použita funkce s nejvyšší hodnotou indexu determinace. Dále byla u zvolených modelů stanovena Střední absolutní procentuální chyba odhadu (MAPE) na základě níž byla vybrána vhodná funkce pro modelování predikce.

ORP Bílina

U predikce budoucího vývoje podílu počtu obyvatel v předproduktivním věku byla použita kvadratická funkce ve tvaru $y' = 17,796 - 0,470 t + 0,017 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad podílu počtu obyvatel v předproduktivní složce je 14,60 % pro rok 2020, pro rok 2021 to je 14,56 % a pro rok 2022 se předpokládá 14,55 %. Vývoj pro sledované roky je analyzován na grafu 28, doplněný o kvadratický trend.

	<i>Index determinace</i>	<i>MAPE</i>
lineární funkce	0,844	1,995
kvadratická funkce	0,871	1,655

Graf 28 - Vývoj podílu počtu obyvatel v předproduktivní složce v ORP Bílina (2009-2022)

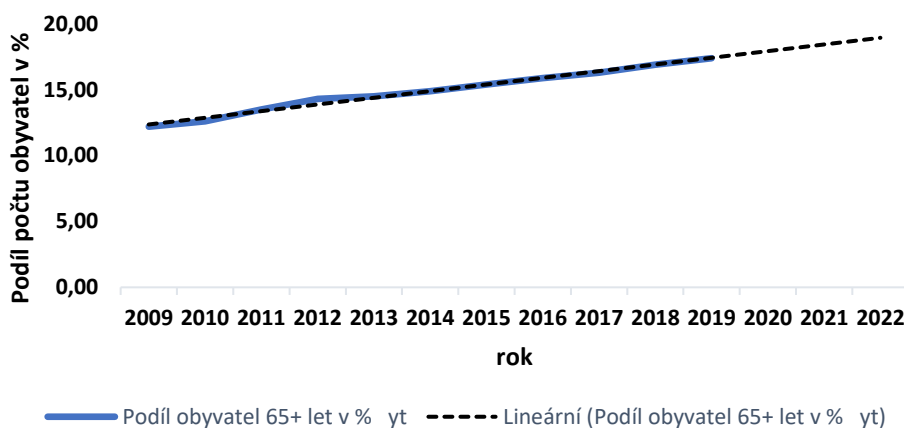

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Pro odhad budoucího vývoje podílu počtu obyvatel v poproduktivní složce (65 a více let) byla vybrána jako vhodný model lineární funkce ve tvaru $y' = 11,862 + 0,560 t$. Podle predikovaných hodnot odhad podílu počtu obyvatel v poproduktivní složce je 17,93 % pro rok 2020, pro rok 2021 to je 18,44 % a pro rok 2022 se předpokládá 18,95 %. Což je znázorněno a doplněno o lineární trend na grafu 29.

	<i>Index determinace</i>	<i>MAPE</i>
lineární funkce	0,989	0,835
kvadratická funkce	0,992	0,832

Graf 29 - Vývoj podílu počtu obyvatel v poproduktivní složce v ORP Bílina (2009-2022)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

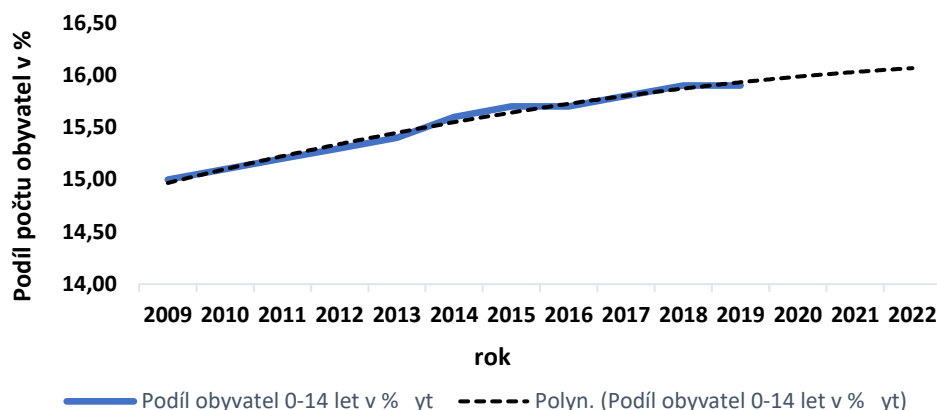
Po srovnání vývoje podílu počtu obyvatel v předproduktivním a poproduktivním věku v ORP Bílina se jen potvrdilo, že obyvatelstvo stárne, jak již bylo zmíněno v dřívějších kapitolách. Na straně jedné je potřeba se zamyslet nad tím, jak přilákat mladé rodiny do obcí a na straně druhé zajistit pro seniory takové služby a statky, které by je naplňovaly i v pokročilém věku.

ORP Teplice

Odhad budoucího vývoje podílu počtu obyvatel v předproduktivním věku byl stanoven na základě kvadratické funkce ve tvaru $y' = 14,828 + 0,144 t - 0,004 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad podílu počtu obyvatel v předproduktivní složce je 15,98 % pro rok 2020, pro rok 2021 to je 16,02 % a pro rok 2022 se předpokládá 16,06 %. Vývoj pro sledované roky znázorňuje graf 30, doplněný o kvadratický trend.

	<i>Index determinace</i>	<i>MAPE</i>
lineární funkce	0,974	0,226
kvadratická funkce	0,986	0,199

Graf 30 - Vývoj podílu počtu obyvatel v předproduktivní složce v ORP Teplice (2009-2022)

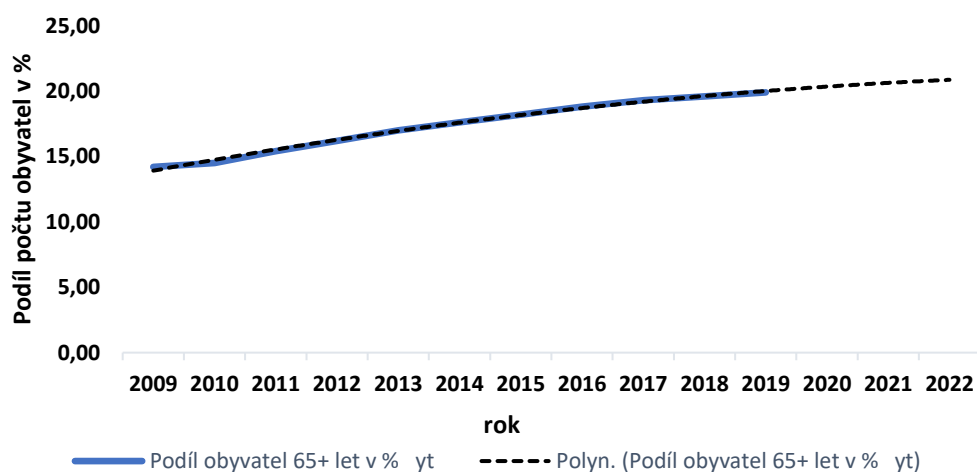

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Pro podíl počtu obyvatel v poproduktivní složce (65 a více let) byla pro odhad budoucího vývoje použita kvadratická funkce ve tvaru $y' = 13,033 + 0,908 t - 0,025 t^2$. Podle predikovaných hodnot odhad podílu počtu obyvatel v poproduktivní složce je 20,33 % pro rok 2020, pro rok 2021 to je 20,61 % a pro rok 2022 se předpokládá 20,85 %. Na grafu 31 je znázorněn vývoj pro sledované roky, doplněný o kvadratický trend.

	<i>Index determinace</i>	<i>MAPE</i>
lineární funkce	0,982	1,312
kvadratická funkce	0,995	0,664

Graf 31 - Vývoj podílu počtu obyvatel v poproduktivní složce v ORP Teplice (2009-2022)

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Ve srovnání má předproduktivní složka v ORP Teplice mírný nárůst oproti ORP Bílina, kde je do budoucnosti klesající vývoj. Ale i na základě toho je v obou správních obvodech patrné, že poproduktivní věková složka se bude oproti předproduktivní věkové složce navyšovat a do budoucnosti bude větší poměr v zastoupení starší generace. Každá obec v ORP by se měla na tento vývoj zaměřit a případně přijmout řešení.

5.3.5 Návrhy a doporučení

Demografická situace na území správních obvodů obcí s rozšířenou působností, Ústeckého kraje i České republiky vykazuje v současné době různorodý charakter. Vývoj počtu obyvatel v obou správních obvodech dle provedených analýz vykazuje do budoucnosti rostoucí trend. Z provedených analýz časových řad vyplývá, že obyvatelstvo okresu Teplice, tak jako v celé České republice, stárne. V obou správních obvodech byl ve sledovaném období 2009 – 2019 odlišný vývoj. V ORP Bílina je zaznamenán postupný úbytek dětí, tedy obyvatel v předproduktivním věku, a naopak nárůst staršího obyvatelstva v důchodovém věku. V ORP Teplice dochází i přes mírný nárůst obyvatel v předproduktivní složce k výraznému zvyšování staršího obyvatelstva. Dle těchto zjištění je potřeba, aby se obce zaměřily na tuto skutečnost a snažily se přilákat nové mladé občany – potenciální rodiny s dětmi do obce. Jedním z nástrojů může být územní plánování obcí a měst, a to zejména rozšíření zastavitelného území obce pro výstavbu nových rodinných domů. Samozřejmě by se neměli opomenout i starší občané, senioři, kteří v dnešní době i díky zdravému životnímu stylu jsou stále velice vitální, aktivní a vyhledávají společenské vyžití. V tomto případě by obce pomocí Strategického plánu rozvoje obce mohly například vybudovat více volnočasových areálů, parčíků s vhodným mobiliářem (cvičební prvky pro seniory, lavičky, aj.). Zvýšení indexu stáří obyvatel a tím prodloužení naděje dožití vyvstává další problém s větší nákladovostí zdravotní péče a péče o seniory. Tady je nutno se zabírat sociální politikou, potažmo péčí o zdraví, o budování zařízení pro lidi nemohoucí se o sebe postarat. V dřívějších dobách bylo nepsané pravidlo, že o nejstaršího, nemohoucího člena rodiny se vždy postarala rodina sama. Bohužel v dnešní uspěchané době se stále častěji stává, že rodina není schopná, ať z důvodu pracovního vytížení nebo jiného důvodu se o takového člena rodiny sama postarat, a tudíž vyhledává sociální zařízení, které by jim s tím pomohlo a zajistilo obdobnou ne-li stejnou péči. Obce by se prioritně měly tímto nárůstem zabývat například v zajištění pomoci rodinám se seniory, ať

už vybudováním denních stacionářů (školek pro seniory), komunitních center nebo sociálních zařízení se zdravotnickou péčí. Stát by mohl v tomto směru podat pomocnou ruku obcím, případně investorům v obcích ve formě dotací, bezúročných půjček nebo úlevou na dani z nemovitosti po dobu deseti let.

Určitým trendem a dalším spatřovaným problémem v současné moderní společnosti je soužití nesezdaných párů, které se projevuje ve zvyšování počtu dětí narozených mimo manželství. Ne jinak je tomu i ve sledovaných správních obvodech okresu Teplice i Ústeckém kraji a České republice. Jedním ze zásadních důvodů jsou zejména větší finanční výhody svobodných nesezdaných matek než u vdaných žen. A i výrazně tolerantnější společností vůči svobodným matkám. V 21. století ženy odkládají mateřství do vyššího věku, s čímž souvisí i zvýšení průměrného věku matky při narození prvního dítěte. V dnešní době mají ženy oproti rokům před 1989 daleko větší možnosti, ať už je to v rozvíjení svých znalostí, kariérního růstu, uplatnění či svobodného cestování po celém světě. Před rokem 1989 byla rodina brána jako základ státu, mladí měli od státu větší finanční podporu a sociální jistoty. Na ženy bylo pohlíženo, jako na opatrovatelky rodiny a nejvyšším naplněním jejich života bylo v brzkém věku uzavření manželství a stání se matkou. Trvale bývají ženy po dokončení vzdělání při nástupu do zaměstnání ve většině případů finančně i kariérně oproti mužům na stejné pracovní pozici znevýhodňovány z důvodu vidiny jejich brzkého otěhotnění a odchodu na mateřskou dovolenou. Tyto i další faktory vedou k tomu, že ženy plánují a oddalují těhotenství na pozdější věk. Pro většinu žen se dítě stává prioritou v pozdějším věku, až když má zajištěné kvalitní bydlení, vybudovanou odpovídající pracovní pozici, zabezpečenou finanční situaci aj. Rodinná a sociální politika státu by měla podporovat především z dlouhodobého hlediska rodiny s dětmi, např. přídavek na dítě by měla dostat každá rodina, nemělo by to být posuzováno příjmem rodiny. Dalším pozitivním efektem by jistě byla taková opatření, která by ženy, budoucí matky nenutila rozhodovat se mezi zaměstnáním a rodičovstvím. Aby jejich návrat z mateřské potažmo rodičovské dovolené byl výhodný pro obě strany. Příkladem by mohla být možnost pracovat na zkrácený úvazek, práce z domova, flexibilní pracovní doba. V České republice se zatím bohužel tímto pracovním úvazkem zabývá minimum společností.

Úmrtnosti se v současné době věnuje stejná pozornost jako porodnosti. V posledních letech ve správních obvodech klesá především intenzita úmrtnosti osob ve vyšším věku, a tím se také zrychluje demografické stárnutí. Základními faktory vedoucími

ke klesající intenzitě úmrtnosti je kvalitní lékařská péče, zavádění a zlepšování se dostupnosti nejmodernějších technologií a kvalitních léků, individuální péče o zdraví, zájem populace o zdravý životní styl a způsob života. Ve správních obvodech okresu Teplice, Ústeckém kraji i České republice umírají nejvíce lidé na nemoci oběhové soustavy, kam se řadí infarkt myokardum, cévní nemoci mozku aj. Druhé místo v pořadí nejvyšší úmrtnosti obsadila nemoc novotvary, do které spadají např. zhoubný novotvar prsu, průdušky a plic a další. Faktorem vedoucím k těmto příčinám je zvyšující se životní tempo, špatné stravovací návyky, jež vedou k obezitě, kouření a zajisté i životní prostředí – znečištěné ovzduší, které je v Ústeckém kraji způsobeno velkým průmyslovým zatížením a stále aktivní těžbou uhlí. Doporučení je směřováno zejména k jednotlivci, který může předcházet příčinám úmrtí změnou životního stylu a postojem k životu. K ještě lepším zdravotním podmínkám by přispěly obce podporou zřízení zdravotních středisek, soukromých lékařských praxí a lékáren. Stát by měl prostřednictvím zdravotních pojišťoven zabezpečit větší osvětu k ročním pravidelným preventivním prohlídkám (např. ct vyšetření, u mužů vyšetření prostaty atd.).

Celkový počet sňatků ve sledovaném období ve správních obvodech okresu Teplice má proměnlivý charakter. Ke konci sledovaného období je zaznamenán růst, tak jako v Ústeckém kraji i celé České republice. Za posledních pět let v řadě přibylo meziročně nejvíce sňatků svobodných a rozvedených osob. U ovdovělých žen je zaznamenán větší zájem opakovaně uzavřít manželství, kdežto u mužů je minimální růst. Také v průběhu pozorovaných let se měnila věková struktura snoubenců, kdy docházelo ke zvyšujícímu se počtu snoubenců ve věku 30 a více let. Odkládání vstupu do manželství ve vyšším věku může být důsledkem potřeby zajištění kvalitního bydlení páru, zajištění finanční jistoty a celkového postavení ve společnosti. Jedním z dalších odkladů manželství na pozdější dobu jsou jistě i možnosti dnešní doby, stále více lidí chce cestovat a poznávat svět, chce si vybudovat kariéru a nemít závazky. Jako motivující ukazatel pro uzavírání sňatků i mladších ročníků by mohly obce nabízet ve svém matričních obvodech atraktivní a zajímavá místa k uzavření manželství. V pravomoci zastupitelstva obce je možnost stanovit vhodné místo a čas pro oddávání. Dle platného zákona o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů může uzavřít manželství snoubenec na jakémkoliv matričním úřadu bez úhrady poplatku.

Rozvodovost se odráží i od uzavírání manželství. Hrubá míra rozvodovosti byla ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Bílina nižší oproti ORP Teplice i

celorepublikovému průměru. Toto jen poukazuje, že zde žije vyšší procento párů ze sociálně slabších vrstev, které mají v průměru nižší rodinný příjem a soužití v nesezdaném svazku jim zajišťuje větší pravděpodobnost přijímání podpory a sociálních dávek. Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Teplice se rozvodovost pohybuje na úrovni Ústeckého kraje i celé České republiky. Rozvodovost souvisí se zrychlujícím se tempem života, manželské neshody nastávají díky ztrátě komunikace mezi partnery, finančním problémům, a nebo nevěře partnerů. Možný dopad na snižující se rozvodovost by mohl mít zásah státu v úpravě legislativy ve formě např. zkrácení pracovní doby tak, aby manželé respektive celá rodina trávila více volného času pohromadě a nedocházelo k odcizení.

Na základě získaných údajů ohledně migrace za sledované období ve správních obvodech okresu Teplice, v Ústeckém kraji a i České republice je patrné, že migrační saldo se v posledních letech pohybuje v kladných hodnotách. Znamená to, že v oblasti je více imigrantů, tedy přistěhovalých vůči emigrantům tedy vystěhovalým. Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Bílina bylo nejvíce přistěhovalých v samotném městě Bílina. Nárůst byl jistě ovlivněn meziokresním přistěhováním příbuzných k rodinám sociálně slabších obyvatel do vyloučených lokalit. Další příčinou může být větší pracovní příležitost s možností levnějšího bydlení např. na ubytovnách. Naopak v posledních letech se spíše mění trend obyvatel a většinou se stěhují obyvatelé z měst do okolních menších obcí, tak jako tomu je ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Teplice. Při stěhování dávají lidé přednost hlavně klidnému bydlení, společenskoobčanské vybavenosti obce a také přihlížejí ke vzdálenosti za prací, dostupnosti zdravotního zařízení atd. Vliv na pokračování kladného migračního salda může mít i změna územního plánu obce. Každá obec si pořizuje územní plán, ať už beze změny stávajícího nebo jako radikálně obnovený plán budoucího rozvoje. Pořízením územního plánu si obce kladou za cíl nalézt takové předpoklady, které by umožnily další výstavbu a trvale udržitelný rozvoj daného území, jak pro stávající obyvatele, tak pro zájemce v dané lokalitě žít.

6 Závěr

Diplomová práce zhodnotila demografický vývoj v obcích s rozšířenou působností v okrese Teplice v letech 2009 – 2019. Výsledky jednotlivých analýz se dále porovnávaly s hodnotami v Ústeckém kraji a České republice. Pro popis demografických procesů byly zvoleny jak ukazatele demografické statiky, tak dynamiky. Pro některé vybrané ukazatele byly provedeny predikce na další tři období.

Podle zjištěných výsledků lze říci, že vývoj v demografických ukazatelích za správní obvody v okrese Teplice je různorodý a většinou odpovídá demografickým trendům Ústeckého kraje i České republiky. Podíl počtu obyvatel v jednotlivých věkových skupinách se v průběhu sledovaných let mění. V ORP Bílina dochází ke snížení počtu dětí ve věkové skupině 0-14 let a na úkor toho je zvýšení podílu obyvatelstva ve věkové skupině 65 let a více. Oproti tomu v ORP Teplice, v Ústeckém kraji a i České republice dochází k nepatrnému zvýšení obyvatel v předproduktivním věku a zároveň k prudkému nárůstu v poproduktivní skupině. S tímto faktem souvisí i index stáří, který má ve sledovaných obvodech rostoucí tendenci.

Index stáří za celé sledované období 11 let je vyšší u ORP Teplice. Je to dáno zejména tím, že v ORP Teplice je umístěno více sociálních zařízení pro seniory. Obyvatelé umístění v těchto zařízeních jsou z celého okresu Teplice. Index stáří v ORP Bílina je nižší o 16,2 % i díky vysoké koncentraci romského etnika, které je charakteristické vysokou natalitou a mírou porodnosti. Predikce budoucího vývoje předpokládá i nadále stárnutí obyvatelstva. V roce 2022 by měl index stáří dosáhnout v ORP Bílina 127,3 hodnoty a v ORP Teplice hodnoty 129,5. V ORP Bílina se index stáří zvýší o 10,5 %.

Jak pro ORP Teplice, tak Ústecký kraj i Českou republiku platí, že počet žen je vyšší než počet mužů. Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Teplice připadalo ve sledovaném období na jednu ženu v průměru 0,961 mužů, v Ústeckém kraji to bylo 0,981 mužů a v České republice 0,966 mužů. Pouze v ORP Bílina se v průběhu sledovaných let situace měnila a postupně docházelo k nárůstu mužské populace oproti ženské, kde připadalo na jednu ženu v průměru 1,105 mužů. Nárůst mužské populace souvisí s větší možností zaměstnanosti mužů oproti ženám. V oblasti Bílinska se nachází rozsáhlá povrchová důlní činnost, která je pro fyzickou zátěž určena více mužům.

Podobněji jako index stáří roste i průměrný věk obyvatelstva. Ve správním obvodu ORP Bílina mají nejvyšší průměrný věk menší obce s menším počtem trvale hlášených

obyvatel, kdy se jedná převážně o starousedlíky v pokročilém věku. Ve správním obvodu ORP Teplice naopak nejvyššího průměrného věku dosahují větší obce, ve kterých se nachází sociální zařízení, domovy pro seniory.

Porodnost s plodností je jednou ze tří složek v procesu reprodukce populace a patří mezi základní demografické ukazatele. Vývoj porodnosti ve správních obvodech okresu Teplice má snižující se tendenci, jež navazuje na vývoj v Ústeckém kraji i České republice. Dle údajů získaných z výpočtu hrubé míry porodnosti v ORP Bílina byla největší hodnota dosažena v roce 2009 (11,63 ‰), kdy se narodilo 243 dětí. V ORP Teplice byla nejvyšší hodnota hrubé míry porodnosti zaznamenána v roce 2010 (11,20 ‰), kdy se narodilo 1222 dětí. Na vývoji porodnosti se podílí především měnící se věková struktura žen – ubývání žen v reprodukčním věku, především i díky tomu, že přestávají rodit silné populační ročníky z let minulých. Snižující se počet narozených dětí vzájemně souvisí s nárůstem vyššího věku matky při narození prvního dítěte. Vyšší věk matky při narození prvního dítěte v roce 2019 dosáhl v ORP Teplice 28 let. Průměrně obdobného věku bylo zaznamenáno jak v Ústeckém kraji, tak i celorepublikově. V ORP Bílina se průměrný věk pohybuje okolo 25 let. Odkládání rodičovství do vyššího věku může být ovlivněno změnou životních priorit. Většina žen i mužů, respektive párů, uvažujících o založení rodiny upřednostňuje nejdříve zajištění kvalitního bydlení, dobrého pracovního postavení, finančních jistot a teprve potom zakládání rodiny.

Určitým trendem v současné moderní společnosti je soužití nesezdaných párů, které se pak projevuje ve zvyšování počtu dětí narozených mimo manželství. Dochází k nárůstu podílu dětí narozených svobodným matkám. V ORP Bílina byl v roce 2009 podíl narozených dětí svobodným matkám 59,3 % a v roce 2019 to bylo již 69,1 %. V ORP Teplice se v roce 2019 oproti roku 2009 počet dětí podle rodinného stavu matky – svobodná zvýšil o 89 dětí. Důvodem může být dnešní liberální postoj mužů a žen, jež považují manželství za zbytečnou formalitu a raději zůstávají ve svobodném svazku. Dalším důvodem to mohou být obavy ženy z nejisté společné budoucnosti. A v neposlední řadě to jsou jistě sociální důvody, kdy svobodné matky mají mnohdy lepší podmínky než rodiny v manželství.

Hrubá míra úmrtnosti má ve správním obvodu ORP Teplice, Ústeckém kraji a České republice podobný charakter. Správní obvod obce s rozšířenou působností Bílina se však drží pod republikovým průměrem. Hrubá míra úmrtnosti se v ORP Teplice pohybuje v průměru okolo 11,75 ‰, v ORP Bílina je průměrná hodnota 10 ‰. K vyšší průměrné

hodnotě v ORP Teplice jistě přispívá fakt, jak již jednou zaznělo, umístění několika zařízení pro seniory a obyvatelé nemohoucí se o sebe postarat a dále umístění dvou nemocničních zařízení s lůžkovou částí. Vzhledem k věkovému složení obyvatel obývajících tyto zařízení je větší pravděpodobnost nárůstu úmrtí. V případě kojenecké úmrtnosti jsou hodnoty kolísavé a ve správních obvodech i Ústeckém kraji jsou hodnoty nad celorepublikovým průměrem. Příčiny, které se týkají úmrtí ve správních obvodech, se ztotožňují s krajskými i celorepublikovými statistikami, kdy nejvíce obyvatel umírá na nemoci oběhové soustavy.

Dalším demografickým ukazatelem je sňatečnost. Jak ve správních obvodech, tak v Ústeckém kraji, a i v České republice měla sňatečnost v letech 2009 – 2014 spíše klesající tendenci. Od roku 2014 a do posledního sledovaného roku 2019 byl ve všech pozorovaných oblastech zaznamenán nárůst a větší zájem o uzavření sňatku. V ORP Bílina bylo nejvíce sňatků evidováno v roce 2019 (96 sňatků). V ORP Teplice to bylo v roce 2018 a to 569 uzavřených sňatků. Zájem svobodných o manželství má měnivou tendenci, v posledních sledovaných letech registrujeme spíše nárůst jejich zájmu o uzavření manželství. Počty sňatků, které jsou v druhém či dalším pořadí se pohybují přibližně na stejných úrovních. Naopak novým trendem je uzavírání manželství ve vyšším věku. Ve všech pozorovaných obvodech je nárůst ve věkové skupině 40 +. Jak již jednou bylo uvedeno v dnešní době mají mladí lidé jiný přístup k manželství, uzavření sňatku považují za zbytečnou formalitu a raději zůstávají ve svobodném svazku. Mladí lidé chtějí více svobody, cestovat, mít kvalitní bydlení, aj.

Rozvodovost se odráží i od uzavírání manželství. Hrubá míra rozvodovosti byla v ORP Bílina menší oproti celorepublikovému průměru, kdy v roce 2019 byl zaznamenán nejmenší počet rozvodů a to 30. V ORP Teplice se rozvodovost pohybovala na úrovni Ústeckého kraje i celé České republiky, nejméně rozvodů bylo evidováno v roce 2015, a to 230. Podle ukazatelů sledovaného období délky trvání manželství se nejvíce párů rozvádí po 15 letech od uzavření manželství.

Vývoj počtu obyvatel je ve sledovaných letech ve správních obvodech obcí okresu Teplice ovlivněn spíše migrací než přirozeným přírůstkem. Na základě získaných údajů ohledně migrace ve sledovaných obvodech, v Ústeckém kraji a i České republice je patrné, že v posledních letech je zaznamenán větší počet imigrantů, tedy přistěhovalých vůči emigrantům, tedy vystěhovalým. Jak značí ukazatel migračního salda v kladných hodnotách. U ORP Bílina bylo největší kladné migrační saldo v roce 2013, které bylo

způsobeno přistěhováním cizinců hlavně za prací. Největší nárůst počtu přistěhovalých do ORP Teplice byl stejně jako v případě Ústeckého kraje a ČR v roce 2019. Stále častějším trendem je odchod lidí do menších měst a obcí, které jsou v bezprostřední blízkosti města. Menší města a obce dokáží obyvatelům nabídnout klidné bydlení a zároveň i dosažitelnou vzdálenost například za vzděláním, prací, lékařskou službou, aj.

Závěrem je nutno konstatovat, že správní obvody obcí s rozšířenou působností Bílina a Teplice vykazují rozdílný demografický vývoj. ORP Teplice se ve většině demografických ukazatelích téměř shoduje s průměrnými statistickými výsledky Ústeckého kraje i České republiky. Zatímco ORP Bílina má téměř ve všech demografických ukazatelích lepší výsledky. I přes značně průmyslovou oblast lze říci, že správní obvody obcí s rozšířenou působností okresu Teplice mají obyvatelům co nabídnout, ať v podobě proslulého světoznámého lázeňství, kulturního a sportovního vyžití, nebo skvostného bydlení v přírodní kráse Krušných hor.

7 Seznam použitých zdrojů

1. HINDLS, Richard a Radek KOPŘIVA. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-86946-43-6.
2. SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014. ISBN 978-80-213-1736-9.
3. KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.
4. KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.
5. KLUFOVÁ, Renata a Zuzana POLÁKOVÁ. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-546-5.
6. KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1.
7. PAVLÍK, Z., RYCHTAŘÍKOVÁ, J., ŠUBRTOVÁ, A. *Základy demografie*. Praha: Academia, 1986.
8. ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.
9. FRANCOVÁ, Hana a Aleš NOVOTNÝ. *Sociální politika v základech*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-125-3.
10. HALÁSKOVÁ, Renáta. *Kapitoly ze sociální politiky*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. ISBN 80-7042-639-x.
11. KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia, 1997-. ISBN 80-85963-33-7.
12. KOTOUS, Jan, Pavel PEŘINA a Gabriela MUNKOVÁ. *Úvod do sociální politiky*. Praha: Vodnář, 1997. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 80-85889-12-9.
13. POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 808585001x.
14. DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivanka KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3880-2.

15. *Rodinná politika na úrovni krajů a obcí: metodické "doporučení" Ministerstva práce a sociálních věcí ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2008. ISBN 978-80-86878-82-9
16. ADAMČÍK, Stanislav. *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2000. ISBN 80-7078-837-2.
17. MATOUŠKOVÁ, Zdena. *Regionální a municipiální ekonomika*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. ISBN 80-245-0052-3.
18. BENEŠOVÁ, Miroslava. *Demografický vývoj obcí s rozšířenou působností v okrese Český Krumlov a jejich vývojové tendence*. Diplomová práce. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, katedra statistiky, 2014. 77s.
19. RYNEŠOVÁ, Lucie. *Rozvoj obce Modlany a její perspektivy*. Bakalářská práce. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, katedra statistiky, 2019. 61s.
20. Ministerstvo práce a sociálních věcí. www.mpsv.cz [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/statni-socialni-podpora>
21. Ministerstvo financí ČR [Www.mfcr.cz](http://www.mfcr.cz) [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/legislativa>
22. Český statistický úřad. [Www.czso.cz](http://www.czso.cz) [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-spravnich-obvodu-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2010-az-2019>
23. Český statistický úřad. [Www.czso.cz](http://www.czso.cz) [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2010-az-2019>
24. Český statistický úřad. [Www.czso.cz](http://www.czso.cz) [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-spravnich-obvodu-obci-s-rozsirenou-pusobnosti>
25. Český statistický úřad. [Www.czso.cz](http://www.czso.cz) [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2009-az-2018>
26. Město Teplice. www.teplice.cz [online]. [cit. 2020-11-19]. Dostupné z: <https://www.teplice.cz/o-teplicich/ms-22607/p1=22607>
27. Město Bílina. www.bilina.cz [online]. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.bilina.cz/cs/mesto-bilina/kronika-mesta.html>
28. Stránky Demografie. www.demografie.info.cz [online]. [cit. 2021-09-25]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_procesy=

8 Přílohy

Přílohy 1 - Počet obyvatel a přirozený přírůstek v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019.....	84
Přílohy 2 - Podíl počtu obyvatel a index stáří v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019.....	85
Přílohy 3 - Struktura obyvatel podle pohlaví v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019.....	86
Přílohy 4 - Hrubá míra porodnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019	87
Přílohy 5 - Věk matky při narození v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019	88
Přílohy 6 - Živě narození podle rodinného stavu matky v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019.....	89
Přílohy 7 - Hrubá míra úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019	90
Přílohy 8 - Vývoj úmrtnosti podle věkových skupin v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji v období 2009 - 2019.....	91
Přílohy 9 - Vývoj sňatečnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019	92
Přílohy 10 - Počet sňatků v jednotlivých letech podle pohlaví v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 – 2019.....	93
Přílohy 11 - Délka trvání manželství v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019	94
Přílohy 12 - Vývoj migrace v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019	95

Přílohy 1 - Počet obyvatel a přirozený přírůstek v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek
2009	20 929	243	222	21
2010	20 844	242	239	3
2011	20 818	217	198	19
2012	20 827	209	226	-17
2013	21 790	201	234	-33
2014	22 119	179	215	-36
2015	22 413	198	209	-11
2016	22 546	196	215	-19
2017	22 590	226	189	37
2018	22 542	194	224	-30
2019	22 600	194	216	-22

zdroj: www.czso.cz,

ORP Teplice

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek
2009	109 056	1 181	1 247	-66
2010	109 088	1 222	1 217	5
2011	107 646	1 124	1 265	-141
2012	107 439	1 077	1 264	-187
2013	107 006	990	1 263	-273
2014	106 732	1 130	1 267	-137
2015	106 321	1 021	1 302	-281
2016	105 930	1 056	1 224	-168
2017	105 797	1 049	1 300	-251
2018	106 068	1 032	1 272	-240
2019	106 472	1 046	1 225	-179

zdroj: www.czso.cz,

Ústecký kraj

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek
2009	836 227	9 626	8 897	729
2010	836 074	9 275	8 912	363
2011	828 050	8 645	8 841	-196
2012	826 788	8 215	8 959	-744
2013	825 144	8 060	9 277	-1 217
2014	823 996	8 292	8 846	-554
2015	822 850	8 313	9 238	-925
2016	821 377	8 263	9 058	-795
2017	821 080	8 442	9 172	-730
2018	820 789	8 099	9 338	-1 239
2019	820 965	8 094	9 208	-1 114

zdroj: www.czso.cz,

ČR

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek
2009	10 506 813	118 348	107 421	10 927
2010	10 532 770	117 153	106 844	10 309
2011	10 505 445	108 673	106 848	1 825
2012	10 516 125	108 576	108 189	387
2013	10 512 419	106 751	109 160	-2 409
2014	10 538 275	109 860	105 665	4 195
2015	10 553 843	110 764	111 173	-409
2016	10 578 820	112 663	107 750	4 913
2017	10 610 055	114 405	111 443	2 962
2018	10 649 800	114 036	112 920	1 116
2019	10 693 939	112 231	112 362	-131

zdroj: www.czso.cz, 84

Přílohy 2 - Podíl počtu obyvatel a index stáří v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Stav obyvatel k 31.12	Podíl počtu obyvatel			Index stáří (%)	Index ekon. zatížení (%)
		0-14 let	15-64 let	65 a více let		
2009	20 929	16,9	70,9	12,2	72,2	41,0
2010	20 844	16,9	70,5	12,6	74,6	41,8
2011	20 818	17,0	69,5	13,5	79,4	43,9
2012	20 827	16,8	68,8	14,3	85,1	45,2
2013	21 790	15,9	69,6	14,5	91,2	43,7
2014	22 119	15,4	69,7	14,9	96,8	43,5
2015	22 413	15,0	69,5	15,4	102,7	43,7
2016	22 546	14,7	69,4	15,9	108,2	44,1
2017	22 590	15,0	68,7	16,3	108,7	45,6
2018	22 542	14,9	68,2	16,9	113,4	46,6
2019	22 600	14,9	67,7	17,4	116,8	47,7

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Stav obyvatel k 31.12	Podíl počtu obyvatel			Index stáří (%)	Index ekon. zatížení (%)
		0-14 let	15-64 let	65 a více let		
2009	109 056	15,0	70,8	14,2	94,7	41,2
2010	109 088	15,1	70,4	14,5	96,0	42,0
2011	107 646	15,2	69,4	15,4	101,3	44,1
2012	107 439	15,3	68,5	16,2	105,9	46,0
2013	107 006	15,4	67,6	17,0	110,4	47,9
2014	106 732	15,6	66,8	17,6	112,8	49,7
2015	106 321	15,7	66,1	18,2	115,9	51,3
2016	105 930	15,7	65,4	18,8	119,7	52,8
2017	105 797	15,8	64,9	19,3	122,2	54,1
2018	106 068	15,9	64,5	19,6	123,3	55,0
2019	106 472	15,9	64,2	19,9	125,2	55,8

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Stav obyvatel k 31.12	Podíl počtu obyvatel			Index stáří (%)	Index ekon. zatížení (%)
		0-14 let	15-64 let	65 a více let		
2009	836 227	15,2	71,1	13,7	90,1	40,6
2010	836 074	15,3	70,7	14,0	91,5	41,4
2011	828 050	15,4	69,7	14,8	96,1	43,3
2012	826 788	15,5	68,8	15,7	101,3	45,3
2013	825 144	15,6	68,0	16,4	105,1	47,1
2014	823 996	15,7	67,2	17,1	108,9	48,8
2015	822 850	15,8	66,5	17,7	112,0	50,4
2016	821 377	15,9	65,8	18,3	115,1	52,0
2017	821 080	16,0	65,1	18,8	117,5	53,5
2018	820 789	16,0	64,7	19,2	120,0	54,4
2019	820 965	16,0	64,3	19,7	123,1	55,5

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Stav obyvatel k 31.12	Podíl počtu obyvatel			Index stáří (%)	Index ekon. zatížení (%)
		0-14 let	15-64 let	65 a více let		
2009	10 506 813	14,2	70,6	15,2	107,0	41,5
2010	10 532 770	14,4	70,0	15,5	107,6	42,5
2011	10 505 445	14,6	69,1	16,2	111,0	44,4
2012	10 516 125	14,8	68,3	16,8	113,5	46,1
2013	10 512 419	15,0	67,6	17,4	116,0	47,9
2014	10 538 275	15,2	67,0	17,8	117,1	49,4
2015	10 553 843	15,4	66,3	18,3	118,8	51,0
2016	10 578 820	15,6	65,6	18,8	120,5	52,6
2017	10 610 055	15,7	65,0	19,2	122,3	53,8
2018	10 649 800	15,9	64,5	19,6	123,3	55,0
2019	10 693 939	16,0	64,0	20,0	125,0	56,1

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 3 - Struktura obyvatel podle pohlaví v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Muži	Ženy	Index maskulinity (%)	Index feminity (%)
2009	20 929	10 299	10 630	96,89	103,21
2010	20 844	10 258	10 586	96,90	103,20
2011	20 818	10 393	10 425	99,69	100,31
2012	20 827	10 475	10 352	101,19	98,83
2013	21 790	11 417	10 373	110,06	90,86
2014	22 119	11 798	10 321	114,31	87,48
2015	22 413	12 122	10 291	117,79	84,90
2016	22 546	12 274	10 272	119,49	83,69
2017	22 590	12 294	10 296	119,41	83,75
2018	22 542	12 268	10 274	119,41	83,75
2019	22 600	12 337	10 263	120,21	83,19

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Muži	Ženy	Index maskulinity (%)	Index feminity (%)
2009	109 056	53 475	55 581	96,21	103,94
2010	109 088	53 507	55 581	96,27	103,88
2011	107 646	52 774	54 872	96,18	103,98
2012	107 439	52 630	54 809	96,02	104,14
2013	107 006	52 377	54 629	95,88	104,30
2014	106 732	52 277	54 455	96,00	104,17
2015	106 321	52 078	54 243	96,01	104,16
2016	105 930	51 848	54 082	95,87	104,31
2017	105 797	51 802	53 995	95,94	104,23
2018	106 068	52 004	54 064	96,19	103,96
2019	106 472	52 248	54 224	96,36	103,78

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Muži	Ženy	Index maskulinity (%)	Index feminity (%)
2009	836 227	412 635	423 592	97,41	102,66
2010	836 074	412 715	423 359	97,49	102,58
2011	828 050	408 965	419 085	97,59	102,47
2012	826 788	408 599	418 189	97,71	102,35
2013	825 144	408 289	416 855	97,95	102,10
2014	823 996	408 297	415 699	98,22	101,81
2015	822 850	407 942	414 908	98,32	101,71
2016	821 377	407 372	414 005	98,40	101,63
2017	821 080	407 324	413 756	98,45	101,58
2018	820 789	407 395	413 394	98,55	101,47
2019	820 965	407 763	413 202	98,68	101,33

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Muži	Ženy	Index maskulinity (%)	Index feminity (%)
2009	10 506 813	5 157 197	5 349 616	96,40	103,73
2010	10 532 770	5 168 799	5 363 971	96,36	103,78
2011	10 505 445	5 158 210	5 347 235	96,46	103,66
2012	10 516 125	5 164 349	5 351 776	96,50	103,63
2013	10 512 419	5 162 380	5 350 039	96,49	103,64
2014	10 538 275	5 176 927	5 361 348	96,56	103,56
2015	10 553 843	5 186 330	5 367 513	96,62	103,49
2016	10 578 820	5 200 687	5 378 133	96,70	103,41
2017	10 610 055	5 219 791	5 390 264	96,84	103,27
2018	10 649 800	5 244 194	5 405 606	97,01	103,08
2019	10 693 939	5 271 996	5 421 943	97,23	102,84

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 4 - Hrubá míra porodnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

ORP Teplice

Rok	Počet obyvatel stř.stav	Živě narozené	Hmp (v ‰)	Rok	Počet obyvatel stř.stav	Živě narozené	Hmp (v ‰)
2009	20 895	243	11,63	2009	109 232	1 181	10,81
2010	20 889	242	11,59	2010	109 144	1 222	11,20
2011	20 819	217	10,42	2011	107 665	1 124	10,44
2012	20 893	209	10,00	2012	107 587	1 077	10,01
2013	21 599	201	9,31	2013	107 221	990	9,23
2014	22 066	179	8,11	2014	106 892	1 130	10,57
2015	22 426	198	8,83	2015	106 510	1 021	9,59
2016	22 612	196	8,67	2016	106 101	1 056	9,95
2017	22 603	226	10,00	2017	105 773	1 049	9,92
2018	22 629	194	8,57	2018	105 803	1 032	9,75
2019	22 560	194	8,60	2019	106 215	1 046	9,85

zdroj: www.czso.cz

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

ČR

Rok	Počet obyvatel stř.stav	Živě narozené	Hmp (v ‰)	Rok	Počet obyvatel stř.stav	Živě narozené	Hmp (v ‰)
2009	836 156	9 626	11,51	2009	10 491 492	118 348	11,28
2010	835 823	9 275	11,10	2010	10 517 247	117 153	11,14
2011	828 619	8 645	10,43	2011	10 496 672	108 673	10,35
2012	827 346	8 215	9,93	2012	10 509 286	108 576	10,33
2013	825 860	8 060	9,76	2013	10 510 719	106 751	10,16
2014	824 821	8 292	10,05	2014	10 524 783	109 860	10,44
2015	823 395	8 313	10,10	2015	10 542 942	110 764	10,51
2016	822 300	8 263	10,05	2016	10 565 284	112 663	10,66
2017	820 937	8 442	10,28	2017	10 589 526	114 405	10,80
2018	820 580	8 099	9,87	2018	10 626 430	114 036	10,73
2019	820 537	8 094	9,86	2019	10 669 324	112 231	10,52

zdroj: www.czso.cz

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 5 - Věk matky při narození v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Živě narozené	V tom podle věku matky						Prům.věk při 1 dítěti	Prům.věk při dítěti
		do 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40+		
2009	243	22	57	68	69	24	3	25,7	28
2010	242	26	59	70	62	19	6	24,9	27,6
2011	217	22	53	62	53	24	3	24,9	27,9
2012	209	21	54	68	48	16	2	24,8	27,2
2013	201	23	46	59	43	23	7	24,8	28
2014	179	16	45	49	49	18	2	25,3	28
2015	198	18	54	57	47	17	5	25,7	27,7
2016	196	23	36	65	43	22	7	25,7	28,2
2017	226	25	57	60	57	20	7	25,6	27,8
2018	194	24	45	49	46	24	6	25	27,9
2019	194	24	49	54	39	21	7	24,5	27,6

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Živě narozené	V tom podle věku matky						Prům.věk při 1 dítěti	Prům.věk při dítěti
		do 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40+		
2009	1 181	67	230	354	384	132	14	26,4	28,9
2010	1 222	75	233	346	372	165	31	27	29,2
2011	1 124	79	211	320	331	161	22	26,8	29,1
2012	1 077	61	211	306	301	170	28	27	29,3
2013	990	65	183	284	282	154	22	27,1	29,2
2014	1 130	59	221	324	294	199	33	27,2	29,4
2015	1 021	62	167	335	279	153	25	27,4	29,2
2016	1 056	51	183	318	317	146	41	27,5	29,6
2017	1 049	56	187	323	283	157	43	27,5	29,5
2018	1 032	64	174	325	291	140	38	27,7	29,4
2019	1 046	39	177	345	319	140	26	28	29,5

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Živě narozené	V tom podle věku matky						Prům.věk při 1 dítěti	Prům.věk při dítěti
		do 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40+		
2009	9 626	613	1 854	2 968	3 021	1 029	141	26,5	28,7
2010	9 275	574	1 789	2 686	2 877	1 159	190	26,7	29
2011	8 645	526	1 693	2 558	2 579	1 137	152	26,7	29
2012	8 215	458	1 634	2 432	2 412	1 110	169	26,9	29,1
2013	8 060	480	1 495	2 419	2 304	1 185	177	27,2	29,2
2014	8 292	449	1 602	2 461	2 325	1 242	213	27,1	29,3
2015	8 313	448	1 564	2 464	2 317	1 288	232	27,3	29,4
2016	8 263	467	1 591	2 458	2 320	1 166	261	27,2	29,3
2017	8 442	464	1 559	2 565	2 338	1 250	266	27,4	29,4
2018	8 099	451	1 452	2 528	2 225	1 190	253	27,5	29,4
2019	8 094	420	1 437	2 537	2 288	1 170	242	27,5	29,4

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Živě narozené	V tom podle věku matky						Prům.věk při 1 dítěti	Prům.věk při dítěti
		do 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40+		
2009	118 348	3 614	15 949	38 261	44 140	14 397	1 987	27,9	29,8
2010	117 153	3 356	15 452	36 188	43 856	16 201	2 100	28,1	30,1
2011	108 673	3 073	13 947	32 894	40 247	16 292	2 220	28,3	30,2
2012	108 576	3 063	13 819	32 448	39 482	17 322	2 442	28,5	30,3
2013	106 751	2 825	13 372	31 764	37 841	18 180	2 769	28,7	30,5
2014	109 860	2 734	13 339	32 643	38 620	19 449	3 075	28,7	30,6
2015	110 764	2 619	13 487	32 843	38 285	19 847	3 683	28,9	30,7
2016	112 663	2 637	13 792	33 408	38 862	20 015	3 949	28,9	30,7
2017	114 405	2 653	13 382	34 530	39 442	20 125	4 273	28,9	30,7
2018	114 036	2 443	12 796	34 571	39 505	20 020	4 701	29,1	30,8
2019	112 231	2 283	11 855	34 619	39 047	19 660	4 764	29,2	30,9

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 6 - Živě narození podle rodinného stavu matky v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Živě narození	Rodinný stav matky			
		svobodná	vdaná	rozvedená	ovdovělá
2009	243	144	83	16	0
2010	242	145	73	24	0
2011	217	128	71	18	0
2012	209	139	59	11	0
2013	201	132	56	12	1
2014	179	101	67	10	1
2015	198	130	60	8	0
2016	196	131	54	10	1
2017	226	156	56	14	0
2018	194	144	42	8	0
2019	194	134	52	8	0

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Živě narození	Rodinný stav matky			
		svobodná	vdaná	rozvedená	ovdovělá
2009	1 181	526	560	89	6
2010	1 222	582	552	82	6
2011	1 124	545	506	71	2
2012	1 077	551	451	74	1
2013	990	508	413	67	2
2014	1 130	593	460	74	3
2015	1 021	570	385	63	3
2016	1 056	587	396	67	6
2017	1 049	607	383	58	1
2018	1 032	550	434	47	1
2019	1 046	615	376	54	1

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Živě narození	Rodinný stav matky			
		svobodná	vdaná	rozvedená	ovdovělá
2009	9 626	4 441	4 467	688	30
2010	9 275	4 346	4 229	675	25
2011	8 645	4 263	3 792	571	19
2012	8 215	4 216	3 451	523	25
2013	8 060	4 240	3 281	523	16
2014	8 292	4 523	3 223	530	16
2015	8 313	4 688	3 134	472	19
2016	8 263	4 816	2 959	466	22
2017	8 442	4 979	2 995	447	21
2018	8 099	4 741	2 967	380	11
2019	8 094	4 736	2 956	393	9

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Živě narození	Rodinný stav matky			
		svobodná	vdaná	rozvedená	ovdovělá
2009	118 348	38 060	72 394	7 610	284
2010	117 153	39 529	69 989	7 389	246
2011	108 673	38 666	63 252	6 514	241
2012	108 576	40 581	61 488	6 299	208
2013	106 751	41 655	58 751	6 134	211
2014	109 860	44 985	58 593	6 089	193
2015	110 764	46 887	57 788	5 911	178
2016	112 663	48 807	57 930	5 730	196
2017	114 405	50 379	58 314	5 539	173
2018	114 036	49 956	58 698	5 227	155
2019	112 231	49 137	58 138	4 818	138

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 7 - Hrubá míra úmrtnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Počet obyvatel stř.stav	Zemřelí celkem	V tom podle pohlaví		Hmú (v ‰)
			muži	ženy	
2009	20 895	222	121	101	10,62
2010	20 889	239	123	116	11,44
2011	20 819	198	99	99	9,51
2012	20 893	226	124	102	10,82
2013	21 599	234	133	101	10,83
2014	22 066	215	119	96	9,74
2015	22 426	209	125	84	9,32
2016	22 612	215	129	86	9,51
2017	22 603	189	106	83	8,36
2018	22 629	224	133	91	9,90
2019	22 560	216	109	107	9,57

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Počet obyvatel stř.stav	Zemřelí celkem	V tom podle pohlaví		Hmú (v ‰)
			muži	ženy	
2009	109 232	1 247	658	589	11,42
2010	109 144	1 217	626	591	11,15
2011	107 665	1 265	656	609	11,75
2012	107 587	1 264	655	609	11,75
2013	107 221	1 263	620	643	11,78
2014	106 892	1 267	642	625	11,85
2015	106 510	1 302	678	624	12,22
2016	106 101	1 224	623	601	11,54
2017	105 773	1 300	635	665	12,29
2018	105 803	1 272	626	646	12,02
2019	106 215	1 225	600	625	11,53

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Počet obyvatel stř.stav	Zemřelí celkem	V tom podle pohlaví		Hmú (v ‰)
			muži	ženy	
2009	836 156	8 897	4 631	4 266	10,64
2010	835 823	8 912	4 524	4 388	10,66
2011	828 619	8 841	4 474	4 367	10,67
2012	827 346	8 959	4 593	4 366	10,83
2013	825 860	9 277	4 720	4 557	11,23
2014	824 821	8 846	4 509	4 337	10,72
2015	823 395	9 238	4 712	4 526	11,22
2016	822 300	9 058	4 669	4 389	11,02
2017	820 937	9 172	4 725	4 447	11,17
2018	820 580	9 338	4 813	4 525	11,38
2019	820 537	9 208	4 760	4 448	11,22

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Počet obyvatel stř.stav	Zemřelí celkem	V tom podle pohlaví		Hmú (v ‰)
			muži	ženy	
2009	10 491 492	107 421	54 080	53 341	10,24
2010	10 517 247	106 844	54 150	52 694	10,16
2011	10 496 672	106 848	54 141	52 707	10,18
2012	10 509 286	108 189	54 550	53 639	10,29
2013	10 510 719	109 160	55 098	54 062	10,39
2014	10 524 783	105 665	53 740	51 925	10,04
2015	10 542 942	111 173	55 934	55 239	10,54
2016	10 565 284	107 750	54 880	52 870	10,20
2017	10 589 526	111 443	56 442	55 001	10,52
2018	10 626 430	112 920	57 273	55 647	10,63
2019	10 669 324	112 362	57 339	55 023	10,53

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 8 - Vývoj úmrtnosti podle věkových skupin v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	0	1-14	15-39	40-59	60-69	70-79	80 a více
2009	2	1	7	36	50	58	68
2010	1	0	5	55	58	57	63
2011	2	0	6	37	59	44	50
2012	1	1	6	34	67	58	59
2013	1	0	3	36	67	64	63
2014	1	1	6	36	58	59	54
2015	0	0	4	23	73	65	44
2016	3	2	7	28	54	56	65
2017	0	0	6	29	39	54	61
2018	1	1	4	25	69	69	55
2019	1	0	4	26	52	82	51

zdroj: www.czso.cz

OPR Teplice

Rok	0	1-14	15-39	40-59	60-69	70-79	80 a více
2009	4	1	37	197	264	314	430
2010	5	2	26	169	288	281	466
2011	3	2	33	175	296	297	459
2012	4	3	24	140	291	331	471
2013	2	0	27	167	277	316	474
2014	0	1	21	147	286	338	474
2015	4	4	22	126	318	333	495
2016	4	6	26	130	266	361	431
2017	7	5	27	118	287	382	474
2018	3	4	24	120	257	399	465
2019	6	1	19	115	224	422	438

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	0	1-14	15-39	40-59	60-69	70-79	80 a více
2009	38	26	235	1 306	1 891	2 235	3 166
2010	45	25	227	1 237	2 004	2 192	3 182
2011	40	13	236	1 175	2 008	2 124	3 245
2012	33	16	226	1 158	2 056	2 160	3 310
2013	29	13	210	1 137	2 113	2 337	3 438
2014	32	13	192	977	1 997	2 257	3 378
2015	37	20	192	970	2 134	2 319	3 566
2016	43	21	183	917	2 129	2 399	3 366
2017	38	20	171	936	2 026	2 558	3 423
2018	28	19	187	912	1 956	2 805	3 431
2019	32	19	183	877	1 821	2 873	3 403

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	0	1-14	15-39	40-59	60-69	70-79	80 a více
2009	341	198	2 546	13 220	19 443	26 657	45 016
2010	313	195	2 440	12 767	19 822	25 860	45 447
2011	298	172	2 443	12 262	20 175	25 356	46 142
2012	285	173	2 352	11 643	20 520	25 356	47 860
2013	265	154	2 274	11 035	20 956	25 727	48 749
2014	263	158	2 066	10 398	20 044	25 239	47 497
2015	272	164	2 055	10 107	20 421	27 103	51 051
2016	317	166	1 969	9 883	19 667	27 311	48 437
2017	304	161	1 913	9 741	19 599	29 039	50 686
2018	292	162	1 972	9 734	19 244	30 660	50 856
2019	288	175	1 887	9 716	18 406	31 426	50 464

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 9 - Vývoj sňatečnosti v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Počet obyvatel (stř.stav)	Sňatky celkem	Ženich			Nevěsta			HMS (‰)
			svobodný	rozvedený	ovdovělý	svobodná	rozvedená	ovdovělá	
2009	20 895	95	60	32	3	57	37	1	4,55
2010	20 889	78	51	27	0	49	26	3	3,73
2011	20 819	72	56	14	2	55	13	4	3,46
2012	20 893	71	49	22	0	48	21	2	3,40
2013	21 599	65	48	17	0	45	17	3	3,01
2014	22 066	65	47	18	0	48	16	1	2,95
2015	22 426	77	49	26	2	57	18	2	3,43
2016	22 612	83	56	25	2	55	24	4	3,67
2017	22 603	76	51	23	2	46	28	2	3,36
2018	22 629	85	48	36	1	50	34	1	3,76
2019	22 560	96	63	33	0	68	27	1	4,26

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Počet obyvatel (stř.stav)	Sňatky celkem	Ženich			Nevěsta			HMS (‰)
			svobodný	rozvedený	ovdovělý	svobodná	rozvedená	ovdovělá	
2009	109 232	528	342	177	9	358	157	13	4,83
2010	109 144	415	267	144	4	279	130	6	3,80
2011	107 665	484	321	158	5	326	149	9	4,50
2012	107 587	501	345	147	9	343	148	10	4,66
2013	107 221	438	296	136	6	301	130	7	4,09
2014	106 892	423	274	143	6	272	144	7	3,96
2015	106 510	453	313	135	5	315	133	5	4,25
2016	106 101	497	339	152	6	345	141	11	4,68
2017	105 773	521	356	159	6	361	148	12	4,93
2018	105 803	569	387	176	6	387	172	10	5,38
2019	106 215	533	361	165	7	371	150	12	5,02

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Počet obyvatel (stř.stav)	Sňatky celkem	Ženich			Nevěsta			HMS (‰)
			svobodný	rozvedený	ovdovělý	svobodná	rozvedená	ovdovělá	
2009	836 156	3 945	2 580	1 302	63	2 609	1 261	75	4,72
2010	835 823	3 669	2 415	1 219	35	2 418	1 185	66	4,39
2011	828 619	3 447	2 351	1 059	37	2 328	1 056	63	4,16
2012	827 346	3 341	2 293	1 012	36	2 299	983	59	4,04
2013	825 860	3 161	2 179	951	31	2 162	945	54	3,83
2014	824 821	3 325	2 317	972	36	2 332	943	50	4,03
2015	823 395	3 572	2 488	1 046	38	2 517	1 016	39	4,34
2016	822 300	3 723	2 584	1 098	41	2 599	1 064	60	4,53
2017	820 937	3 901	2 713	1 153	35	2 769	1 073	59	4,75
2018	820 580	4 299	2 938	1 318	43	2 930	1 291	78	5,24
2019	820 537	4 207	2 916	1 245	46	2 934	1 197	76	5,13

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Počet obyvatel (stř.stav)	Sňatky celkem	Ženich			Nevěsta			HMS (‰)
			svobodný	rozvedený	ovdovělý	svobodná	rozvedená	ovdovělá	
2009	10 491 492	47 862	34 865	12 454	543	35 203	12 001	658	4,56
2010	10 517 247	46 746	34 414	11 820	512	34 734	11 431	581	4,44
2011	10 496 672	45 137	33 371	11 291	475	33 443	11 174	520	4,30
2012	10 509 286	45 206	33 816	10 989	401	34 175	10 489	542	4,30
2013	10 510 719	43 499	32 743	10 339	417	33 029	10 005	465	4,14
2014	10 524 783	45 575	34 691	10 466	418	35 155	9 949	471	4,33
2015	10 542 942	48 191	36 884	10 876	431	37 021	10 637	533	4,57
2016	10 565 284	50 768	38 578	11 758	432	39 007	11 206	555	4,81
2017	10 589 526	52 567	40 038	12 080	449	40 336	11 672	559	4,96
2018	10 626 430	54 470	41 316	12 702	452	41 592	12 275	603	5,13
2019	10 669 324	54 870	41 606	12 802	462	41 724	12 443	703	5,14

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 10 - Počet sňatků v jednotlivých letech podle pohlaví v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 – 2019

ORP Bílina

Rok	Ženich					Nevěsta				
	16-19	20-24	25-29	30-39	40+	16-19	20-24	25-29	30-39	40+
2009	0	8	17	47	23	3	11	27	35	19
2010	0	7	14	37	20	0	11	25	27	15
2011	0	4	20	32	16	4	15	23	20	10
2012	0	2	18	33	18	0	10	24	23	14
2013	0	6	13	25	21	0	7	23	21	14
2014	0	5	16	25	19	0	9	21	19	16
2015	0	3	16	35	23	1	11	27	24	14
2016	0	7	17	28	31	0	10	22	28	23
2017	0	6	16	20	34	2	11	16	21	26
2018	0	5	9	28	43	1	8	14	25	37
2019	0	8	12	33	43	1	8	20	34	33

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Ženich					Nevěsta				
	16-19	20-24	25-29	30-39	40+	16-19	20-24	25-29	30-39	40+
2009	4	35	115	228	146	9	94	147	174	104
2010	0	24	92	190	109	5	59	119	150	82
2011	2	39	100	203	140	10	79	129	167	99
2012	0	32	110	224	135	6	65	162	161	107
2013	0	28	103	180	127	4	62	130	149	93
2014	0	23	104	161	135	3	49	120	150	101
2015	1	28	94	193	137	3	61	132	152	105
2016	1	22	92	205	177	3	48	134	190	122
2017	1	26	123	194	177	4	65	154	175	123
2018	0	24	124	205	216	4	68	139	185	173
2019	2	28	112	180	211	5	53	153	162	160

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Ženich					Nevěsta				
	16-19	20-24	25-29	30-39	40+	16-19	20-24	25-29	30-39	40+
2009	16	290	967	1 630	1 042	73	695	1 200	1 207	770
2010	11	225	880	1 537	1 016	47	529	1 135	1 259	699
2011	9	247	792	1 476	923	47	549	1 066	1 121	664
2012	2	210	748	1 497	884	43	444	1 083	1 126	645
2013	9	188	724	1 335	905	32	405	1 005	1 069	650
2014	7	199	755	1 410	954	43	460	1 008	1 129	685
2015	11	204	776	1 499	1 082	34	455	1 073	1 222	788
2016	5	219	778	1 493	1 228	33	445	1 069	1 282	894
2017	6	213	868	1 508	1 306	37	482	1 118	1 295	969
2018	8	191	896	1 647	1 557	30	440	1 185	1 444	1 200
2019	6	238	890	1 534	1 539	41	416	1 181	1 373	1 196

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Ženich					Nevěsta				
	16-19	20-24	25-29	30-39	40+	16-19	20-24	25-29	30-39	40+
2009	112	3 405	13 977	20 596	9 772	674	8 226	17 788	14 463	6 711
2010	104	3 001	13 072	20 906	9 663	573	7 497	17 224	14 965	6 487
2011	113	2 804	12 212	20 375	9 633	475	6 907	16 170	14 960	6 625
2012	89	2 728	12 005	20 912	9 472	457	6 533	16 764	15 004	6 448
2013	91	2 577	11 449	19 786	9 596	431	6 046	15 697	14 800	6 525
2014	73	2 568	11 803	20 944	10 187	385	6 090	16 381	15 888	6 831
2015	74	2 861	12 328	21 590	11 338	379	6 435	16 958	16 554	7 865
2016	79	2 889	12 876	22 105	12 819	367	6 311	17 718	17 418	8 954
2017	73	2 878	13 233	22 495	13 888	372	6 282	18 112	18 068	9 733
2018	63	2 826	13 741	22 689	15 151	365	6 269	18 225	18 786	10 825
2019	72	2 743	13 598	22 372	16 085	360	5 974	17 990	18 924	11 622

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 11 - Délka trvání manželství v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Poče obyv. (stř.stav)	Podle délky trvání manželství					HMRO (%)
		0-1 rok	2 - 4 roky	5 - 9 let	10 - 14 let	15+	
2009	20 895	1	12	13	15	27	3,25
2010	20 889	8	5	16	21	29	3,78
2011	20 819	1	5	12	6	27	2,45
2012	20 893	0	6	10	6	28	2,39
2013	21 599	2	7	10	12	27	2,69
2014	22 066	1	6	21	6	26	2,72
2015	22 426	0	5	18	6	16	2,01
2016	22 612	2	5	9	12	16	1,95
2017	22 603	2	3	6	12	14	1,64
2018	22 629	2	5	11	12	16	2,03
2019	22 560	0	3	10	5	12	1,33

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Poče obyv. (stř.stav)	Podle délky trvání manželství					HMRO (%)
		0-1 rok	2 - 4 roky	5 - 9 let	10 - 14 let	15+	
2009	109 232	14	56	98	59	157	3,52
2010	109 144	12	55	93	74	147	3,49
2011	107 665	14	44	74	51	130	2,91
2012	107 587	14	50	71	58	124	2,95
2013	107 221	10	42	78	43	109	2,63
2014	106 892	15	48	98	59	139	3,36
2015	106 510	6	38	53	53	80	2,16
2016	106 101	10	44	71	47	126	2,81
2017	105 773	13	42	67	44	109	2,60
2018	105 803	14	33	59	46	104	2,42
2019	106 215	15	47	51	49	104	2,50

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Poče obyv. (stř.stav)	Podle délky trvání manželství					HMRO (%)
		0-1 rok	2 - 4 roky	5 - 9 let	10 - 14 let	15+	
2009	836 156	113	442	650	461	1139	3,35
2010	835 823	110	376	564	442	1081	3,08
2011	828 619	81	363	509	364	1002	2,80
2012	827 346	78	374	509	403	930	2,77
2013	825 860	78	316	576	388	894	2,73
2014	824 821	73	300	605	390	984	2,85
2015	823 395	48	260	522	397	890	2,57
2016	822 300	60	292	566	379	948	2,73
2017	820 937	86	301	551	405	909	2,74
2018	820 580	83	249	476	438	860	2,57
2019	820 537	99	300	442	381	800	2,46

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Poče obyv. (stř.stav)	Podle délky trvání manželství					HMRO (%)
		0-1 rok	2 - 4 roky	5 - 9 let	10 - 14 let	15+	
2009	10 491 492	1 523	4 237	5 925	4 771	12 677	2,78
2010	10 517 247	1 358	4 671	6 132	4 997	13 625	2,93
2011	10 496 672	1 182	4 176	5 675	4 440	12 640	2,68
2012	10 509 286	1 071	3 881	5 444	4 424	11 582	2,51
2013	10 510 719	1 106	3 760	6 106	4 702	12 221	2,65
2014	10 524 783	1 001	3 522	6 153	4 298	11 790	2,54
2015	10 542 942	1 028	3 370	6 066	4 409	11 210	2,47
2016	10 565 284	978	3 210	5 720	4 355	10 733	2,37
2017	10 589 526	1 092	3 223	5 751	4 633	11 056	2,43
2018	10 626 430	1 114	3 081	5 091	4 532	10 495	2,29
2019	10 669 324	1 125	3 325	4 800	4 534	10 357	2,26

zdroj: www.czso.cz

Přílohy 12 - Vývoj migrace v ORP Bílina, ORP Teplice, Ústeckém kraji a ČR v období 2009 - 2019

ORP Bílina

Rok	Počet obyv. (stř.stav)	Migrační objem	HMMO (v %)	Počet imigrantů	HMI (v %)	Počet emigrantů	HME (v %)	Migrační saldo	HMMS (v %)
2009	20 895	906	43,36	468	22,40	438	20,96	30	1,44
2010	20 889	936	44,81	424	20,30	512	24,51	-88	-4,21
2011	20 819	904	43,42	420	20,17	484	23,25	-64	-3,07
2012	20 893	1 198	57,34	612	29,29	586	28,05	26	1,24
2013	21 599	2 144	99,26	1570	72,69	574	26,58	996	46,11
2014	22 066	1 749	79,26	1057	47,90	692	31,36	365	16,54
2015	22 426	1 535	68,45	920	41,02	615	27,42	305	13,60
2016	22 612	1 308	57,85	730	32,28	578	25,56	152	6,72
2017	22 603	1 221	54,02	614	27,16	607	26,85	7	0,31
2018	22 629	1 132	50,02	557	24,61	575	25,41	-18	-0,80
2019	22 560	1 172	51,95	626	27,75	546	24,20	80	3,55

zdroj: www.czso.cz

ORP Teplice

Rok	Počet obyv. (stř.stav)	Migrační objem	HMMO (v %)	Počet imigrantů	HMI (v %)	Počet emigrantů	HME (v %)	Migrační saldo	HMMS (v %)
2009	109 232	3 470	31,77	1 700	15,56	1 770	16,20	-70	-0,64
2010	109 144	3 375	30,92	1 701	15,58	1 674	15,34	27	0,25
2011	107 665	2 997	27,84	1 589	14,76	1 408	13,08	181	1,68
2012	107 587	3 466	32,22	1 723	16,01	1 743	16,20	-20	-0,19
2013	107 221	3 400	31,71	1 620	15,11	1 780	16,60	-160	-1,49
2014	106 892	3 519	32,92	1 691	15,82	1 828	17,10	-137	-1,28
2015	106 510	3 322	31,19	1 596	14,98	1 726	16,21	-130	-1,22
2016	106 101	3 341	31,49	1 559	14,69	1 782	16,80	-223	-2,10
2017	105 773	3 280	31,01	1 699	16,06	1 581	14,95	118	1,12
2018	105 803	3 551	33,56	2 031	19,20	1 520	14,37	511	4,83
2019	106 215	3 583	33,73	2 083	19,61	1 500	14,12	583	5,49

zdroj: www.czso.cz

Ústecký kraj

Rok	Počet obyv. (stř.stav)	Migrační objem	HMMO (v %)	Počet imigrantů	HMI (v %)	Počet emigrantů	HME (v %)	Migrační saldo	HMMS (v %)
2009	836 156	16 350	19,55	7 964	9,52	8 386	10,03	-422	-0,50
2010	835 823	15 714	18,80	7 599	9,09	8 115	9,71	-516	-0,62
2011	828 619	13 436	16,21	6 605	7,97	6 831	8,24	-226	-0,27
2012	827 346	13 994	16,91	6 738	8,14	7 256	8,77	-518	-0,63
2013	825 860	14 383	17,42	6 978	8,45	7 405	8,97	-427	-0,52
2014	824 821	15 052	18,25	7 229	8,76	7 823	9,48	-594	-0,72
2015	823 395	14 937	18,14	7 358	8,94	7 579	9,20	-221	-0,27
2016	822 300	15 326	18,64	7 324	8,91	8 002	9,73	-678	-0,82
2017	820 937	14 949	18,21	7 691	9,37	7 258	8,84	433	0,53
2018	820 580	15 798	19,25	8 373	10,20	7 425	9,05	948	1,16
2019	820 537	16 102	19,62	8 696	10,60	7 406	9,03	1 290	1,57

zdroj: www.czso.cz

ČR

Rok	Počet obyv. (stř.stav)	Migrační objem	HMMO (v %)	Počet imigrantů	HMI (v %)	Počet emigrantů	HME (v %)	Migrační saldo	HMMS (v %)
2009	10 491 492	51 602	4,92	39 973	3,81	11 629	1,11	28 344	2,70
2010	10 517 247	45 382	4,32	30 515	2,90	14 867	1,41	15 648	1,49
2011	10 496 672	28 291	2,70	22 590	2,15	5 701	0,54	16 889	1,61
2012	10 509 286	50 303	4,79	30 298	2,88	20 005	1,90	10 293	0,98
2013	10 510 719	60 455	5,75	29 579	2,81	30 876	2,94	-1 297	-0,12
2014	10 524 783	61 589	5,85	41 625	3,95	19 964	1,90	21 661	2,06
2015	10 542 942	53 867	5,11	34 922	3,31	18 945	1,80	15 977	1,52
2016	10 565 284	54 942	5,20	37 503	3,55	17 439	1,65	20 064	1,90
2017	10 589 526	63 641	6,01	45 957	4,34	17 684	1,67	28 273	2,67
2018	10 626 430	77 667	7,31	58 148	5,47	19 519	1,84	38 629	3,64
2019	10 669 324	86 872	8,14	65 571	6,15	21 301	2,00	44 270	4,15

zdroj: www.czso.cz